

ÁRSSKÝRSLA 2017

Ársskýrsla 2017

Efnisyfirlit

ÁVARP STJÓRNARFORMANNS.....	4
STJÓRN OG STARFSFÓLK.....	5
IÐGJÖLD.....	6
LÍFEYRIR.....	9
REKSTUR SJÓÐSINS.....	11
LÁN TIL SJÓÐFÉLAGA.....	12
ÁHÆTTUSTEFNA OG ÁHÆTTUSTÝRING.....	12
ÞRÓUN FJÁRMÁLAMARKAÐA.....	18
VERÐBRÉFAEIGN.....	23
ÁVÖXTUN.....	23
TRYGGINGAFRÆÐILEG STAÐA.....	25
FJÁRFESTINGARSTEFNA.....	26
SÉREIGNARDEILD.....	27
STJÓRNARHÁTTAYFIRLÝSING FESTU LÍFEYRISSJÓÐS.....	30
HLUTHAFASTEYFNA FESTU LÍFEYRISSJÓÐS.....	32
SAMSKIPTA- OG SIÐAREGLUR FYRIR STJÓRN OG STARFSFÓLK FESTU LÍFEYRISSJÓÐS.....	33
STEFNA FESTU UM ÁBYRGAR FJÁRFESTINGAR.....	35
ÁRSREIKNINGUR 2017.....	37
Áritun óháðs endurskoðanda.....	38
Skýrsla stjórnar Festu lífeyrissjóðs.....	40
Yfirlit um breytingu á hreinni eign til greiðslu lífeyris árið 2017.....	43
Efnahagsreikningur 31. desember 2017.....	44
Sjóðstreymi árið 2017.....	45
Yfirlit um tryggingafræðilega stöðu samtryggingardeildar 31. desember 2017.....	46
Skýringar.....	47
Deildaskipt yfirlit um breytingu á hreinni eign til greiðslu lífeyris árið 2017.....	66
Deildaskiptur efnahagsreikningur 31. desember 2017.....	67
Deildaskipt yfirlit um sjóðstreymi ársins 2017.....	68
ANNUAL REPORT 2017.....	69
Independent Auditor's Report.....	70
Report of the Board of Directors and Managing Director.....	72
Statement of changes in net assets for pension payments 2017.....	75
Balance sheet as of December 31, 2017.....	76
Statement of Cash Flows 2017.....	77
Statement of Actuarial Position.....	78

Ávarp Stjórnarformanns

Liðið ár var í heildina nokkuð hagfellt fyrir Festu lífeyrissjóð. Ávöxtun eignaflokka var hinsvegar misjöfn. Þannig lækkaði Úrvalsvísitala hlutabréfa sem mælir stærstu félögin um 3,4%. Innlend hlutabréf sjóðsins skiluðu þó jákvæðri ávöxtun. Ávöxtun á erlendum hlutabréfamörkuðum var almennt góð og hækkaði heimsvísitala hlutabréfa um 9,9% mælt í krónu. Jafnframt skiluðu skuldabréf sjóðsins þokkalegri ávöxtun. Ávöxtun sjóðsins á árinu var góð sem endurspeglast í bættri tryggingafræðilegri stöðu hans.

Hrein nafnávöxtun samtryggingardeildar á árinu 2017 var jákvæð um 7,2%, en að teknu tilliti til verðbólgu var hrein raunávöxtun jákvæð um 5,3%. Fjárfestingar í fagfjárfestingsjóðum og erlend hlutabréf skiluðu bestri raunávöxtun, en jafnframt skiluðu skuldabréf sjóðsins ágætri ávöxtun. Hrein nafnávöxtun séreignardeildar var 7,7%, sem að teknu tilliti til verðbólgu ársins leiddi til 5,8% hreinnar raunávöxtunar.

Hrein eign sjóðsins til greiðslu lífeyris var í lok árs 2017 tæplega 133,4 milljarðar króna og jukust eignir sjóðsins um rúmlega 14 milljarða króna eða um 11,7% m.v. lok árs 2016.

Iðgjöld síðasta árs námu tæplega 8,9 milljörðum króna og jukust um 22,3% frá fyrra ári. Til sjóðsins greiddu samtals 19.068 sjóðfélagar hjá 2.453 launagreiðendum.

Á árinu 2017 fengu 8.972 lífeyrisþegar greiddan lífeyri hjá sjóðnum og fjölgaði þeim um 570 frá fyrra ári eða 6,8%.

Lífeyrisgreiðslur ársins 2017 námu rúmlega 3,5 milljörðum króna og hækkuðu þær um 9,2% frá fyrra ári. Skýrist það aðallega af hækkanði greiðslum til ellilífeyrisþega og örorkulífeyrisþega auk þess sem lífeyrisgreiðslur eru verðtryggðar. Lífeyrir sem hlutfall af iðgjöldum var 40,5% á árinu 2016, en þetta hlutfall hefur farið lækkanði undanfarin ár.

Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður sjóðsins sem hlutfall af eignum hefur haldist nokkuð óbreyttur undanfarin ár, þrátt fyrir þær auknu kröfur sem gerðar eru til starfsemi lífeyrissjóða.

Áhættustefna sjóðsins var uppfærð á starfsárinu auk þess sem stjórn setti sjóðnum áhættustýringarstefnu, en ferli áhættustýringar er sífellt til endurskoðunar. Auk þess samþykkti stjórn stefnu um ábyrgar fjárfestingar, þar sem lítið er til umhverfis- og félagslegra þátta auk stjórnarháttá félaga. Að lokum samþykkti stjórn uppfærslu á öryggisstefnu sjóðsins á árinu.

Um mitt ár 2017 var mótframlag launagreiðenda hækkað í 10% og er það liður í kjarasamningsbundinni hækkun í áföngum í 11,5%, sem mun nást um mitt ár 2018. Á aukaársfundi sjóðsins í lok júní 2017 var samþykkt að gefa sjóðfélögum kost á að færa iðgjald umfram 12% í tilgreinda séreignardeild sjóðsins sem stofnuð var um mitt ár.

Stjórnin var eins og ávallt áður samhent í sínum störfum. Formlegir fundir stjórnar á starfsárinu voru 15 en auk þess hafa stjórnarmenn og framkvæmdastjóri reglulegt samband á milli formlegra funda.

Endurskoðunarnefnd sjóðsins starfar í samræmi við lög um ársreikninga. Formlegir fundir nefndarinnar á starfsárinu voru 8. Hlutverk og tilgangur nefndarinnar er að leitast við að tryggja áreiðanleika ársreikninga og annarra fjármálaupplýsinga ásamt því að kanna óhæði endurskoðenda sjóðsins.

Fyrir hönd stjórnar sjóðsins flyt ég starfsmönnum hans og sjóðfélögum þakkir fyrir ánægjulegt samstarf og samskipti á liðnu starfsári.

Dagbjört Hannesdóttir
stjórnarformaður

Stjórn og starfsfólk

Stjórn sjóðsins er skipuð 6 mönnum. Þeir eru kosnir af fulltrúum sjóðfélaga á ársfundi og þeir af stjórn Samtaka atvinnulífsins (SA). Varamenn eru kosnir á sama hátt. Stjórnin ber ábyrgð á starfsemi sjóðsins samkvæmt ákvæðum samþykktá hans. Stjórnin fjallar m.a. um breytingar á samþykktum sjóðsins, mótar fjárfestingarstefnu, setur útlánareglur o.fl. Stjórnarmenn Festu lífeyrissjóðs starfsárið 2017–2018 voru:

Nafn:	Starfssvið:	Nafn:	Starfssvið:
Dagbjört Hannesdóttir	Formaður	Björg Bjarnadóttir	Varamaður
Ólafur S. Magnússon	Varaformaður	Einar Steinþórsson	Varamaður
Anna Halldórsdóttir	Meðstjórnandi		
Halldóra Sigr. Sveinsdóttir	Meðstjórnandi		
Sigurður Ólafsson	Meðstjórnandi		
Örvar Ólafsson	Meðstjórnandi		

Sjóðurinn er með skrifstofur á þremur stöðum. Aðalskrifstofa sjóðsins er í Reykjanesbæ þar sem vinna átta starfsmenn, en auk þess eru tveir starfandi á Akranesi og tveir á Selfossi. Hjá sjóðnum starfa því alls 13 starfsmenn í 11,3 stöðugildum. Starfsmenn Festu lífeyrissjóðs eru:

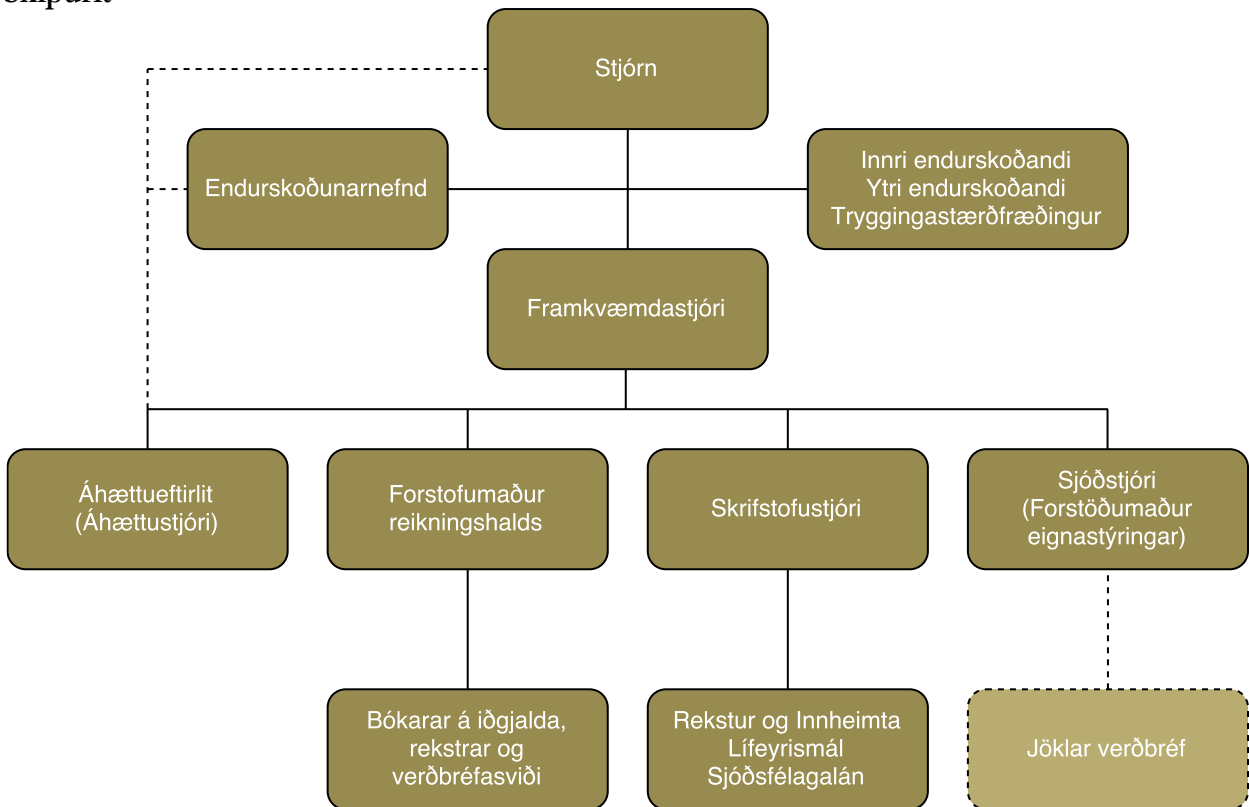
Reykjanesbær	Starfssvið
Gylfi Jónasson	Framkvæmdastjóri
Baldur Snormason	Sjóðstjóri
Guðleif Bergsdóttir	Alm. afgreiðsla / iðgjöld
Ingibjörg Ármannsdóttir	Alm. afgreiðsla / iðgjöld
Harpa Sævarsdóttir	Forstöðumaður reikningshalds
Sigfús R. Eysteinnsson	Skrifstofustjóri
Sigurlín Högnadóttir	Lífeyrismál / bókhald
Þórarinn G. Reynisson	Deildarstjóri innheimtu
Þráinn Guðbjörnsson	Áhættustjóri
Selfoss	
Fjóra Dögg Þorvaldsdóttir	Alm. afgreiðsla / iðgjöld
Sigurlín Guðný Ingvarsdóttir	Lífeyrismál / bókhald
Akranes	
Guðrún Lára Ottesen	Alm. afgreiðsla / iðgjöld
Ingibjörg Björnsdóttir	Lífeyrismál / bókhald

Endurskoðunarnefnd, sem er undirnefnd stjórnar sjóðsins, er skipuð einum utanaðkomandi aðila sem er sérfræðingur á sviði reikningshalds og tveimur stjórnarmönnum. Eftirfarandi aðilar eru í nefndinni starfsárið 2017-2018:

Nafn:	Starfssvið:
Anna Skúladóttir	Formaður
Ólafur S. Magnússon	Nefndarmaður
Anna Halldórsdóttir	Nefndarmaður

Ytri endurskoðandi sjóðsins er Ernst & Young ehf. Innri endurskoðandi er PricewaterhouseCoopers ehf. og Vigfús Ásgeirsson hjá Talnakönnun hf. er tryggingastærðfræðingur sjóðsins.

Skipurit

Sjóðurinn er eignaraðili að Jöklum - Verðbréfum hf., sem er í eigu tveggja lífeyrissjóða og sinnir félagið eingöngu þjónustu við eigendur sína. Jöklar sinna eignastýringu á hluta af eignasafni sjóðsins ásamt því að veita ráðgjöf við fjárfestingar. Festa er jafnframt aðili að samstarfssamningi um Greiðslustofu lífeyrissjóða sem sér um útreikning og greiðslu lífeyris fyrir sjóðinn.

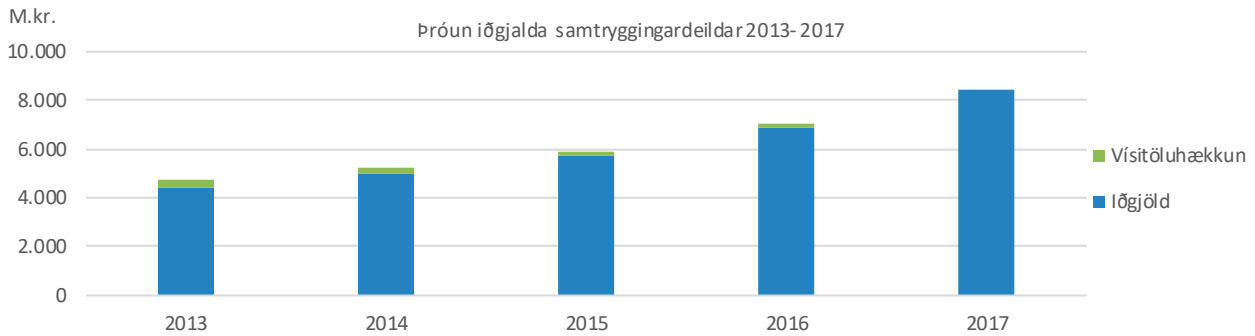
Iðgjöld

Samkvæmt lögum greiða launþegar á aldrinum 16 til 70 ára 4% iðgjald af heildarlaunum sínum til samtryggingardeildar lífeyrissjóðsins, en launagreiðendur greiða 8% mótframlag, samtals 12% launa. Nokkur dæmi eru um að kjarasamningar þeirra stéttarféлага sem aðild eiga að sjóðnum kveði á um herra framlag eða allt að 15,5%.

Í kjarasamningi milli aðildarféлага ASÍ o.fl. og SA frá 21. janúar 2016 var kveðið á um hækkað mótframlag launagreiðenda í lífeyrissjóði, f.o.m. 1. júlí 2016. Í kjarasamningnum var kveðið á um þrepaskipta hækkan mótframlags launagreiðenda í lífeyrissjóð og tók fyrsta breytingin gildi 1. júlí 2016. Hækkunin gildir um þá sem eru aðilar að framangreindum kjarasamningi ASÍ o.fl. og SA.

Þann 1. júlí 2017 hækkaði framlag launagreiðenda um 1,5% og varð 10%. Þann 1. júlí 2018 hækkar framlag launagreiðenda aftur um 1,5% og verður þá orðið 11,5%.

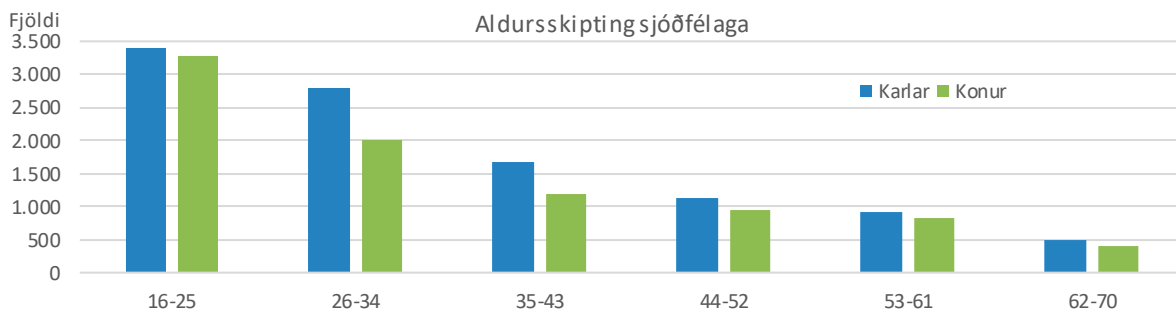
Frá og með 1. júlí 2017 hefur sjóðfélögum sem þess óska, gefist tækifæri til að ráðstafa að öllu leyti eða hluta því iðgjaldi sem er umfram 12% (2% frá 1. júlí 2017 til 1. júlí 2018 en hækkar þá í 3,5%) í tilgreinda séreign sem svo er nefnd. Það er önnur tegund séreignarsparnaðar en áður hefur boðist. Þegar sjóðfélagi nær 70 ára aldri hættir hann að greiða iðgjald, enda aflar hann sér ekki frekari lífeyrisréttinda eftir þann tíma. Á meðfylgjandi mynd má sjá þróun iðgjalda samtryggingardeildar sl. 5 ár, annars vegar á verðlagi hvers árs og hins vegar á verðlagi í árslok 2017.

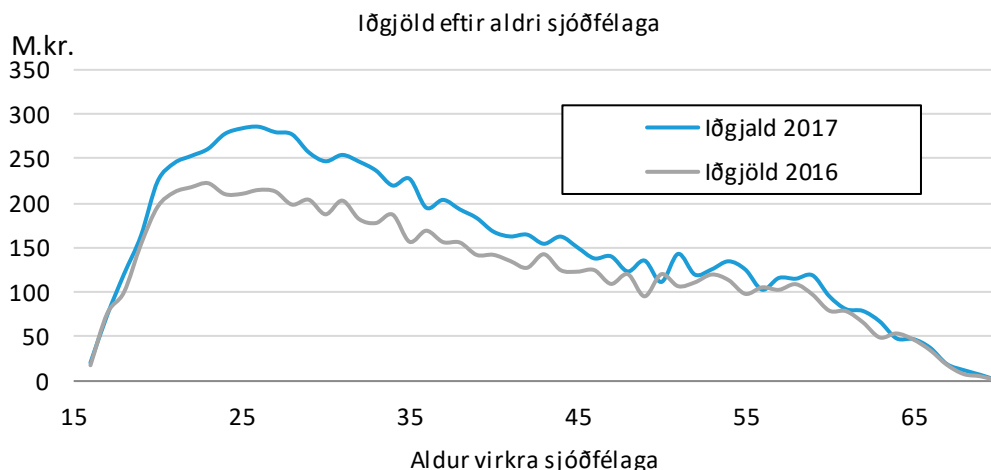
Á árinu 2017 námu iðgjaldagreiðslur til samtryggingardeildar um 8.414 milljón króna samanborið við um 6.887 milljón króna árið á undan. Um er að ræða 22,2% hækkun milli ára.

Aldursskipting sjóðfélaga

Meðalaldur sjóðfélaga Festu lífeyrissjóðs er lágur sé litið til aldursskiptingar. 35% sjóðfélaga með lífeyrisréttindi eru yngri en 25 ára og rúmlega 60% sjóðfélaga með réttindi eru yngri en 34 ára.

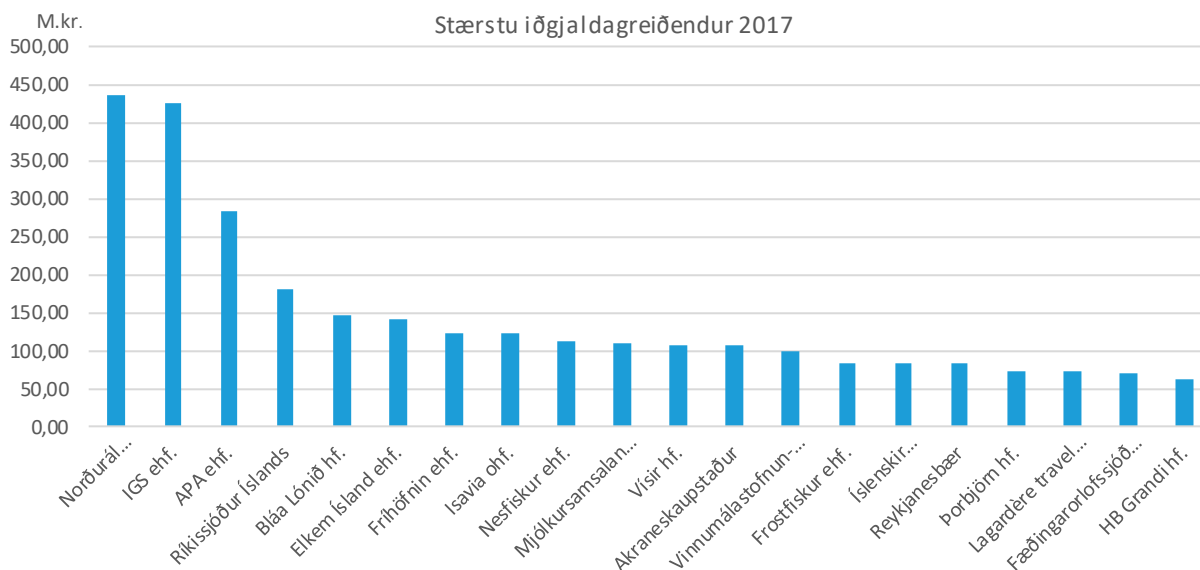
Með auknu atvinnuleysi í kjölfar bankahrunsins árið 2008, dró nokkuð úr iðgjaldagreiðslum yngri sjóðfélaga, enda varð atvinnuleysi heldur meira meðal þeirra. Þessi þróun hefur snúist við undanfarin ár, en hlutfall iðgjalda yngri sjóðfélaga hefur vaxið jafnt og þétt frá árinu 2011. Þessi þróun er jákvæð í tryggingafræðilegu tilliti, þar sem réttindaávinnsla yngri sjóðfélaga er aldursháð á meðan eldri sjóðfélagar hafa flestir áunnið sér rétt til jafnrar réttindaávinnslu. Framtíðarskuldbinding sjóðsins nær því hraðar jafnvægi við þessar aðstæður.

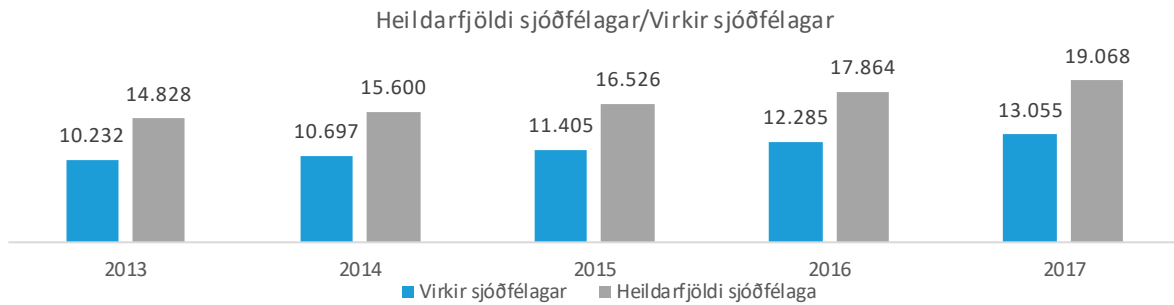
Stærstu iðgjaldagreiðendur

Á árinu 2017 greiddu 2.453 launagreiðendur iðgjöld til sjóðsins. Fimmtán stærstu launagreiðendurnir stóðu fyrir 30,2% af iðgjöldum. Norðurál Grundartangi er stærsti launagreiðandinn með 5,2% allra iðgjalda og IGS ehf. kemur næst með 5,0% allra iðgjalda. Sjóðurinn nýtur þess að vera landfræðilega vel dreifður, en einnig er mikil dreifing á atvinnugreinum. Samdráttur í einni atvinnugrein hefur því ekki jafn mikil áhrif á iðgjaldagreiðslur og hjá sjóðum sem þjónusta afmarkaðri starfssvið.

Á meðfylgjandi mynd má sjá þá 20 launagreiðendur sem greiddu hæst iðgjöld vegna starfsmanna sinna á árinu 2017.

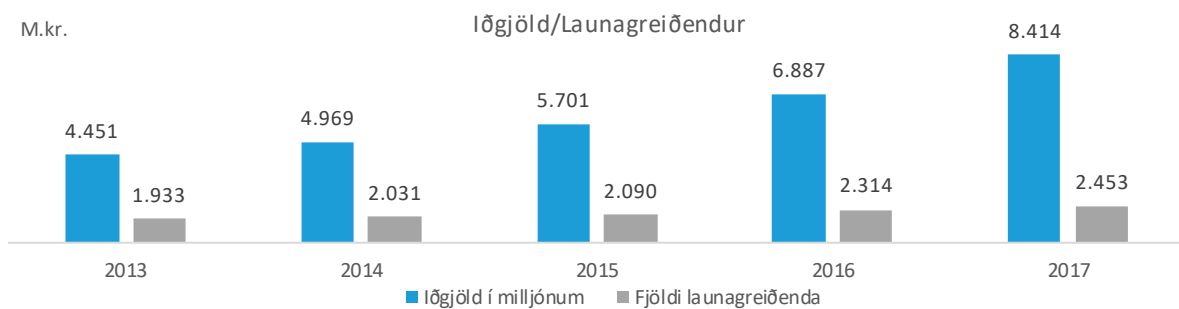

Á árinu 2017 greiddu alls 19.068 sjóðfélagar iðgjald til sjóðsins, 1.204 fleiri en árið áður. Þar af voru 13.055 virkir sjóðfélagar en það eru þeir sem að jafnaði greiða iðgjöld með reglubundnum hætti í hverjum mánuði.

Eins og sjá má á mynd hefur greiðandi sjóðfélögum farið fjölgandi frá árinu 2013, sem endurspeglar bætt atvinnuástand á starfssvæði sjóðsins.

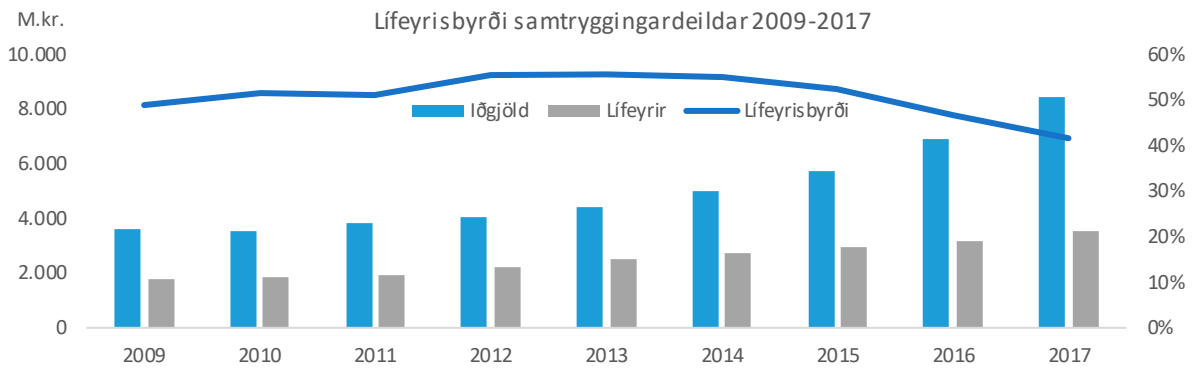
Heildariðgjöld samtryggingardeildar námu 8.414 milljón króna á árinu 2017 og hækkuðu þau um 1.527 milljónir króna frá fyrra ári. Launagreiðendum fjölgaði um 139, voru 2.314 árið 2016 en 2.453 árið 2017.

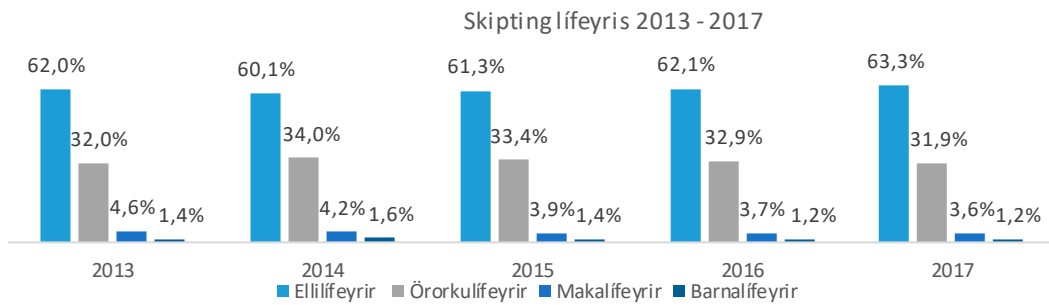
Lífeyrir

Lífeyrisgreiðslur samtryggingardeildar samkvæmt reglugerð sjóðsins voru 3.304 millj. kr. á árinu 2017 en það er 9,2% hækkun frá fyrra ári.

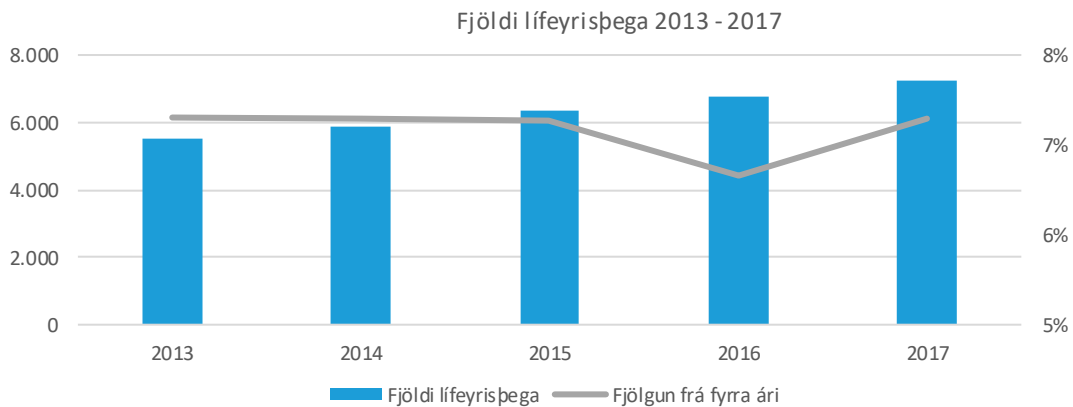
Heildarfjöldi lífeyrisþega á árinu var 8.972 samanborið við 8.402 árið á undan sem er 6,8% fjölgun milli ára. Hafa ber í huga að margir lífeyrisþegar fá greidda fleiri en eina tegund lífeyris. Ellilífeyrisþegum fjölgaði um 7,7% frá fyrra ári, örorkulífeyrisþegum fjölgaði um 6,8%, makalífeyrisþegum fjölgaði um 3,7%, og barnalífeyrisþegum fjölgaði um 0,9%. Lífeyrisgreiðslurnar eru verðtryggðar og taka breytingum skv. vísitölu neysluerðs.

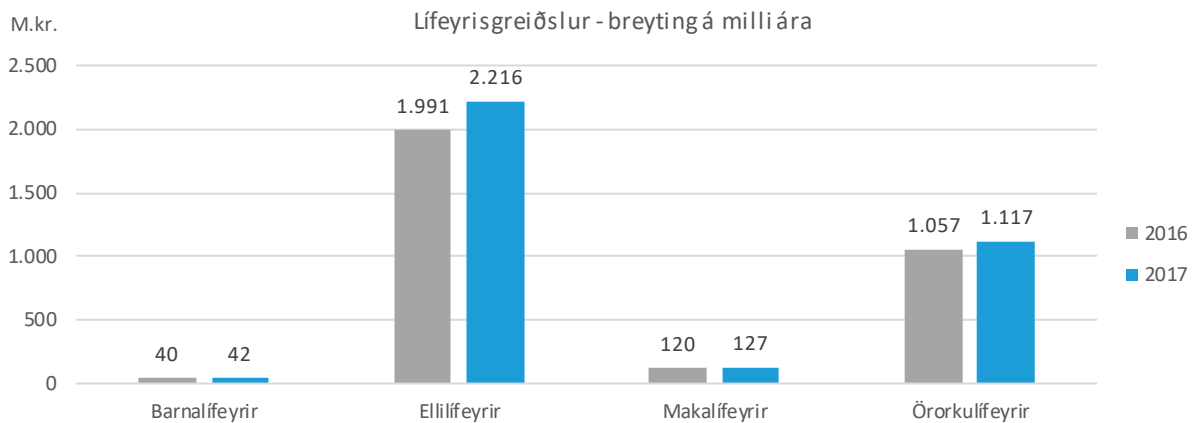
Lífeyrir sem hlutfall af iðgjöldum nam 40,5% á árinu 2017 samanborið við 45,2% árið áður. Fyrir efnahagshrunið fór lífeyrisbyrði sjóðsins lækkandi sem var í takt við hagsveifluna, þar sem í fullu atvinnustigi fjölgar greiðandi sjóðfélögum ört á meðan aukning lífeyrisþega vex hægar. Í kjölfar bankahrunsins jókst atvinnuleysi og iðgjaldatekjur sjóðsins drógust saman á meðan lífeyrisgreiðslur tóku að vaxa. Atvinnuástandið undanfarnin ár hefur hins vegar batnað verulega og á árinu 2017 var það afar gott ef lítið er til iðgjalda sem greidd voru til lífeyrissjóðsins.

Af einstökum tegundum lífeyris vegur ellilífeyrir hvað þyngst eða um 63% af heildar lífeyrisgreiðslum ársins 2017. Hlutfall örorkulífeyris af heildarlífeyrisgreiðslum lækkar lítillega á milli ára, var 31,9% á árinu 2017 samanborið við 32,9% árið á undan. Virkir lífeyrisþegar, eða meðaltal þeirra lífeyrisþega sem fá greiddan lífeyri í hverjum mánuði yfir árið, hefur farið ört fjölgaandi á undanförunum árum. Þannig fjölgar þeim um 7,3% á milli árána 2016-2017 en fjölgaði um 6,7% á milli árána 2015-2016.

Af einstökum tegundum lífeyris aukast ellilífeyrisgreiðslur mest á milli ára, eða um 11,3%. Greiðslur örorkulífeyris aukast einnig nokkuð, eða um 5,7%, makalífeyrisgreiðslur aukast um 6,1% og barnalífeyrisgreiðslur aukast um 4,7% frá fyrra ári.

Rekstur sjóðsins

Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður sjóðsins skiptist í fjárfestingargjöld sem er kostnaður við ávöxtun eigna sjóðsins og rekstrarkostnað sem er kostnaður við annan rekstur sjóðsins. Á meðfylgjandi mynd má sjá þróun skrifstofu- og stjórnunarkostnaðar sem hlutfall af meðalstöðu eigna sjóðsins.

Það er mikilvægt fyrir sjóðinn að sýna hagræði í rekstri, þar sem lægri rekstrarkostnaður hefur jákvæð áhrif á tryggingafræðilega stöðu sjóðsins.

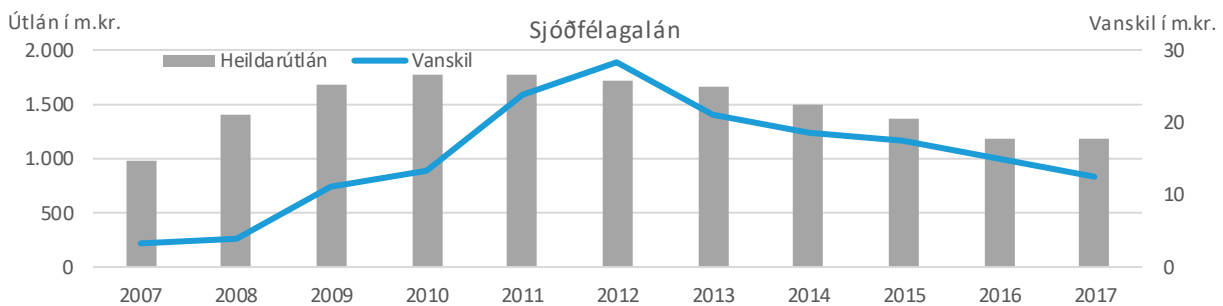
Kröfur sem gerðar eru til lífeyrissjóða varðandi aukið innra eftirlit, starfaðgreiningu og áhættustýringu hafa aukið kostnað nokkuð á undanförmum árum. Þrátt fyrir það hefur náðst, með mikilli hagræðingu, að halda rekstrarkostnaði Festu lífeyrissjóðs í skefjum undanfarin ár.

Sjóðurinn sinnir einnig skráningu og innheimtu stéttarfélagsiðgjalda fyrir þrjú aðildarfélög sjóðsins og greiða þau fyrir þá þjónustu skv. samningi þar um. Mikið hagræði hlýst af þessu samstarfi t.d. í formi bættrar innheimtu iðgjalda og stéttarfélagsiðgjalda. Auk þess sinnir sjóðurinn innheimtu iðgjalds til VIRK starfsendurhæfingarsjóðs samkvæmt samningi.

Lán til sjóðfélaga

Þann 1. apríl 2017 tóku gildi ný lög um fasteignalán til neytenda og heyra lán lífeyrissjóða til sjóðfélaga sinna undir þau lög. Tilgangur hinna nýju laga er að stuðla að ábyrgari lánveitingum og upplýstari ákvörðunum. Er það gert m.a. með því að efla upplýsingagjöf lánveitenda til lánsúmsækjenda. Umsækjendur þurfa einnig að veita lífeyrissjóðnum meiri og ítarlegri upplýsingar vegna fyrirhugaðrar lántöku en áður. Talsverð aukning var í lánveitingum til sjóðfélaga á árinu 2017, ef miðað er við árin á undan. Uppgreiðslur sjóðfélagalána og nýting séreignarsparnaðar til innborgunar á fasteignalán jukust umtalsvert á árinu 2017.

Erfiðleikar í íslensku efnahagslífi í kjölfar bankahrunsins höfðu í för með sér að vanskil á lánamarkaði jukust. Á næstu mynd má sjá vanskil sjóðfélagalána Festu m.v. stöðu heildarútlána til sjóðfélaga. Skoðað er 11 ára tímabil þ.e. frá 2007-2017. Sjá má að hlutfall vanskila af heildarútlánum til sjóðfélaga er hærra en það var á árunum 2007 - 2009. Einnig má sjá að vanskil hafa lækkað talsvert á síðustu sex árum.

Áhættustefna og áhættustýring

Á árinu 2017 kom út reglugerð um eftirlitskerfi með áhættu lífeyrissjóða; nr. 590/2017. Í kjölfarið féllu leiðbeinandi tilmæli Fjármálaeftirlitsins um áhættustýringu úr gildi. Samkvæmt reglugerð skal stjórn setja sjóðnum áhættustefnu. Einnig er sjóðnum skylt að setja sér áhættustýringarstefnu að gefnum tillögum ábyrgðaraðila áhættustýringar. Stjórn sjóðsins samþykkti í lok nóvember áhættu- og áhættustýringarstefnu sjóðsins. Áhættustefnan hefur verið uppfærð fimm sinnum á árunum 2014-2017.

Áhætta er skilgreind sem öll þau atvik sem auka marktækt líkurnar á því að réttindi sjóðfélaga skerðist til skemmri eða lengri tíma. Skilgreining áhættu nær sér í lagi yfir hættuna á fjárhagslegu tapi sem leiðir af atburði og fellur undir einn eða fleiri af þeim áhættuþáttum sem sjóðurinn skilgreinir og leiðir ekki til jafn mikillar eða meiri lækkunar skuldbindinga á sama tíma. Markmið áhættustýringar er að mæla þessa áhættu, setja skorður og viðmið og stuðla að því að hún sé meðvitund á hverjum tíma.

Áhættu- og áhættustýringarstefnan greinir frá umfangi og skipulagi heildar áhættustýringar hjá lífeyrissjóðnum. Hluti af áhættustefnu er lögbundin fjárfestingarstefna sjóðsins sem tilgreinir hvaða og hversu mikla áhættu lífeyrissjóðurinn er tilbúinn að taka. Áhættu sjóðsins er skipt í lífeyrstryggingaráhættu, mótaðilaáhættu, fjárhagslega áhættu og rekstraráhættu. Nánari útlístun er eftirfarandi:

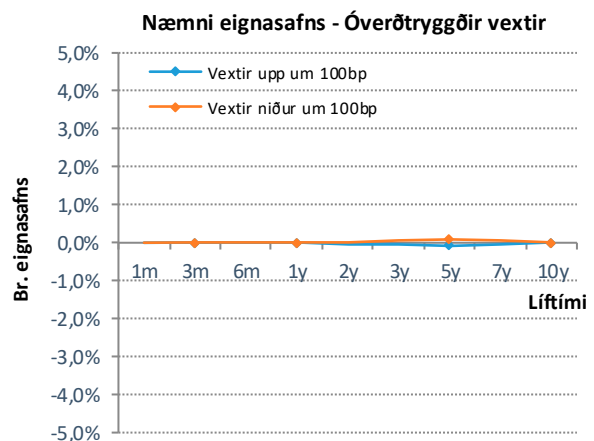
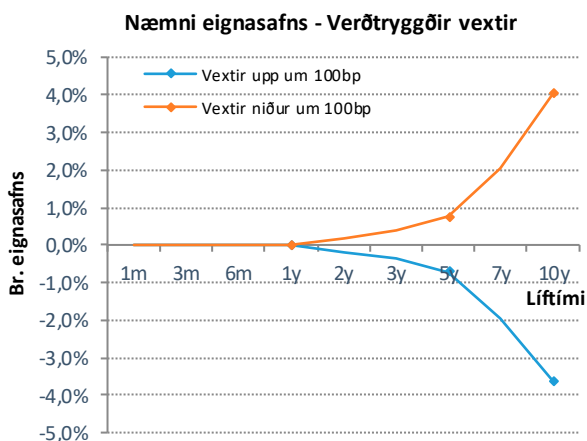
<p>Lífeyrstryggingaráhætta</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Skerðingaráhætta ▪ Iðgjalda- og útstreymisáhætta ▪ Umhverfisáhætta ▪ Lýðfræðileg áhætta ▪ Réttindaflutningsáhætta ▪ Pólítísk áhætta, lög og reglur ▪ Seljanleikaáhætta 	<p>Mótaðilaáhætta</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Útlánaáhætta ▪ Samþjöppunaráhætta ▪ Landsáhætta ▪ Afhendingar- og uppgjörshætta
<p>Fjárhagsleg áhætta</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Vaxta- og endurfjárfestingaáhætta ▪ Uppgreiðsluáhætta ▪ Markaðsáhætta ▪ Gjaldmiðlaáhætta ▪ Ósamræmisáhætta ▪ Verðbólguáhætta ▪ Áhætta vegna eigna utan efnahagsreiknings 	<p>Rekstraráhætta</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Starfsmannaáhætta ▪ Áhætta vegna svika ▪ Áhætta vegna upplýsingatækni ▪ Orðsporsáhætta ▪ Skjala- og lagaáhætta ▪ Skjalaáhætta ▪ Úrskurðaráhætta lífeyris ▪ Áhætta vegna útvistunar ▪ Upplýsingaáhætta

Rekstraráhætta á m.a. rætur að rekja til áhættu tengda upplýsingakerfum sjóðsins, framkvæmd viðskipta, ófullnægjandi verkferlum eða starfsmönnum. Ofangreinda áhættuþætti er misauðvelt að mæla. Þannig er erfitt að mæla rekstraráhættu. Með auknu innra eftirliti í starfsemi er þó hægt að draga verulega úr þessum áhættuþætti. Aðra þætti er auðveldara að mæla.

Sjóðurinn hefur einnig gert þjónustusamning við ALM Fjármálaráðgjöf hf. um ráðgjöf og framkvæmd einstakra þátta áhættustefnu og áhættustýringar.

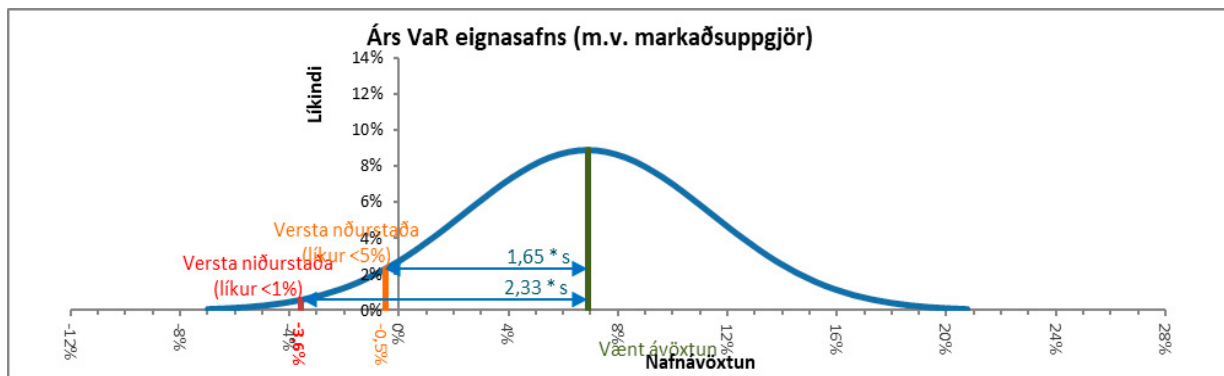
Fjárhagsleg áhætta

Mat á fjárhagslegri áhættu byggir á eignum sjóðsins hverju sinni og mælingu á þeim sjö undirflokkum er falla undir þennan áhættuþátt. Dæmi um mælingu á vaxtaáhættu má sjá á myndunum hér að neðan. Þar kemur fram hversu næmt eignasafn sjóðsins er fyrir breytingum á annars vegar verðtryggðum- og hins vegar óverðtryggðum vöxtum.

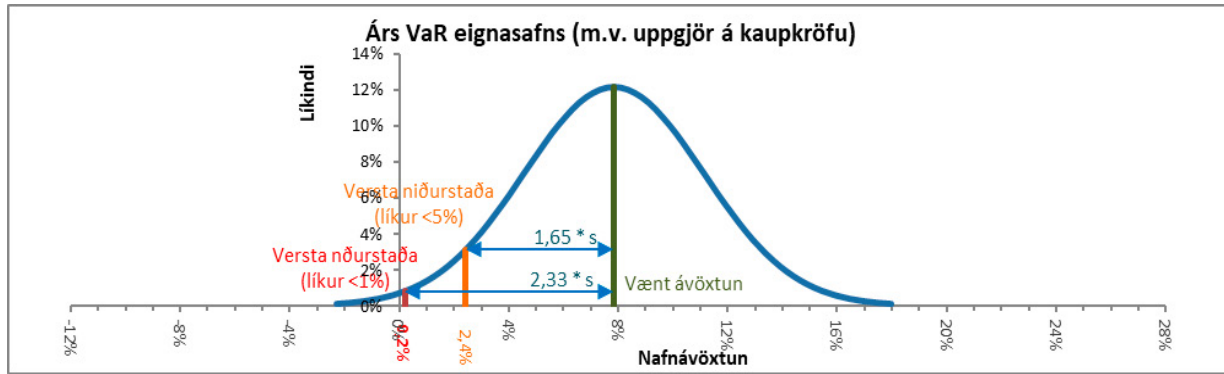

Myndin sýnir hlutfallslega breytingu á markaðsvirði eignasafnsins ef vextir breytast um 1% (100bp) á tilteknum tíma. Í þessari greiningu er gert ráð fyrir að skuldabréf sjóðsins séu gerð upp á markaðskröfu. Í raun er einungis lítill hluti skuldabréfa sjóðsins gerður upp á markaðskröfu, eða tæplega 18%. Mælingin leiðir þó í ljós þá endurfjárfestingaráhættu sem sjóðurinn býr við í umhverfi lækkandi vaxta. Með innleiðingu nýrra reglna um reikningsskil lífeyrissjóða, mun hlutfall skuldabréfa sem virt eru á markaðskröfu fara hækkandi. Það mun auka sveiflur í ávöxtun sjóðsins og því mun mikilvægi slíkra mælinga fara vaxandi.

Við mat á markaðsáhættu er notuð svokölluð VaR greining. VaR (fjárhæð í húfi) sýnir hámarkstap sem getur orðið vegna breytinga á markaðsvirði eigna m.v. 99% líkur. Þannig eru 1% eða 5% líkur á því að tap vegna breytinga á virði eigna verði meira en sýnt er á mynd. Þar sem skuldabréf sjóðsins eru að mestu gerð upp á kaupkröfu horfir sjóðurinn frekar til mælinga er byggja á þeirri uppjörsaðferð.

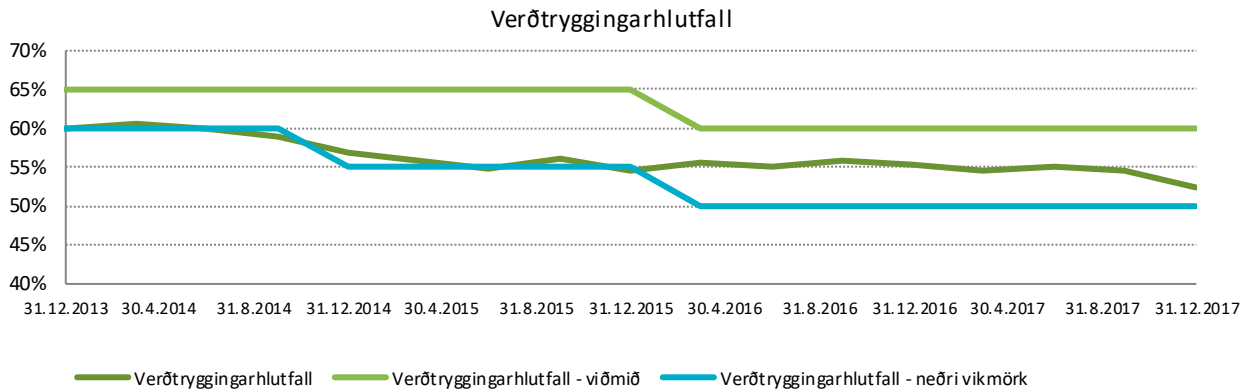
Miðað við uppgjör á markaðskröfu er ólíklegt að nafnávöxtun verði lakari en 0,5%, þ.e., 95% líkur eru á því að nafnávöxtun sjóðsins verði betri.

Miðað við uppgjör á kaupávöxtunarkröfu sem á við um meirihluta skuldabréfaeignar sjóðsins, er ólíklegt að nafnávöxtun sjóðsins á ársgrunni verði lakari en 2,4% miðað við núverandi eignasafn og gefnar forsendur.

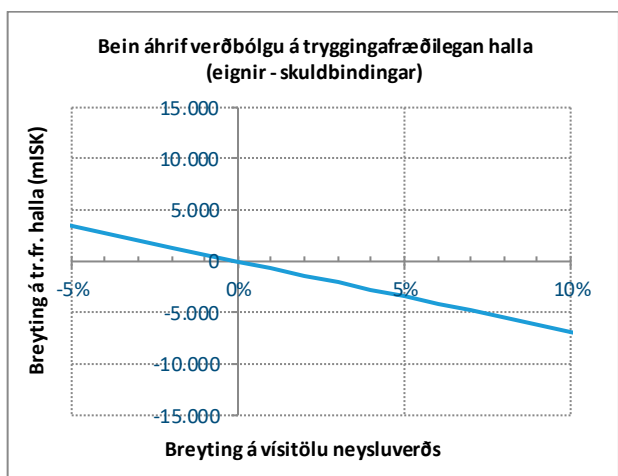
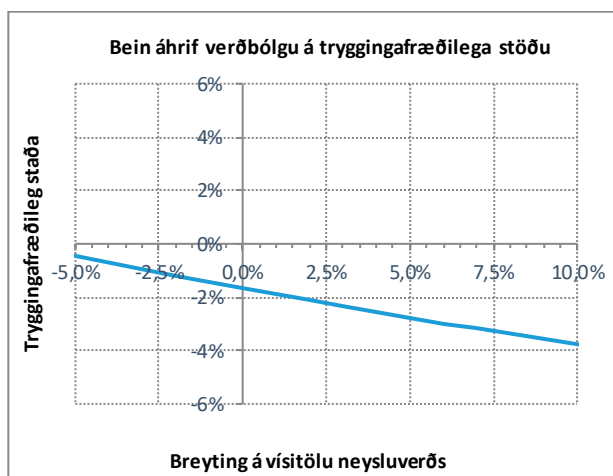
Mikilvægt er að hafa í huga að þessir útreikningar byggja meðal annars á sögulegum gögnum um ávöxtun og væntingum um ávöxtun einstakra eignaflokka ásamt spám um verðbólgu og gengi krónu.

Verðbólguáhætta er einn af mikilvægari áhættuflokkum fjárhagslegrar áhættu. Lífeyrisréttindi eru verðtryggðar skuldbindingar, en eignasafn sjaldnast verðtryggt að fullu. Sumar tegundir eigna hafa þó eiginleika óbeinnar verðtryggingar s.s. erlend verðbréf.

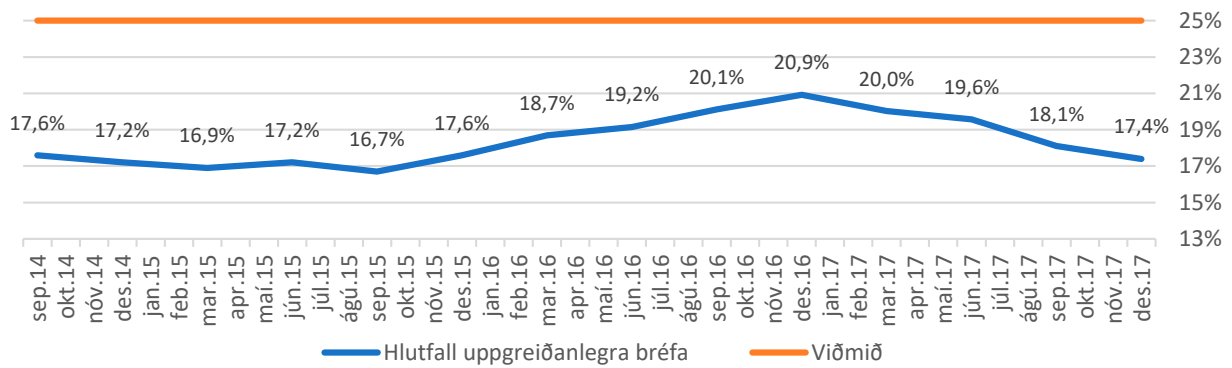
Verðtryggingarhlutfall sjóðsins hefur farið lækkandi undanfarin misseri en er þó yfir þeim neðri vikmörkum sem sjóðurinn hefur sett sér. Þessi þróun helgast af aukinni áherslu á kaup á erlendum eignum, ásamt gengishækkun innlendra og erlendra hlutabréfa.

Álagspróf eru dæmigerð próf fyrir ósamræmi eigna og skuldbindinga þar sem leitast er við að meta næmni eigna og skuldbindinga fyrir breytingum á vöxtum, verðbólgu og öðrum þáttum sem sameiginlegir eru eignum og skuldbindingum.

Uppgreiðsluáhætta

Sum skuldabréf eru með uppgreiðsluheimild sem felur í sér uppgreiðsluáhættu fyrir lífeyrissjóðinn. Uppgreiðsluáhætta er skilgreind sem líkur á að uppgreiðslur vaxi eftir því sem munur á vöxtum skuldabréfa og markaðsvöxtum er meiri.

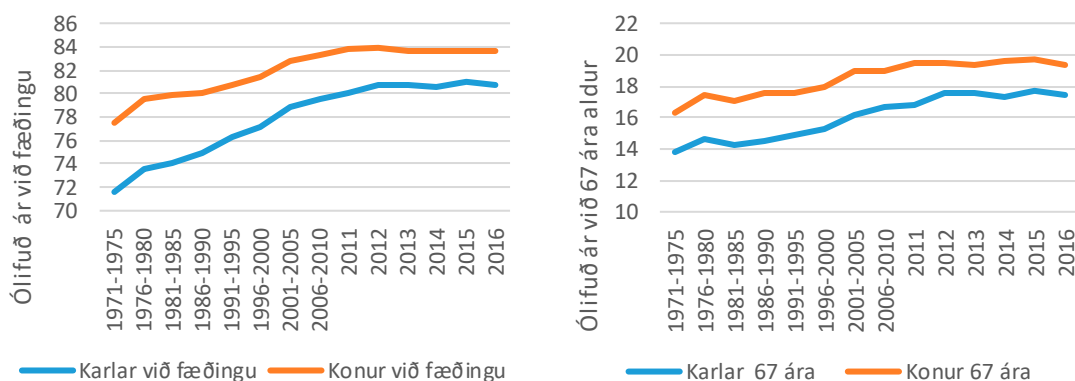
Hlutfall uppgreiðanlegra bréfa í safni sjóðsins hafði farið litillega vaxandi á undanförunum árum, en lækkar á árinu 2017. Þess ber þó að geta að ákvæði eru um uppgreiðslugjald vegna flestra skuldabréfa með uppgreiðsluheimild.

Mótaðilaáhætta

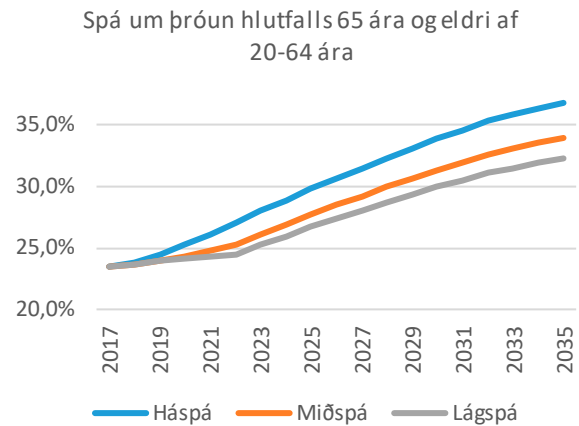
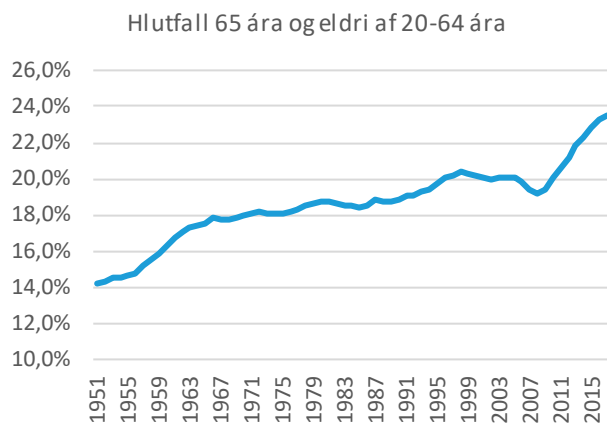
Við greiningu á mótaðilaáhattu er leitast við að meta hættuna á því að gagnaðilar fjármálagerninga standi ekki við skuldbindingar sínar. Undir mótaðilaáhattu fellur m.a. útlánaáhætta, sem er sú áhætta að mótaðilar standi ekki skil á greiðslum af fjármálagerningum. Útlánaáhætta er mæld með svokölluðu gjaldþolsprófi eða lánshæfismati. Sjóðurinn hefur gert samning við ALM Fjármálaráðgjöf hf. um gerð lánshæfismats fyrir þá útgefendur í safni sjóðsins sem veða meira en 1% af hreinni eign til greiðslu lífeyris. Eru slík lánshæfismöt gerð árlega, en auk þess hefur sjóðurinn aðgang að greiningum IFS Ráðgjafar hf. og Reitunnar hf.

Lífeyristryggingaráhætta

Einn af mikilvægari áhættuflokkum er falla undir lífeyristryggingaráhattu er lýðfræðileg áhætta. Meðalævi Íslendinga hefur verið að lengjast umtalsvert á undanförunum áratugum og þ.a.l. greiða lífeyrissjóðir sjóðfélögum ellilífeyri í lengri tíma. Á rúmum fjórum áratugum hefur ólífud meðalævi (lífslíkur) karla við fæðingu lengst um 9,4 ár eða úr 71,6 ári í 81 ár. Ólífud meðalævi (lífslíkur) kvenna við fæðingu hefur á sama tíma lengst um 6,1 ár eða úr 77,5 árum í 83,6 ár.

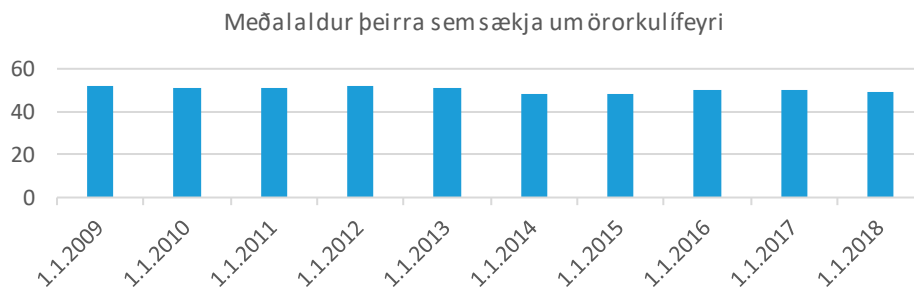
Þessi þróun hefur í för með sér að hlutfall sjóðsfélaga á lífeyrisaldri hefur aukist og mun halda áfram að gera það. Mælikvarðinn sem vert er að skoða í þessu sambandi er hlutfall 65 ára og eldri af 20-64 ára.

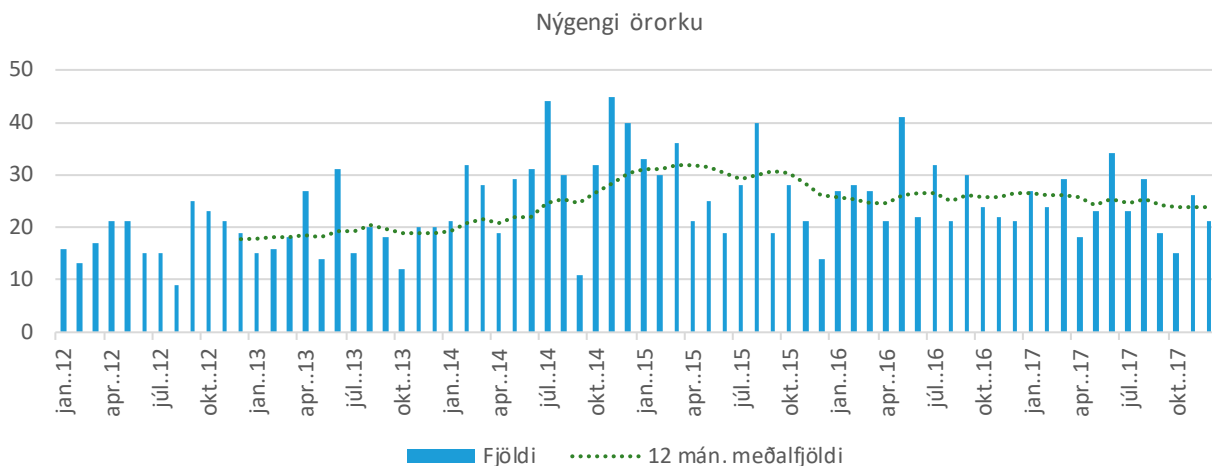
Síðastliðin 10 ár hefur þetta hlutfall hækkað úr 19,4% í 23,5%. Ef horft er til spár Hagstofunnar þá verður hlutfallið komið í 27,7% árið 2025 og 33,9% árið 2035. Aukin lífaldur hefur bein áhrif á afkomu lífeyrissjóða og mun óhjákvæmilega hafa áhrif á tryggingafræðilega stöðu þegar til lengri tíma er lítið.

Mikið starf hefur verið unnið á vegum Landssamtaka lífeyrissjóða við að kanna hvernig bregðast megi við þeim auknu skuldbindingum sem fylgja auknum lífslíkum. Náíð samstarf hefur verið haft við Félag íslenskra tryggingastærðfræðinga. Þær tillögur sem liggja fyrir lúta að því að seinka töku lífeyris, en sú framkvæmd yrði gerð í skrefum og markmiðum náð á nokkrum árum.

Meðalaldur umsækjenda um örorkulífeyri virðist nú standa í stað eftir að hafa lækkað lítillega 2014-2015. Yngri greiðsluþegar örorkulífeyris fela í sér auknar skuldbindingar fyrir sjóðinn þegar til lengri tíma er lítið.

Nýgengi örorku fór hækkandi á árunum 2013-2015 en hefur síðan farið minnkandi og virðist nú standa í stað í kringum 24 umsóknir á mánuði.

Örorkubyrðin er þung hjá Festu lífeyrissjóði. Það er því mikilvægt að ná árangri við að minnka nýgengi örorku og ná fólki aftur út á vinnumarkaðinn. Með lögum um starfsendurhæfingarsjóð er verið að veita miklum fjármunum til starfsendurhæfingar. Það er því forgangsverkefni að nýta þessa fjármuni vel. Á árinu 2014 voru gerðar breytingar á samþykktum sjóðsins er lúta að því að auka vægi endurhæfingar umsækjenda um örorkulífeyri. Sjóðurinn hefur einnig náð samstarf við VIRK starfsendurhæfingu í því skyni að draga úr örorku hjá sjóðnum.

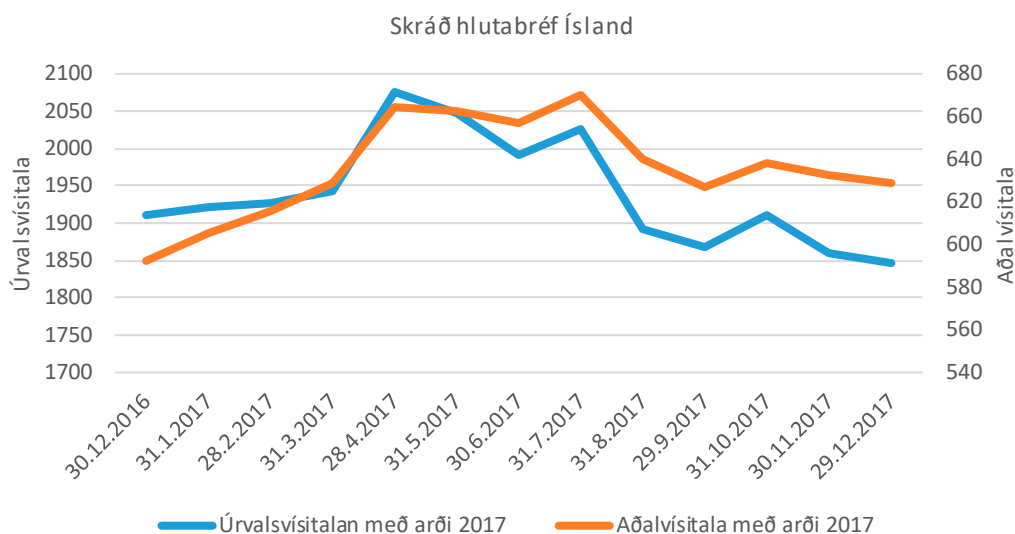
Þróun fjármálamarkaða

Það sem ber hæst á árinu 2017 er að gjaldeyrishöftum var aflétt í marsmánuði og lífeyrissjóðum gefin kostur á að fjárfesta erlendis án takmarkana. Þetta var kærkomin breyting þar sem aðkallandi var orðið fyrir Festu að auka við erlendar eignir. Hlutfall erlendra eigna sjóðsins hafði farið lækkaði á tíma gjaldeyrishafa, þar sem innstreymi iðgjalda er í krónu og lífeyrisbyrði sjóðsins er hlutfallslega lág. Í upphafi árs var hlutfall erlendra eigna Festu um 18% en var orðið um 25% í árslok.

Árið 2017 reyndist vera ár skuldabréfa á íslenskum verðbréfamarkaði. Ekki urðu miklar breytingar á hlutabréfum á árinu og líklegt verður að telja að það stafi af því að lífeyrissjóðir voru almennt að bæta við erlendar eignir og því minni eftirspurn eftir innlendum hlutabréfum.

Skráð hlutabréf áttu afar misjöfnu gengi að fagna á árinu en Úrvalsvísitalan lækkaði um 4,44% án arðs en 3,36% með arði. Hinsvegar hækkaði Aðalvísitalan með arði um 6,23% en 4,70% án arðs. Ástæður þessa mikla munar á vísitölunum felst í að stærrí félög áttu erfitt ár, en Icelandair lækkaði til að mynda um rúm 36%, Hagar um tæp 34% og eru bæði þessi félög í Úrvalsvísitölu. Í Aðalvísitölunni eru félög eins og HBGrandi sem hækkaði um tæp 35%, Vodafone sem hækkaði um tæp 33%, og Nýherji sem hækkaði um rúm 31%.

Þau félög sem hækkuðu mest á árinu voru HBGrandi (34,62%), Marel (32,92%) og Síminn (31,79%). Þau félög sem lækkuðu mest á árinu voru Icelandair (36,32%), Hagar (33,8%) og Eimskip (22,33%).

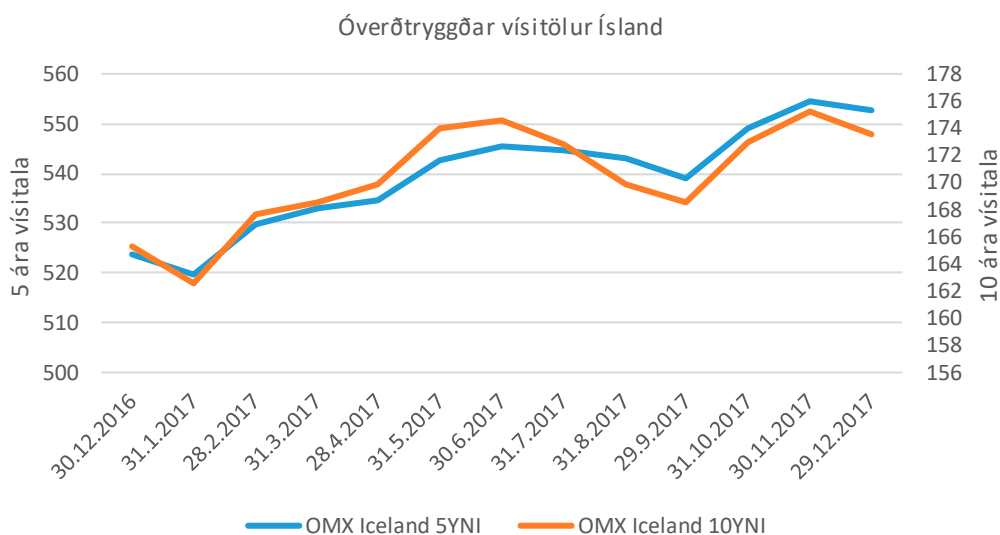
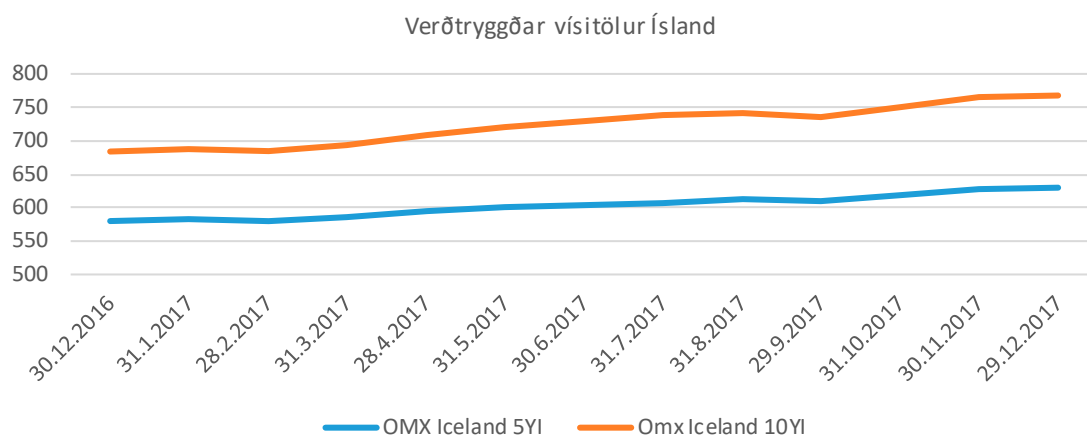
Íslenski markaðurinn er töluvert flæðisdrifinn og spilar fjármagn lífeyrissjóða þar töluvert í flæði. Þar sem aflétting fjármagnshafta átti sér stað á árinu og útlán til sjóðsfélaga héldu áfram að vaxa, þá fór minna fjármagn í skráð innlend hlutabréf. Lífeyrissjóðirnir eru áhrifamiklir fjárfestar á innlendum markaði sökum stærðar.

Innlendur skuldabréfamarkaður

Væntingar um verðbólgu héldust lágar á árinu 2017. Þrátt fyrir það mátti merkja á hreyfingum skuldabréfa að væntingar væru um að verðbólga færi að aukast frekar. Þó var gert ráð fyrir hóflegri verðbólgu í samræmi við markmið Seðlabanka. Það reyndist rétt og ársverðbólga í árslok var við markmið.

Nokkur óvissa var, eins og áður, um hvernig gengi krónunnar myndi þróast á árinu en fjölmargir erlendir þættir, eins og erlend verðbólga, verð á olíu, miklar tekjur af ferðapjónustu og fleiri þættir höfðu verið Íslandi afar hagfelldir og þannig haldið aftur af verðbólgu. Það voru þó vísbendingar um að þetta væri að breytast þar sem sjá mátti að verð á olíu virtist ná lágmarki, ásamt því að vísitölur sýndu að verðbólguvæntingar erlendis væru á uppleið.

Verðtryggð skuldabréf skiluðu hvað bestri ávöxtun eignaflokka á ársgrundvelli, löng verðtryggð skuldabréf (OMXI10YI) skiluðu 12,25% ávöxtun. Stytti bréfin skiluðu 8,61% (OMXI5YI). Óverðtryggðar skuldabréfavísitölur skiluðu frá 2,75% (OMXI3MNI) til 5,01% (OMXI10YNI)

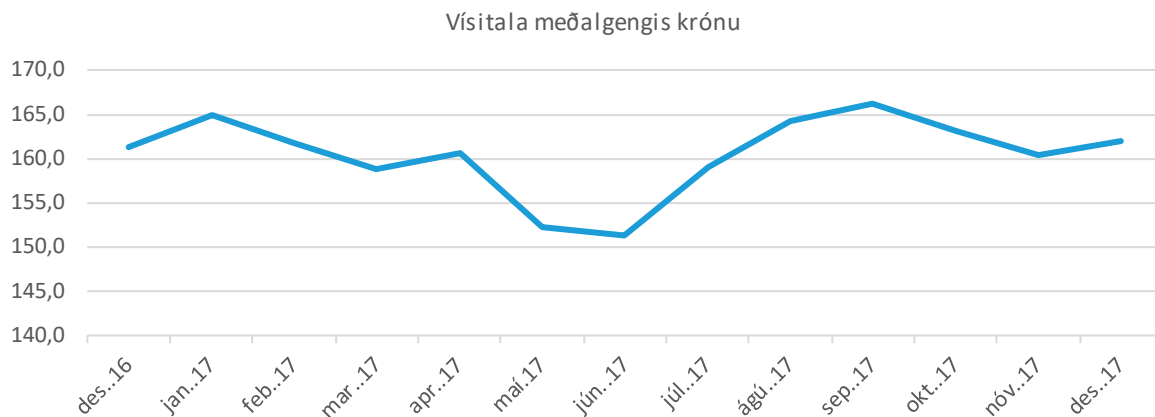

Ávöxtunarkrafa hefur áhrif á markaðsverð skuldabréfa. Þegar hún hækkar hefur það áhrif á verð skuldabréfa til lækkunar og öfugt. Í þessu sambandi er vert að geta þess að sjóðurinn gerir stærstan hluta skuldabréfasafns síns upp á ávöxtunarkröfu á kaupdegi skuldabréfa. Í lok árs 2017 er hlutfall skuldabréfa sem virt eru á gangvirði tæp 18% af skuldabréfasafninu.

Gjaldeyrismarkaður

Gengi krónunnar sveiflaðist nokkuð á árinu og þá sérstaklega í kjölfar afléttingar gjaldeyrishafta. Í árslok 2016 var gengisvísitala krónu 161,38, en í árslok 2017 var hún 161,87, sem er lítil sem engin breyting. Innan ársins, eins og sjá má á mynd hér að neðan, var gengi hennar 151,3 í lok maí en þá byrjaði hún að gefa aftur eftir og endaði árið á svipuðum nótum og það byrjaði.

Erlendir ferðamenn héldu áfram að slá met með komu sinni til landsins og virðist lítið lát vera á vinsældum landsins. Gengi krónu mun í framtíðinni verða mun háðara tekjum af erlendum ferðamönnum en áður hefur verið.

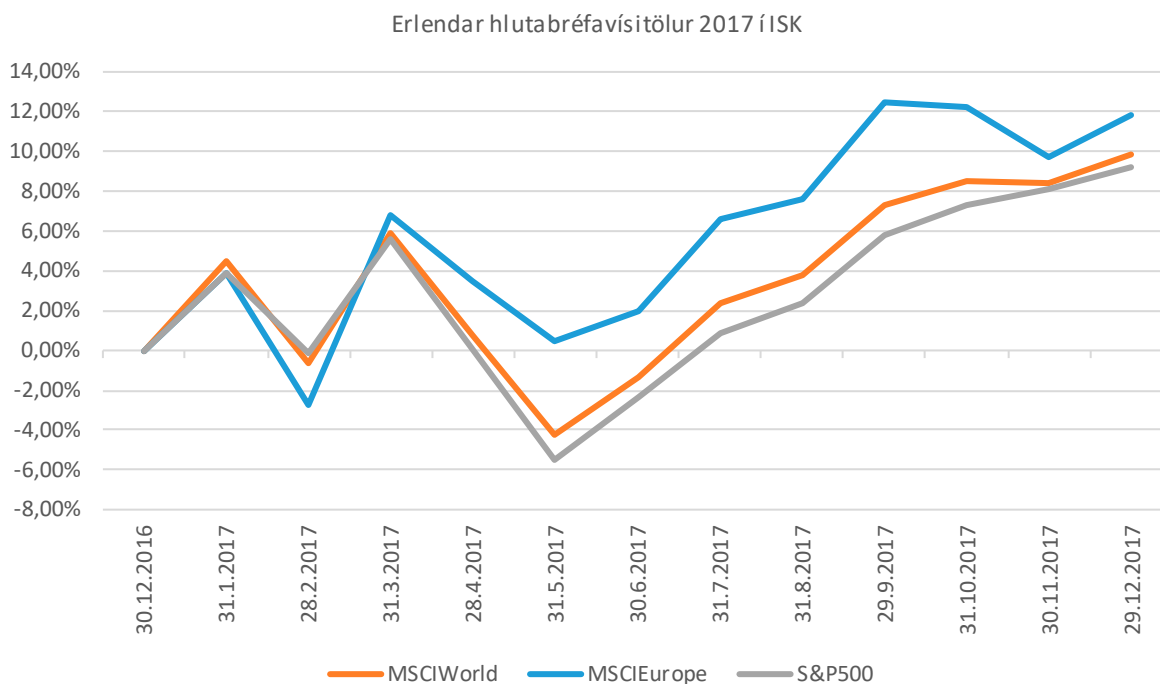

Erlendur verðbréfamarkaðir

Erlendir hlutabréfamarkaðir hækkuðu talsvert á árinu 2017, á sama tíma og sveiflur voru sérstaklega litlar. Evrópskir, japanskir- og nýmarkaður hækkuðu skarpt og umfram bandarísk hlutabréf framan af árinu, en á seinni helmingnum sóttu bandarísk hlutabréf í sig veðrið. Helstu ástæður þess voru fyrirhugaðar skattalækkanir þar í landi auk góðra efnahagshorfa.

Í heildina leiddu nýmarkaðir ávöxtun á síðasta ári og voru upp um 17,9% á sama tíma og heimsvísitalan var upp um 7,9%, evrópsk hlutabréf upp um 10,8% og bandarísk hlutabréf upp um 4,8% (mælt í evrum). Vert er að benda á að evran styrktist talsvert gagnvart bandaríkjadollar á árinu (u.þ.b. 15%) og var ávöxtun heimsvísitölu því talsvert hærri í bandaríkjadollar, tæplega 20%.

Ávöxtun helstu vísitalna hlutabréfa er sýnd á næstu mynd mæld í krónu. Heimsvísitala hlutabréfa hækkaði um 9,85%, bandarísk hlutabréf (S&P500) hækkaði um 9,21% og evrópsk hlutabréf hækkuðu um 11,83%.

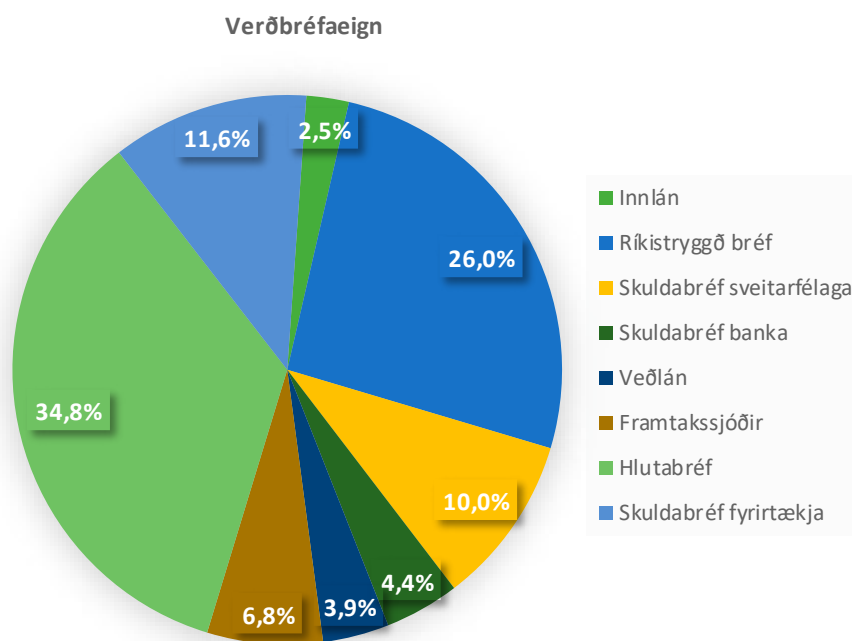

Rekstur fyrirtækja batnaði mikið frá árinu 2016 og var hagnaðarvöxtur umtalsverður á flestum landssvæðum. Hagtölur bötnuðu einnig víðast hvar og var hagvöxtur yfir eða við meðaltal síðustu ára á sama tíma atvinnuleysi minnkaði og framleiðslutölur hækkuðu.

Bandaríski seðlabankinn hækkaði vexti í þrígang á síðasta ári, þrátt fyrir litla verðbólgu, og hófst handa við að minnka efnahagsreikning sinn í október. Vextir annars staðar voru að mestu óbreyttir og lítið um stórar hreyfingar á skuldabréfamarkaði. Á seinni hluta ársins hækkaði Alþjóðagjaldeyrissjóðurinn svo hagvaxtaspá sína fyrir heimshagkerfið og gefur það vonandi fyrirheit um áframhaldandi sterkan hagvöxt.

Verðbréfaeign

Hlutabréf og framtaksfjárfestingar veða 41,5% eigna samtryggingardeildar, en skuldabréf og innlán veða 58,5%. Í neðangreindri skiptingu verðbréfa hefur verið horft til skiptingar undirliggjandi eigna verðbréfasjóða.

Af verðbréfaeign sjóðsins í lok ársins veða hlutabréf og ríkistryggt skuldabréf hvað þyngst í eignasafninu. Sjóðurinn hefur heldur dregið úr vægi ríkisskuldabréfa á undanförunum árum og er það í samræmi við fjárfestingarstefnu. Á sama tíma hefur vægi hlutabréfa verið aukið. Einnig hefur orðið aukning í vægi skuldabréfa félaga. Hlutfall erlendra eigna eykst á milli ára, er 25,1% í lok árs en var 18,4% árið á undan.

Í marsmánuði 2017 var gjaldeyrishöftum aflétt að mestu og nýtti sjóðurinn sér það til að auka við áhættudreifingu eignasafnsins. Í lok árs 2017 hafði sjóðurinn náð því hlutfalli sem telst til varúðarmarka varðandi erlendar eignir. Stefna sjóðsins er að hlutfallið sé 35% og er gert ráð fyrir að því hlutfalli verði náð á fyrri hluta ársins 2019 án verulegrar sölu innlendra eigna.

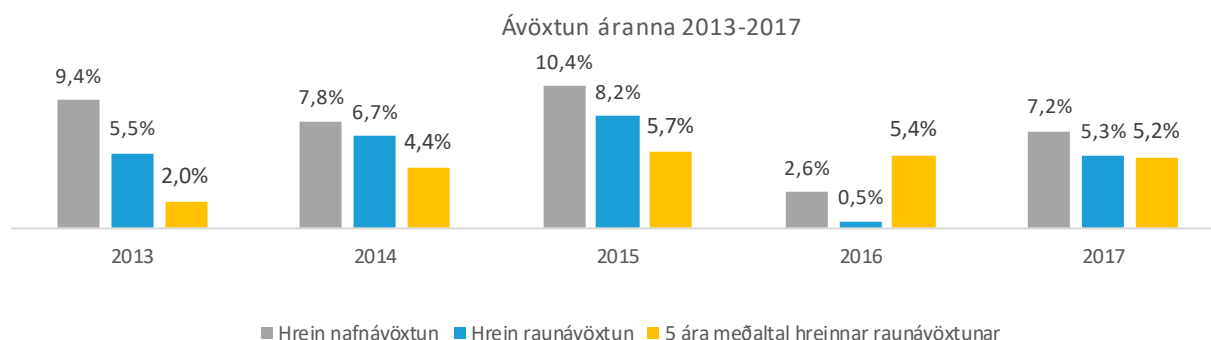
Reglubundið er farið yfir eignir sjóðsins og færð varúðarfærsla ef óvissa er talin um innheimtu. Ekki er um endanlega afskrift að ræða. Við skiptalok eða við lok fjárhagslegrar endurskipulagningar kemur síðan í ljós hvort afskrifa þarf þessar fjárhæðir að hluta eða öllu leyti. Varúðarfærslur skiptast á eftirfarandi flokka verðbréfa:

Varúðarfærslur	í milljónum króna
Skuldabréf félaga	794
Veðskuldabréf	254
Samtals	1.048

Varúðarfærslur í upphafi árs námu 558 milljón krónum og hafa því hækkað um 490 milljónir króna á árinu. Sjóðurinn afskrifaði endanlega um 553 þús. kr. Hækkun varúðarfærslu umfram afskriftir ársins nemur því tæplega 491 milljón króna, sem færð eru til gjalda á árinu.

Ávöxtun

Hrein nafnávöxtun samtryggingardeildar á árinu 2017 var 7,2% sem samsvarar 5,3% hreinnar raunávöxtunar. Meðaltal hreinnar raunávöxtunar síðustu 5 ára var 5,2%.

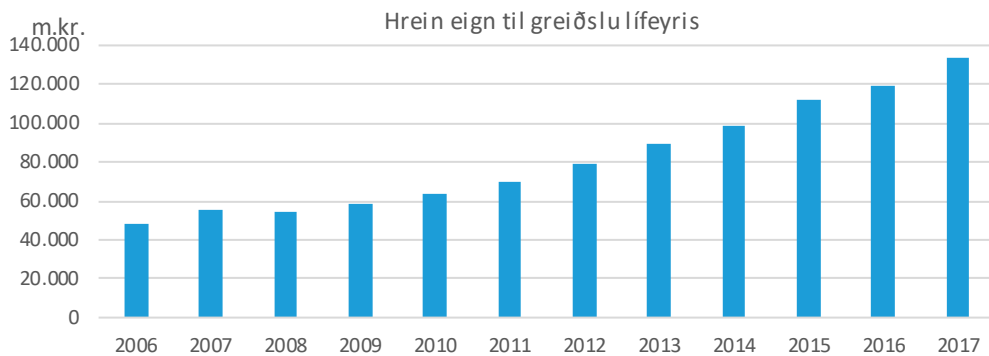

Ávöxtun á innlendum hlutabréfum var misjöfn á árinu 2017. Þannig lækkaði Úrvalsvísitala Kauphallar um 3,4%, en vísitala aðallista hækkaði um 6,2%. Ávöxtun á erlendum hlutabréfamörkuðum var öllu skárri, en heimsvísitala hlutabréfa með arði hækkaði um 9,85% mælt í krónu.

Erlend hlutabréf og innlendir og erlendir fagfjárfestasjóðir skiluðu bestri ávöxtun eignaflokka á árinu. Einnig skiluðu skuldabréf almennt góðri ávöxtun.

	Nafnávöxtun	Raunávöxtun
Ríkisskuldabréf	6,8%	4,9%
Skuldabréf sveitarfélaga	8,1%	6,3%
Skuldabréf lánastofnanna	7,2%	5,3%
Sértryggt skuldabréf	7,3%	5,4%
Veðskuldabréf	6,4%	4,6%
Hlutabréf og sjóðir	8,9%	7,1%
Þ.a. innlend hlutabréf og sjóðir	5,2%	3,4%
Þ.a. erlend hlutabréf og sjóðir	13,1%	11,2%
Fagfjárfestasjóðir	12,2%	10,2%
Þ.a. innlendir	13,6%	11,6%
Þ.a. erlendir	11,0%	9,1%
Skuldabréf félaga	1,1%	-0,7%
Skuldabréf fagfjárfestasjóða	4,6%	2,8%

Hrein eign sjóðsins nam rúmur 133,4 milljörðum króna í lok ársins. Á árinu hækkaði hún um rúmlega 14 milljarða króna eða sem nemur 11,7%.

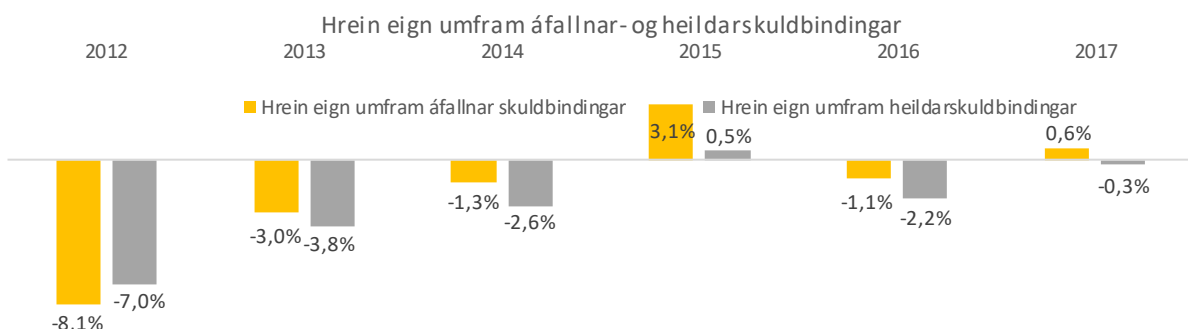

Tryggingafræðileg staða

Tryggingafræðileg úttekt á stöðu sjóðsins í árslok 2017 var unnin af Vigfúsi Ásgeirssyni tryggingastærðfræðingi hjá Talnakönnun hf. Úttektin fólst í að reikna annarsvegar áfallna skuldbindingu miðað við áunninn rétt sjóðfélaga og hinsvegar heildarskuldbindingu miðað við að sjóðfélagar haldi áfram að greiða í sjóðinn þar til þeir fara á lífeyri. Við úttektina er miðað við að árleg ávöxtun sjóðsins á næstu áratugum verði 3,5% umfram hækkun vísitölu neysluverðs. Við núvirðisútreikning væntanlegs lífeyris og framtíðariðgjalda er þannig notuð 3,5% vaxtaviðmiðun umfram vísitölu neysluverðs.

Áfallin staða	2017	2016	Heildarstaða	2017	2016
Höfuðstóll	133.048	119.086	Núvirði framtíðariðgjalda	142.967	116.221
Endurmat	802	2.047	Höfuðstóll	133.850	121.133
Fjárfestingakostnaður	-246	-291	Kostnaður	-6.092	-5.521
Rekstrarkostnaður	-1.848	-1.782	Heildareignir	270.725	231.832
Eign	131.756	119.059	Lífeyrisskuldbindingar	271.461	237.142
Lífeyrisskuldbinding	130.994	120.413	Eignir umfram skuldbindingar	-737	-5.310
Eignir umfram skuldbindingar	762	-1.354	Í hlutfalli af skuldbindingum	-0,3%	-2,2%
Í hlutfalli af skuldbindingum	0,6%	-1,1%			

Úttektin sýnir að áfallin staða er jákvæð um 762 milljónir króna eða 0,6% af áfallinni skuldbindingu þegar miðað er við höfuðstól með endurmati. Hún sýnir einnig að heildarstaða sjóðsins þegar búið er að taka tillit til framtíðarskuldbindingar, er neikvæð um 737 milljónir króna, eða -0,3% af heildarskuldbindingu.

Tryggingafræðileg staða sjóðsins batnar á milli ára, var -2,2% árið 2016, en er -0,3% í lok árs 2017.

Skv. 39. gr. laga nr. 129/1997, má ekki vera meira en 10% munur á milli eignarliða og lífeyrisskuldbindinga og er þá miðað við mismun í hlutfalli af heildarskuldbindingu. Í sömu grein er einnig kveðið á um að hafi slíkur mismunur haldist meira en 5% samfellt í fimm ár, beri stjórn sjóðsins að gera viðeigandi breytingar á samþykktum hans.

Fjárfestingarstefna vegna ársins 2017

Markmið um eignasamsetningu

Fjárfestingarstefna Festu lífeyrissjóðs er grundvölluð á samþykktum sjóðsins og lögum um lífeyrissjóði. Sjóðstjórar sjóðsins skulu ávaxta fé sjóðsins með hliðsjón af þeim kjörum sem best eru boðin á hverjum tíma með tilliti til ávöxtunar og áhættu.

Skipting fjárfestinga á eignaflokkum

Í samræmi við það sem að ofan greinir skal skipting verðbréfaeignar samtryggingardeildar í grófum dráttum miðuð við þau eignamörk sem tilgreind eru í hér að neðan. Einnig er kveðið nánar á um skiptingu hlutabréfa í innlend og erlend. Eignaskipting getur farið tímabundið út fyrir tilgreind mörk, m.a. vegna skyndilegra breytinga á markaðsgengi verðbréfa. Skal þá leitast við að lagfæra hlutföll í eignasamsetningu eins fljótt og mögulegt er.

Flokkar verðbréfa	Stefna	Vikmörk
Innlán í bönkum og sparissjóðum	0%	0%-30%
Ríkisvixlar, ríkisskuldabréf og skuldabréf með ábyrgð ríkissjóðs	30%	20%-70%
Skuldabréf bæjar- og sveitarfélaga	11%	0%-20%
Skuldabréf og vixlar banka, sparissjóða og annarra lánastofnana	5%	0%-15%
Fasteignaveðtryggð skuldabréf	5%	0%-15%
Hlutabréf	32%	10%-55%
Hlutir og hlutdeildarskírteini annarra sjóða um sam. fjárfestingu	8%	0%-15%
Önnur verðbréf	10%	0%-20%
Fjárfesting í íbúðarhúsnæði	0%	0%-10%
Samtals:	100%	

Hlutabréf	Markmið	Lágmark	Hámark
	32%	0%	55%
Innlend hlutabréf	17%	0%	30%
Erlend hlutabréf	15%	0%	25%

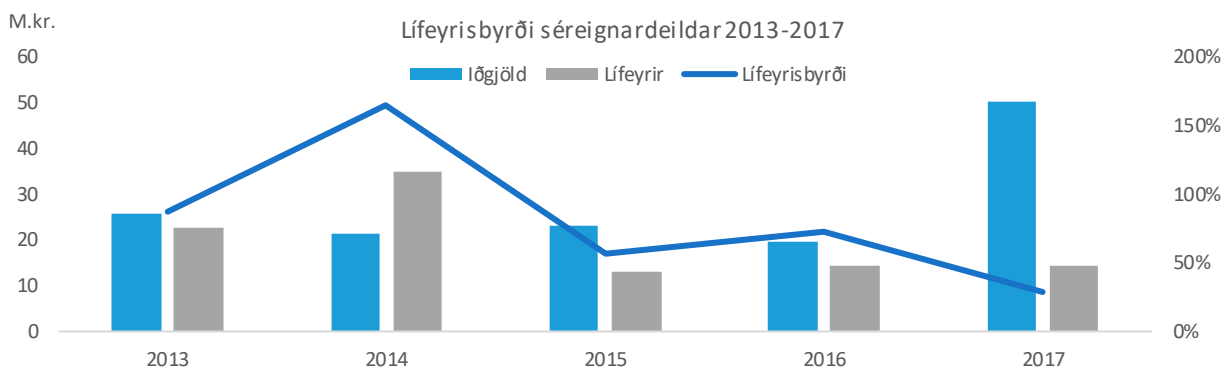
Fjárfestingarstefna sjóðsins er sett fram til lengri tíma litið. Það getur því tekið nokkur ár að ná markmiðum um fjárfestingarstefnu í einstökum flokkum verðbréfa. Takmarkandi þættir, s.s. gjaldeyrishöft og skortur á framboði ákveðinna verðbréfa, geta tafið slíkt ferli.

Séreignardeild

Iðgjöld til séreignardeildar námu alls 50,3 milljónir króna á árinu 2017, samanborið við 19,7 milljónir króna árið á undan sem nemur 155% lækkun á milli ára. Þess ber að geta að tilgreind séreignardeild tók til starfa hjá sjóðnum á miðju ári 2017 og námu iðgjöld til þeirrar deildar 23 milljónum króna.

Lífeyrisgreiðslur séreignardeildar samkvæmt reglugerð sjóðsins voru 14,4 milljónir króna. Lífeyrisþegar voru alls 24. Að meðaltali fengu 3 lífeyrisþegar greiðslur í hverjum mánuði. Ellilífeyri fengu 22, greiðslur séreignar vegna andláts var 1 greiðsla og greiðsla séreignar vegna örorku var 1. Jafnframt nýtti 31 sjóðfélagi rétt sinn til ráðstöfunar séreignarsparnaðar inn á íbúðarlán.

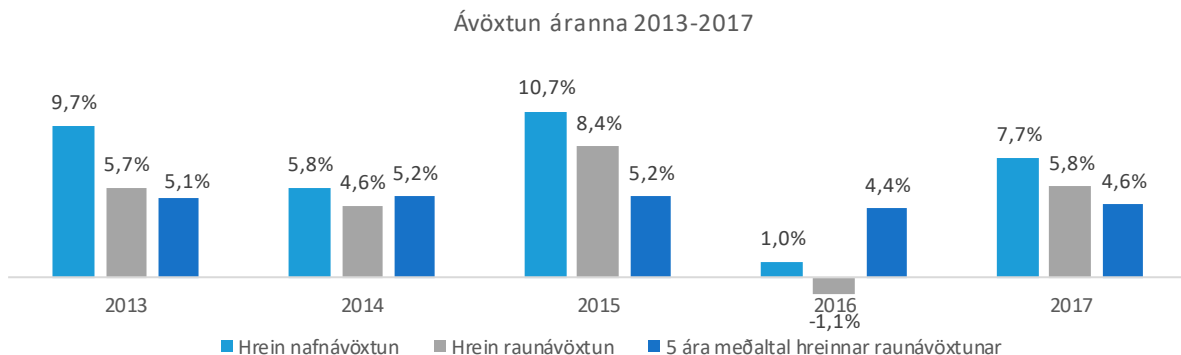
Á meðfylgjandi mynd má sjá þróun í lífeyrisbyrði séreignardeildar Festu frá 2013-2017.

Á árinu 2017 greiddu alls 184 sjóðfélagar til almennrar séreignardeildar. Virkir sjóðfélagar, þ.e. þeir sem greiddu í hverjum mánuði, voru 87. Til tilgreindrar séreignardeildar sjóðsins greiddu á árinu 456 sjóðfélagar. Virkir sjóðfélagar í tilgreindri séreignardeild voru 380. Í árslok eiga 4.833 sjóðfélagar réttindi í almennri séreignardeild og 456 sjóðfélagar eiga réttindi í tilgreindri séreignardeild.

Ávöxtun séreignardeildar

Hrein nafnávöxtun séreignardeildar var 7,7% á árinu 2017 samanborið við 1% árið á undan. Hrein raunávöxtun, þ.e. raunávöxtun að teknu tilliti til kostnaðar var 5,8%. Meðaltal hreinnar raunávöxtunar síðustu 5 ára var jákvætt um 4,6% í lok árs 2017.

Hrein eign séreignardeildar til greiðslu lífeyris í árslok 2017 er 397,1 milljónir króna.

Markmið um eignasamsetningu

Fjárfestingarstefna séreignardeildar er grundvölluð á samþykktum sjóðsins og lögum um lífeyrissjóði. Sjóðstjórar sjóðsins skulu ávaxta fé sjóðsins með hliðsjón af þeim kjörum sem best eru boðin á hverjum tíma með tilliti til ávöxtunar og áhættu. Skipting verðbréfaeignar skal miðuð við þau eignamörk sem tilgreind eru í töflu hér að neðan. Eignaskipting getur farið tímabundið út fyrir tilgreind mörk, m.a. vegna skyndilegra breytinga á markaðsgengi verðbréfa. Skal þá leitast við að lagfæra hlutföll í eignasamsetningu eins fljótt og mögulegt er.

Fjárfestingarstefna séreignardeildar vegna ársins 2017

Fjárfestingarstefna séreignardeildar tekur mið af þeim takmörkunum sem lög um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða nr. 129/1997 setja.

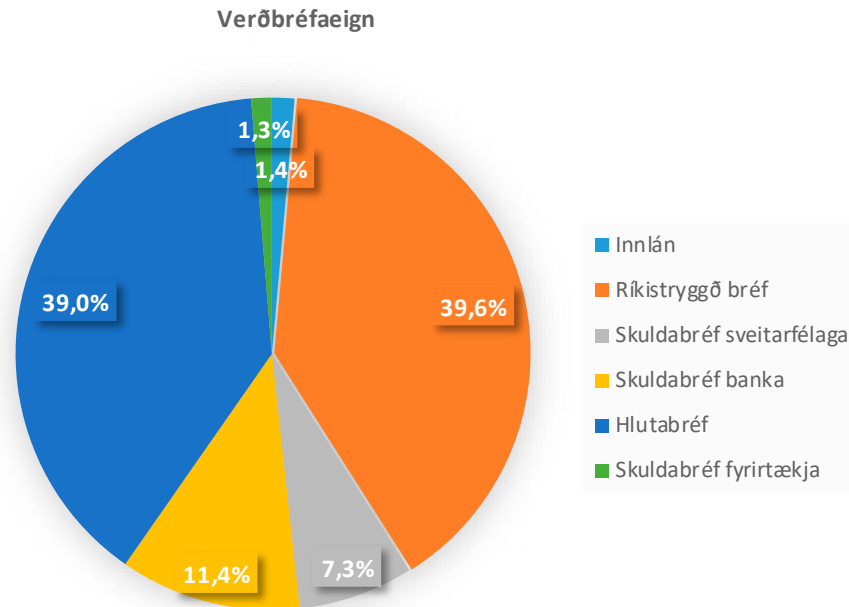
Samkvæmt eðli máls, geta réttahfar óskað eftir flutningi innistæðna sinna til annarra vörsluaðila. Því er brýnt að velja auðseljanlegar fjárfestingar til að mæta slíkum óskum. Fjárfestingarheimildir séreignardeildar eru því þrengri en samtryggingardeildar. Stefnt skal að fjárfestingum í skráðum auðseljanlegum eignum. Þó er heimilt að eiga óskráðar eignir ef þær eru inni í sjóðum sem eru sem slíkir auðseljanlegir.

Festa - Séreignardeild	Markmið	Vikmörk
Skuldabréf		
Íslensk skuldabréf með ábyrgð ríkis	40%	20-80%
Skuldabréf bæjar- og sveitarfélaga	7%	0-20%
Skuldabréf og víxlar banka, sparissjóða og annarra lánastofnana	9%	0-20%
Önnur verðbréf	6%	0-20%
Erlend skuldabréf	0%	0-10%
Innlán	1%	0-30%
Samtals skuldabréf	63%	50-100%
Hlutabréf		
- þ.a. erlend hlutabréf	25%	0-35%
- þ.a. innlend hlutabréf	12%	0-20%
Samtals hlutabréf	37%	0-55%
Samtals	100%	

Séreignardeild sjóðsins er fremur lítil. Aldurssamsetning sjóðfélaga séreignardeildar er tiltölulega hagstæð, meðalaldur sjóðfélaga er rúmlega 45 ár, og því er gert ráð fyrir jákvæðu greiðsluflæði til lengri tíma litið. Þetta er þó háð óvissu sbr. ákvæði laga um nýtingu iðgjalda í séreignasparnað til niðurgreiðslu húsnæðisskulda sem gætu haft áhrif á þær forsendur. Því er brýnt að leggja áherslu á seljanleika eigna.

Verðbréfaeign séreignardeildar

Af verðbréfaeign séreignardeildar í lok ársins vege ríkistryggð skuldabréf hvað þýngst í eignasafninu eða tæp 40%. Því næst koma hlutabréf sem vege tæp 39% af eignum. Erlend hlutabréf vege hvað þýngst í hlutabréfaeign sjóðsins eða sem nemur 28,7% af eignum.

Í skiptingu verðbréfa á flokka hefur verið horft til samsetningar undirliggjandi eigna verðbréfasjóða. Erlendar eignir hækka á milli ára, eru tæplega 29% í árslok 2017 en voru 18% árið á undan. Í kjölfar afléttingu gjaldeyrishafta í mars 2017 hefur sjóðurinn aukið hlutfall erlendra eigna umtalsvert til að auka áhættudreifingu í eignasafninu.

Stjórnarháttayfirlýsing Festu lífeyrissjóðs

Með góðum stjórnarháttum í starfsemi Festu lífeyrissjóðs (Festu) er lagður grunnur að traustum samskiptum stjórnenda og starfsmanna sjóðsins við sjóðfélaga, launagreiðendur sem greiða iðgjald til sjóðsins fyrir starfsmenn sína og ábyrgðaraðila sjóðsins. Með góðum stjórnarháttum er stuðlað að gagnsæi í starfsemi sjóðsins. Við mótun stjórnarháttanna hafa stjórnendur og stjórn sjóðsins litið til og haft til hliðsjónar almennt viðurkennd sjónarmið og leiðbeiningar um góða stjórnarhætti fyrirtækja.

Markmið Festu lífeyrissjóðs er að tryggja sjóðfélögum sem hæstan lífeyri við starfslok, veita sjóðfélögum tryggingarvernd vegna tekjumissis í kjölfar örorku og stuðla að fjárhagslegu öryggi maka og barna við andlát sjóðfélaga. Sjóðurinn tileinkar sér ábyrgja starfshætti, með vönduð vinnubrögð, fagmennsku og frumkvæði að leiðarljósi. Sjóðurinn leggur áherslu á fyrirmyndarþjónustu og öfluga upplýsingatækni. Þannig verður Festa traustur lífeyrissjóður og sjóðfélögum örugg samfylgd.

Hlutverk Festu er:

- Að greiða sjóðfélögum lífeyri.
- Að taka við iðgiöldum og varðveita upplýsingar um réttindi sjóðfélaga.
- Að ávaxta fjármuni sjóðsins með sem bestum hætti með hliðsjón af fjárfestingarstefnu og að teknu tilliti til áhættu.

Gildi sem starfsmenn Festu hafa tileinkað sér eru traust, ábyrgð og festa. Með þau gildi að leiðarljósi vinna starfsmenn að markmiði og stefnu lífeyrissjóðsins. Jafnframt er mikilvægt að samfélagslegt hlutverk lífeyrissjóðsins verði haft að leiðarljósi í allri starfsemi hans.

Festa starfar samkvæmt lögum nr. 129/1997 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða, samþykktum sem settar hafa verið um starfsemi sjóðsins og öðrum reglum sem um lífeyrissjóði gilda.

Stjórn sjóðsins er skipuð sex einstaklingum. Samtök atvinnulífsins skipa þrjú stjórnarmenn og þau ellefu stéttarfélag sem aðild eiga að sjóðnum kjósa þrjú stjórnarmenn. Stjórnin ber ábyrgð á starfsemi sjóðsins í samræmi við lög um lífeyrissjóði, reglugerðir settar samkvæmt þeim og samþykktir sjóðsins. Stjórnin hefur sett sér starfsreglur. Þá hefur stjórnin sett reglur um hæfi lykilstarfsmanna, sett siða- og samskiptareglur, sett reglur um lánveitingar til sjóðfélaga og samþykkt hluthafastefnu. Þessar reglur eru aðgengilegar á heimasíðu sjóðsins www.festa.is ásamt upplýsingum um stjórn.

Stjórnin hefur auk þessa samþykkt margvíslegar reglur sem gilda í starfseminni. Má þar m.a. nefna verklagsreglur um verðbréfavíðskipti lífeyrissjóðsins, stjórnar hans og starfsmanna, reglur um varnir gegn peningaþvætti og reglur um upplýsingagjöf framkvæmdastjóra til stjórnar.

Stjórn Festu hefur samþykkt fjárfestingarstefnu og um form og efni hennar ásamt úttekt á ávöxtun fer eftir reglugerð útfærinni af fjármálaráðuneytinu nr. 916/2009. Í fjárfestingarstefnu eru tilgreindar megináherslur sem unnið er eftir við ávöxtun á fjármunum sjóðsins. Stefnan miðar að því að tryggja góða ávöxtun til lengri tíma en jafnframt að takmarka áhættu eftir því sem kostur er.

Þá hefur stjórnin samþykkt áhættustefnu, en áhættustýring hjá sjóðnum byggir á leiðbeinandi tilmælum FME nr. 1/2013, um áhættustýringu (eftirlitskerfi) samtryggingardeilda lífeyrissjóða og leiðbeinandi

tilmælum FME nr. 2/2013, um áhættustýringu (eftirlitskerfi) vörsluaðila séreignarsparnaðar. Þessar meginreglur innihalda helstu ferla áhættustýringar varðandi alla þætti í starfsemi sjóðsins.

Áhættustefnan er eitt af lykilverkfærum stjórnar við að uppfylla þær skyldur sem á yfirstjórn sjóðsins hvíla. Henni er beitt samhliða fjárfestingarstefnu sjóðsins og stuðlar hún að því að lífeyrissjóðurinn nái settum markmiðum með ásættanlegri áhættu í starfsemi sinni með kerfisbundnum og öguðum vinnubrögðum.

Það er eitt af verkefnum stjórnar að móta innra eftirlit lífeyrissjóðsins og skjalfesta eftirlitsferla. Allir helstu ferlar í starfseminni hafa verið skjalfestir og hlutverk skilgreind. Lögð er áhersla á að greina helstu áhættuþætti og innleitt er virkt eftirlit til að draga úr áhættu og villum.

Endurskoðunarnefnd er undirnefnd stjórnar og er hún skipuð til eins árs í senn. Hún starfar í samræmi við IX. kafla laga um ársreikninga nr. 3/2006. Nefndin hefur eftirlit með vinnuferli við gerð reikningsskila, tilhögun innra eftirlits og aðferðum við áhættumat í því skyni að auka trúverðugleika í starfsemi sjóðsins. Upplýsingar um endurskoðunarnefnd er að finna á heimasíðu sjóðsins.

Með lögum, samþykktum, reglum og leiðbeinandi tilmælum Fjármálaeftirlitsins er markaður rammi sem lífeyrissjóðurinn starfar eftir. Til viðbótar eru settar skýrar innanhússreglur og verkferlar sem auðvelda störf starfsmanna, auka gagnsæi og bæta þjónustu við sjóðfélaga í hvívetna.

Samþykkt af stjórn Festu 25.09.2015

Hluthafastefna Festu lífeyrissjóðs

Almennt

Festa lífeyrissjóður er langtímafjárfestir sem leitast við að ná góðri ávöxtun á fjárfestingar sínar en jafnframt að vera ábyrgur hluthafi og stuðla að framþróun starfshátta á hlutabréfamarkaði. Hluthafastefna þessi varðar aðkomu Festu að fyrirtækjum sem sjóðurinn fjárfestir beint í.

Festa lífeyrissjóður gerir kröfu til þess að fyrirtæki, sem sjóðurinn fjárfestir í, sýni ábyrgð gagnvart samfélagslegum gildum, gæti að jafnrétti kynjanna, umhverfinu og að starfað sé í samræmi við viðurkenndar leiðbeiningar um stjórnarhætti fyrirtækja. Við mat á starfsháttum fyrirtækja horfir sjóðurinn m.a. til aðstæðna á markaði, laga og almennt viðurkenndra reglna og gilda. Hér að neðan er fjallað um helstu atriði sem Festa lítur til sem virkur fjárfestir á íslenskum markaði. Við mat á virkni sjóðsins sem fjárfestis er m.a. litið til eignarhlutdeildar, fjárhæða og samkeppnisumhverfis.

Stjórnarhættir fyrirtækja

Sjóðurinn mun horfa til þess við fjárfestingar hvort fyrirtækin fylgi góðum stjórnarháttum við rekstur (t.d. reglum OECD um stjórnarhætti) og gefi upplýsingar þar um í ársskýrslum. Horft verður til þess hvort innlend fyrirtæki fylgi leiðbeiningum Viðskiptaráðs Íslands, Kauphallar Íslands og Samtaka atvinnulífsins um stjórnarhætti fyrirtækja en frá 1. janúar 2005 ber útgefendum hlutabréfa í Kauphöll Íslands að fylgja leiðbeiningunum eða upplýsa um frávik frá leiðbeiningum um stjórnarhætti fyrirtækja.

Aðkoma að vali stjórnarmanna

Festa gerir kröfu um að stjórnarmenn í fyrirtækjum sem sjóðurinn fjárfestir í sinni stjórnarstarfi sínu af heilindum og kostgæfni og í samræmi við góða stjórnarhætti. Stjórnarmenn eiga að vera sjálfstæðir í störfum sínum og ætíð hafa hagsmuni viðkomandi fyrirtækis að leiðarljósi.

Festa metur í hverju tilviki fyrir sig hvort sjóðurinn gerir tillögu um stjórnarmann fyrir hluthafafund þar sem kosning stjórnar fer fram. Ef sjóðurinn á þess kost á grundvelli eignarhalds leitast hann við að tilnefna hæfa fulltrúa í stjórnir félaga, annaðhvort einn og sér eða í samstarfi við aðra aðila. Framkvæmdastjóri, stjórnarformaður og varaformaður stjórnar Festu mynda valnefnd sem tilnefnir stjórnarmenn þegar það á við.

Hluthafafundir

Á hluthafafundum mun Festa greiða atkvæði í samræmi við hagsmuni lífeyrissjóðsins. Almennt munu tillögur á hluthafafundum vera studdar ef Festa telur ákvörðun vera til hagsbóta fyrir viðkomandi fyrirtæki. Framkvæmdastjóri fer með atkvæði sjóðsins á hluthafafundum í fyrirtækjum sem sjóðurinn á eignarhlut í. Hann getur jafnframt veitt öðrum umboð til að fara með atkvæði sjóðsins.

Starfskjör stjórnenda

Festa gerir kröfu um að starfskjarastefna uppfylli kröfur hlutafélagalaga og taki mið af viðurkenndum leiðbeiningum um stjórnarhætti fyrirtækja eins og við á.

Festa telur að við ákvörðun um starfskjör stjórnenda eigi að gæta hófs og m.a. að líta til stærðar og umfangs fyrirtækisins, launadreifingar innan þess svo og þeirra starfskjara sem ætla má að bjóðist almennt á þeim markaði sem fyrirtækið starfar á.

Samþykkt á fundi stjórnar Festu lífeyrissjóðs 30.4.2014

Samskipta- og siðareglur fyrir stjórn og starfsfólk Festu lífeyrissjóðs

Almenn atriði:

Reglur þessar gilda fyrir starfsmenn sjóðsins sem og stjórnarmenn. Með stjórnarmönnum er átt bæði við aðal- og varastjórnarmenn. Starfsemi sjóðsins byggir á lögum nr. 129/1997 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða og samþykktum sem um sjóðinn gilda. Jafnframt hefur sjóðurinn sett ýmsar reglur s.s. starfsreglur stjórnar, verklagsreglur um verðbréfavíðskipti, starfsreglur framkvæmdastjóra o.fl. Um sjóðinn er víðtækt eftirlit s.s. með innra og ytra eftirliti endurskoðenda, endurskoðunarnefnd og einnig með eftirliti frá Fjármálaeftirliti og Seðlabanki Íslands. Er meðfylgjandi reglum á engan hátt ætlað að koma í staðinn fyrir eða breyta fyrirliggjandi reglum, heldur er þeim ætlað að undirstrika tiltekin grunngildi í störfum og starfsháttum stjórnar og starfsmanna sjóðsins.

Ábyrgð:

Stjórn og starfsfólk sjóðsins gera sér ljósa þá ábyrgð sem fylgir því að hafa umsjón og eftirlit með þeim fjármunum sem eru í eigu sjóðfélaga. Í ábyrgðinni felst m.a. að fara í hvívetna eftir þeim lögum og reglum er gilda, að hagsmunir sjóðfélaga séu í fyrirrúmi og að fjárfestingar sjóðsins byggji á góðu viðskiptasiðferði.

Þagnarskylda og meðferð trúnaðarupplýsinga:

Á stjórn og starfsfólki hvílir þagnarskylda um málefni sjóðsins, s.s. málefni sjóðfélaga, lífeyrisþega og önnur atriði sem þeir fá vitneskju um í starfi sínu sem stjórnar- eða starfsmenn sjóðsins og leynt skulu fara samkvæmt lögum eða eðli máls. Stjórnar- eða starfsmenn eru ábyrgir fyrir því að gögn sem þeir taka við og fara skuli leynt komist ekki í hendur annara. Þagnarskylda helst þó látið sé af starfi.

Góðir starfshættir:

Stjórn og starfsmenn skulu leggja rækt við starf sitt og stunda það af kostgæfni. Öll störf og aðrar athafnir skulu miða að því að vera lífeyrissjóðnum, sjóðfélögum og öðrum sem sjóðurinn veitir þjónustu til framdráttar. Stjórn og starfsfólk skulu ávallt gæta þess utan vinnutíma að aðhafast ekkert það sem getur vakið efa um hæfni þeirra til að sinna störfum fyrir sjóðinn eða skaða ímynd hans. Forðast ber hvers konar hagnunaárekstra milli starfa þeirra og annarra athafna eða tengsla utanaðkomandi aðila. Stjórn eða starfsfólk mega ekki taka þátt í meðferð mála sem varða sjóðinn og þá persónulega. Skyld er stjórnar- eða starfsmanni að upplýsa um slík atvik.

Hagnýting trúnaðarupplýsinga:

Stjórn eða starfsfólk er óheimilt að nýta sér trúnaðarupplýsingar, beint eða óbeint til öflunar eða ráðstöfunar verðbréfa sjálfum sér eða öðrum til hagsbóta.

Viðskiptahættir:

Sjóðurinn leggur áherslu á mikilvægi þess að eiga góð samskipti við þá aðila sem hann á samskipti við hvort sem um er að ræða iðgjaldagreiðendur, sjóðfélaga, þjónustuaðila á fjármálamarkaði eða útgefendur verðbréfa. Sjóðurinn leggur áherslu á að ávöxtun fjármuna sjóðsins taki mið af þeim kjörum sem best eru boðin á hverjum tíma. M.a. næst það með góðum samskiptum við aðila á verðbréfamarkaði. Þau samskipti þurfa að vera í samræmi við almennar grunnreglur er tryggja gott viðskiptasiðferði og hagsmuni sjóðfélaga. Lögð er áhersla á að allar kynningar sem tekið er þátt í og önnur samskipti séu hlutlægar, nákvæmar, sannar og í samræmi við lög og almennt siðferði.

Ferðalög:

Eðlilegt er að stjórn og starfsfólk sjóðsins sækir kynningar- og fræðslufundi um fjárfestingar sem skipulagðar eru af þjónustuaðilum bæði innanlands og utan sem eru til þess fallnir að afla sjóðnum upplýsinga um viðskiptatækifæri, valkosti í eignastýringu eða annað er skiptir sjóðinn máli. Efni fundanna verður að vera stutt gögnum sem eru til reiðu á fundunum. Skal gögnunum haldið til haga í minnst eitt ár. Vettvangur funda á ekki að krefjast ferðalaga umfram það sem nauðsynlegt getur talist. Sjóðurinn skal að jafnaði bera kostnað vegna ferða og gistingar. Þjóði skipuleggjendur upp á útvistar- eða skemmtiatriði, svo sem íþrótta- eða menningarviðburði, í tengslum við slíka fundi skulu þeir viðburðir vera almennt viðeigandi og ganga sem minnst á hefðbundinn vinnutíma.

Gjafir og boð:

Stjórn og starfsfólki er óheimilt er að þiggja gjafir, boð eða önnur fríðindi af þjónustuaðilum sjóðsins. Með þjónustuaðilum er átt við alla aðila sem með einhverjum hætti eru í samskiptum eða viðskiptum við sjóðinn. Undanþegnar eru jólagjafir og aðrar tækifærisgjafir sem eru að fjárhagslegu verðmæti innan marka sem teljast algeng í slíkum tilvikum eða þegar um er að ræða persónuleg tengsl sem ekki verða rakin til viðskipta við sjóðinn. Einnig boð á menningar- eða íþróttaviðburði á starfssvæði sjóðsins, enda gætt hófs í umgjörð og viðurgjörningi. Enn fremur er heimilt að þiggja viðeigandi viðurgjörning í tengslum við samskipti við þjónustuaðila.

Annað:

Brot starfsmanna á þessum reglum getur varðar áminningu eða uppsögn.

Samþykkt á stjórnarfundum 24. júní 2009.

Stefna Festu um ábyrgar fjárfestingar

Stefna þessi er sett fram á grundvelli 5. töluliðs, 36. gr. laga nr. 129/1997 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða.

Með stefnu þessari setur Festa lífeyrissjóður fram þau atriði sem sjóðurinn telur mikilvæg siðferðisleg viðmið í fjárfestingum. Að auki skal hluthafastefna sjóðsins höfð til viðmiðunar við fjárfestingaákvörðanir.

Þegar fjallað er um ábyrgar fjárfestingar, er horft til þátta er taka til umhverfis- og félagslegra viðmiða ásamt góðum stjórnarháttum félaga. Þessi viðmið geta varðað m.a. eftirfarandi atriði: a) Umhverfisþættir (loftslag, mengun, orkunýting); b) Samfélagslegir þættir (mannréttindi, aðbúnaður verkafólks); c) Stjórnarhættir (samsetning stjórna, launastefna, gagnsæi).

Festa lífeyrissjóður er tiltölulega stór fjárfestir á innlendum verðbréfamarkaði. Sjóðurinn er hinsvegar lítil í alþjóðlegum samanburði. Stefna þessi er því sett fram með innlendan verðbréfamarkað í huga, þar sem sjóðurinn getur að einhverju leiti haft áhrif á ofangreinda þætti í fjárfestingum sínum.

Erlendar fjárfestingar Festu fara að mestu fram í gegn um verðbréfa- og fagfjárfestisjóði. Leitast er við að velja erlenda samstarfsaðila sem meðal annars hafa sett sér siðferðisleg viðmið við fjárfestingar, áður en ákvörðun er tekin um að fjárfesta í erlendum sjóðum.

Markmið stefunnar

Festa lífeyrissjóður er langtímafjárfestir sem hefur það að markmiði að taka við iðgjaldi félagsmanna, ávaxta það og skila til félagsmanna í formi lífeyris. Stefna sjóðsins er að hámarka þær greiðslur með því að ná sem bestri langtímaávöxtun, að teknu tilliti til áhættu. Við fjárfestingar er einnig tekið tillit til þeirra viðmiða sem falla undir ábyrgar fjárfestingar að því marki sem lög leyfa og að teknu tilliti til hlutverks sjóðsins um hámerkun lífeyrisséttinda sjóðsfélaga.

Fjárfestingar á innlendum markaði sem stefna þessi tekur til eru meðal annars:

1. Hlutabréf og skuldabréf í skráðum félögum
2. Hlutabréfasjóðum, að vísitölusjóðum undanskyldum.
3. Skuldabréfasjóðum að vísitölusjóðum undanskyldum.
4. Öðrum sjóðum sem fjárfesta í fjármálagerningum skráðra/óskráðra félaga.

Eftirfylgni stefnu um ábyrgar fjárfestingar

Stefna Festu lífeyrissjóðs sem eiganda er að þau fyrirtæki sem sjóðurinn kemur að, starfi í sátt við umhverfi sitt, fylgi lögum og reglum og hafi leiðbeiningar um góða stjórnarhætti að leiðarljósi.

Sjóðurinn mun sem eigandi, reyna að stuðla að því að fyrirtæki starfi eftir almennum lögum og reglum, sinni upplýsingaskyldu, hafi umhverfismál að leiðarljósi og leitist við að starfa í sátt við umhverfi sitt.

Ef upp koma tilvik þar sem fyrirtæki sem skráð eru á markaði og Festa er eigandi að, verður uppvíst að broti á sviði umhverfismála, félagslegra mála eða stjórnháttu að mati lögbærra aðila, mun sjóðurinn beita sér fyrir því að tafarlaust verði brugðist við slíku og látið af broti. Jafnframt verði farið fram á að gripid verði til viðeigandi ráðstafana í því skyni að tryggja að ekki komi til sambærilegra atvika aftur.

Ef ekki verður brugðist við með fullnægjandi hætti að mati Festu þá mun sjóðurinn taka það til skoðunar að selja viðkomandi eignarhlut að hluta eða heild ef svo ber undir. Einnig getur sjóðurinn útilokað ákveðnar fjárfestingar þar til talið sé að viðkomandi hafi látið af broti og/eða gert fullnægjandi úrbætur.

Festa hefur væntingar til þess að eignastýringaraðilar sem sjóðurinn stofnar til samstarfs við, setji sér stefnu um ábyrgar fjárfestingar. Slíkar stefnur eru einn þeirra þátta sem sjóðurinn tekur tillit til við val á samstarfsaðilum.

Endurskoðun og framfylgni stefnunnar.

Stefna þessi verður endurskoðuð árlega.

Samþykkt á stjórnarfundum Festu 30. nóvember 2017.

Ársreikningur 2017

Áritun óháðs endurskoðanda

Til stjórnar og sjóðfélaga í Festu lífeyrissjóð

Álit

Við höfum endurskoðað meðfylgjandi ársreikning Festu lífeyrissjóðs fyrir árið 2017. Ársreikningurinn hefur að geyma skýrslu stjórnar, yfirlit um breytingu á hreinni eign til greiðslu lífeyris, efnahagsreikning þann 31. desember 2017, yfirlit um sjóðstreymi, yfirlit um tryggingafræðilega stöðu samtryggingardeildar, upplýsingar um mikilvægar reikningsskilaaðferðir og aðrar skýringar.

Það er álit okkar að ársreikningurinn gefi glögga mynd af afkomu lífeyrissjóðsins á árinu 2017, efnahag hans 31. desember 2017 og breytingu á handbæru fé á árinu 2017, í samræmi við lög og reglur um ársreikninga lífeyrissjóða.

Grundvöllur fyrir álit

Endurskoðað var í samræmi við alþjóðlega endurskoðunarstaðla. Ábyrgð okkar samkvæmt þeim stöðlum er nánar lýst í kaflanum um ábyrgð endurskoðanda. Við erum óháð Söfnunarsjóð lífeyrisréttinda í samræmi við alþjóðlegar siðareglur fyrir endurskoðendur (IESBA Code) og viðeigandi settar siðareglur á Íslandi og höfum uppfyllt önnur ákvæði þeirra. Við teljum að við endurskoðunina höfum við aflað nægilegra og viðeigandi gagna til að byggja álit okkar á.

Ábyrgð stjórnar og framkvæmdastjóra á ársreikningnum

Stjórn og framkvæmdastjóri eru ábyrg fyrir gerð og framsetningu ársreikningsins í samræmi við lög og reglur um ársreikninga lífeyrissjóða. Stjórn og framkvæmdastjóri eru einnig ábyrg fyrir því innra eftirliti sem nauðsynlegt er varðandi gerð og framsetningu ársreikningsins, þannig að hann sé án verulegra annmarka, hvort sem er vegna sviksemi eða mistaka.

Við gerð ársreikningsins ber stjórn og framkvæmdastjóra að meta rekstrarhæfi Festu lífeyrissjóðs og eftir því sem við á, skýra frá þeim atriðum sem varða rekstrarhæfið og notkun forsendunnar um áframhaldandi rekstrarhæfi, nema ætlunin sé að leysa upp sjóðinn eða hætta starfsemi hans, eða ef enginn annar raunhæfur valkostur er í stöðunni.

Stjórn og endurskoðunarnefnd skulu hafa eftirlit með gerð og framsetningu ársreikningsins.

Ábyrgð endurskoðanda á endurskoðun ársreikningsins

Markmið okkar er að afla nægjanlegrar vissu um að ársreikningurinn sé án verulegra annmarka, hvort sem er af völdum sviksemi eða mistaka og að gefa út áritun sem felur í sér álit okkar. Nægjanleg víska er mikil víska, en ekki trygging þess að endurskoðun framkvæmd í samræmi við alþjóðlega endurskoðunarstaðla muni uppgötva allar verulegar skekkjur séu þær til staðar. Skekkjur geta orðið vegna mistaka eða sviksemi og eru álitnar verulegar ef þær, einar og sér eða samanlagðar, gætu haft áhrif á fjárhagaslega ákvarðanatöku notenda ársreikningsins.

Við endurskoðun í samræmi við alþjóðlega endurskoðunarstaðla byggjum við á faglegri dómgreind og beitum ávallt faglegri tortryggni. Við framkvæmum einnig eftirfarandi:

Áritun óháðs endurskoðanda

- * Við greinum og metum hættunarfærni á verulegum skekkjum í ársreikningnum, hvort sem er vegna mistaka eða sviksemi, hönnuð og framkvæmum endurskoðunaraðgerðir til að bregðast við þeim hættum og öflum endurskoðunargagna sem eru nægjanleg og viðeigandi til að byggja álit okkar á. Hættan á að uppgötva ekki verulega skekkju vegna sviksemi er meiri en að uppgötva ekki skekkju vegna mistaka, þar sem sviksemi getur falið í sér samsæri, skjalafals, misvísandi framsetningu ársreiknings, að einhverju sé viljandi sleppt eða að farið sé framhjá innri eftirlitsaðgerðum.
- * Við öflum skilnings á innra eftirliti, sem snertir endurskoðunina, í þeim tilgangi að hanna viðeigandi endurskoðunaraðgerðir, en ekki í þeim tilgangi að veita álit á virkni innra eftirlits sjóðsins.
- * Við metum hvort reikningsskilaaðferðir sem notaðar eru, og tengdar skýringar, séu viðeigandi og hvort reikningshaldslegt mat stjórnenda sé raunhæft.
- * Við ályktum um notkun stjórnenda á forsendunni um rekstrarhæfi og metum á grundvelli endurskoðunarinnar hvort verulegur vafi leiki á rekstrarhæfi eða hvort aðstæður séu til staðar sem gætu valdið verulegum efasemdum um rekstrarhæfi. Ef við teljum að verulegur vafi leiki á rekstrarhæfi ber okkur að vekja sérstaka athygli á viðeigandi skýringum ársreikningsins í áritun okkar. Ef slíkar skýringar eru ófullnægjandi þurfum við að víkja frá fyrirvaralausri áritun okkar. Niðurstaða okkar byggir á endurskoðunargögnum sem aflað er fram að dagsetningu áritunar okkar. Engu að síður geta atburðir eða aðstæður í framtíðinni valdið óvissu um rekstrarhæfi sjóðsins.
- * Við metum í heild sinni hvort framsetning og uppbygging ársreikningsins, þ.m.t. innihald og skýringar, gefi glögga mynd af undirliggjandi viðskiptum og atburðum.

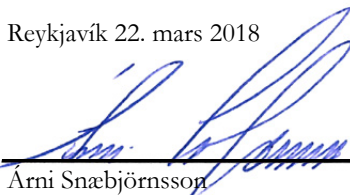
Við upplýsum stjórn og endurskoðunarnefnd meðal annars um áætlað umfang og tímasetningu endurskoðunarinnar og veruleg atriði sem koma upp í endurskoðun okkar, þar á meðal verulega annmarka á innra eftirliti sem fram koma við endurskoðunina, eftir því sem við á.

Við höfum einnig lýst því yfir við stjórn og endurskoðunarnefnd að við höfum uppfyllt skyldur síðareglna um óhæði og upplýsum um öll tengsl eða önnur atriði sem raunhæft er að ætla að gætu mögulega haft áhrif á óhæði okkar og eftir því sem við á, til hvaða varúðarráðstafana við höfum gripið til að tryggja óhæði okkar.

Skýrsla um innihald skýrslu stjórnar

Í samræmi við ákvæði 2. mgr. 104 gr. laga nr. 3/2006 um ársreikninga staðfestum við samkvæmt okkar bestu vitund að í skýrslu stjórnar sem fylgir ársreikningi þessum eru veittar þær upplýsingar sem þar ber að veita samkvæmt lögum um ársreikninga og ekki koma fram í skýringum.

Reykjavík 22. mars 2018

Árni Snæbjörnsson
löggiltur endurskoðandi

Ernst & Young ehf.
Borgartúni 30
105 Reykjavík

Skýrsla stjórnar Festu lífeyrissjóðs

Hlutverk lífeyrissjóðsins

Festa lífeyrissjóður starfar samkvæmt lögum nr. 129/1997 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða. Sjóðurinn rekur skrifstofur á þremur stöðum. Aðalskrifstofa sjóðsins er í Reykjanesbæ, en auk þess eru skrifstofur á Akranesi og á Selfossi. Hjá sjóðnum starfa 13 starfsmenn í 11,3 stöðugildum.

Reglur um ársreikninga lífeyrissjóða

Ársreikningur sjóðsins er gerður samkvæmt reglum Fjármálaeftirlitsins nr. 335/2015 um ársreikninga lífeyrissjóða.

Fjöldi sjóðfélaga, launagreiðenda og iðgjöld

Sjóðurinn starfar í þremur deildum, samtryggingardeild, almennri og tilgreindri séreignardeild. Ávöxtun eigna samtryggingardeildar og séreignadeilda er að fullu aðskilin, en eignasafn séreignadeilda er rekið sameiginlega. Á árinu greiddu til samtryggingardeildar sjóðsins samtals 19.068 sjóðfélagar hjá 2.453 launagreiðendum. Virkir sjóðfélagar, þ.e. þeir sem greiddu í hverjum mánuði, voru 13.055. Iðgjöld námu 8.414 millj. kr. sem er 22,2% hækkun frá fyrra ári. Í árslok eiga 92.429 sjóðfélagar réttindi hjá sjóðnum.

Lífeyrisgreiðslur samtryggingardeildar samkvæmt reglugerð sjóðsins voru 3.504 millj. kr. á árinu 2017, sem er 9,2% hækkun frá fyrra ári.

Lífeyrisþegar voru 8.972, en þeim fjölgaði um 570 frá fyrra ári. Ellilífeyri fengu 5.388, örorkulífeyri 2.496, makalífeyri 642 og barnalífeyri 446. Hafa ber í huga að margir lífeyrisþegar fá greidda fleiri en eina tegund lífeyris.

Til almennrar séreignardeildar greiddu á árinu 184 sjóðfélagar hjá 104 launagreiðendum. Virkir sjóðfélagar í almennri séreignardeild voru 87. Til tilgreindrar séreignardeildar greiddu á árinu 456 sjóðfélagar hjá 231 launagreiðanda. Virkir sjóðfélagar í tilgreindri séreignardeild voru 380. Iðgjöld séreignardeilda námu 50,3 millj. kr., sem er um 155% hækkun frá fyrra ári, en þá voru iðgjöldin 19,7 millj. kr. Þess ber að geta að tilgreind séreignardeild tók til starfa á miðju ári og námu iðgjöld vegna hennar 23 millj. kr. Í árslok eiga 4.833 sjóðfélagar réttindi í almennri séreignardeild og 456 sjóðfélagar í tilgreindri séreignardeild.

Lífeyrisgreiðslur séreignardeildar samkvæmt reglugerð sjóðsins voru 14,4 millj. kr., en það er óbreytt fjárhæð frá fyrra ári. Lífeyrisþegar voru alls 24. Ellilífeyri fengu 22, vegns andláts var ein greiðsla úr séreign. Jafnframt nýttu 31 sjóðfélagi séreignardeildar sér ákvæði laga um ráðstöfun séreignarsparnaðar inn á íbúðarlán.

Fjárfestingartekjur og rekstrarkostnaður

Hreinar fjárfestingartekjur námu 9.012 millj. kr samanborið við 3.256 millj. kr. árið áður. Rekstrarkostnaður sjóðsins, þ.e. skrifstofu- og stjórnunarkostnaður nam 278,1 millj. kr. samanborið við 238,7 millj. kr. árið áður. Rekstrarkostnaður í hlutfalli af meðalstöðu eigna var 0,22% sem er svipað hlutfall og árið áður. Fjöldi stöðugilda á árinu var 11,3 og nam heildarfjárhæð launa 118,4 millj. kr., launatengd gjöld voru 26 millj. kr. og gjaldfærð orlofskuldbinding 1,3 millj. kr.

Hrein eign til greiðslu lífeyris

Hrein eign sjóðsins til greiðslu lífeyris nam 133.445 millj. kr. í árslok. Á árinu hækkaði hún um kr. 14.024 millj. kr. eða um 11,7%. Af fjárfestingum sjóðsins voru 25,1% í erlendum gjaldmiðlum og 74,9% í íslenskum krónum. Félög og sjóðir námu 45,1% fjárfestinga, en skuldabréf 54,9%. Sé horft til undirliggjandi eigna verðbréfasjóða, nema hlutabréf og framtaksfjárfestingar 41,5% fjárfestinga en skuldabréf og innlán nema 58,5%.

Ávöxtun

Seðlabanki Íslands lækkaði stýrivexti þrisvar á árinu 2017 og fóru vextir úr 5,0% í 4,25%, eftir að hafa farið lakkandi árið áður. Ávöxtun óverðtryggðra skuldabréfa var á bilinu 2,75-5,01%, en lengri bréfin skiluðu betri ávöxtun. Verðtryggð skuldabréf skiluðu hvað bestri ávöxtun, en ávöxtun þeirra var á bilinu 8,61-12,25% og skiluðu lengri bréfin betri ávöxtun en þau styttri. Ávöxtun á innlendum hlutabréfum var misjöfn á árinu. Þannig lækkaði úrvalsvísitala hlutabréfa um 3,4%, en vísitala aðallista gerði betur og hækkaði um 6,2%.

Ávöxtun á erlendum hlutabréfamörkuðum var almennt séð góð, en heimsvísitala hlutabréfa hækkaði um rúmlega 9,85% mæld í krónum. Íslenska krónan styrktist um 0,73% gagnvart helstu myntum árið 2017. Hún styrktist hinsvegar um 7,45% gagnvart dollar.

Hrein nafnávöxtun samtryggingardeildar var jákvæð um 7,15% á árinu 2017. Verðbólga mældist 1,73% yfir árið og því var hrein raunávöxtun 5,33%. Meðaltal hreinnar raunávöxtunar síðustu 5 ára er 5,24%. Ef lítið er til 10 ára er meðaltalið jákvætt um 0,91%. Hrein nafnávöxtun séreignardeildar var 7,67% og hrein raunávöxtun hennar jákvæð um 5,83%. Eignir séreignardeildar eru allar metnar á markaðsvirði. Meðaltal hreinnar raunávöxtunar séreignardeildar síðustu 5 ár er jákvætt um 4,64%. Ef lítið er til 10 ára er meðaltalið jákvætt um 2,6%.

Tryggingafræðileg úttekt

Vigfús Ásgeirsson tryggingastærðfræðingur hjá Talnakönnun hf. hefur gert tryggingafræðilega úttekt á fjárhagsstöðu samtryggingardeildar sjóðsins miðað við árslok 2017. Samkvæmt henni eru endurmetnar eignir 762 millj. kr. hærrí en áunnin réttindi sjóðfélaga. Heildareignir, þ.e. endurmetnar eignir og núvirt framtíðariðgjöld eru 736 millj. kr. lægri en heildarskuldbindingar, miðað við 3,5% vexti. Skuldbindingar umfram eignir í árslok 2017 nema því 0,3%.

Stjórnarhættir og áhættustýring

Með góðum stjórnarháttum í starfsemi Festu lífeyrissjóðs er lagður grunnur að traustum samskiptum stjórnenda og starfsmanna sjóðsins við sjóðfélaga, launagreiðendur sem greiða iðgjald til sjóðsins fyrir starfsmenn sína og ábyrgðaraðila sjóðsins. Með góðum stjórnarháttum er stuðlað að gagnsæi í starfsemi sjóðsins. Við mótun stjórnarhátta hafa stjórnendur og stjórn sjóðsins lítið til og haft til hliðsjónar almennt viðurkennd sjónarmið og leiðbeiningar um góða stjórnarhætti fyrirtækja.

Markmið Festu lífeyrissjóðs er að tryggja sjóðfélögum sem hæstan lífeyri við starfslok, veita sjóðfélögum tryggingarvernd vegna tekjumissis í kjölfar örorku og stuðla að fjárhagslegu öryggi maka og barna við andlát sjóðfélaga. Sjóðurinn tileinkar sér ábyrgja starfshætti, með vönduð vinnubrögð, fagmennsku og frumkvæði að leiðarljósi. Sjóðurinn leggur áherslu á fyrirmyndarþjónustu og öfluga upplýsingatækni. Þannig verður Festa traustur lífeyrissjóður og sjóðfélögum örugg samfylgd.

Gildi sem starfsmenn Festu hafa tileinkað sér eru traust, ábyrgð og festa. Með þau gildi að leiðarljósi vinna starfsmenn að markmiði og stefnu lífeyrissjóðsins. Jafnframt er mikilvægt að samfélagslegt hlutverk lífeyrissjóðsins verði haft að leiðarljósi í allri starfsemi hans.

Festa starfar samkvæmt lögum nr. 129/1997 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða, samþykktum sem settar hafa verið um starfsemi sjóðsins og öðrum reglum sem um lífeyrissjóði gilda.

Stjórnarháttayfirlýsing fyrir árið 2017 er birt í heild í ársskýrslu sjóðsins.

Stjórn hefur sett sjóðnum áhættustefnu og áhættustýringarstefnu með það að markmiði að auka öryggi í rekstri sjóðsins. Stefnan grundvallast á lagafyrirmælum, leiðbeinandi tilmælum FME og stefnumótun sjóðsins. Áhættustefnan byggir á skilgreiningu á áhættustýringu, sem felst í því að móta eftirlitskerfi sem gerir sjóðnum kleift að greina, meta, vakta og stýra áhættu í starfsemi sjóðsins þar sem því verður við komið. Stjórnin leggur áherslu á að áhættustefnan sé virk í starfsemi sjóðsins og er hún árlega tekin til umræðu á vettvangi stjórnar og eftir atvikum til endurskoðunar í heild eða að hluta. Áhersla er lögð á góða yfirsýn stjórnar og stjórnenda yfir helstu áhættuþætti í rekstri sjóðsins og að starfsmenn sjóðsins hafi þekkingu á hlutverki sínu í ferli áhættustýringar og eftirlits og taki virkan þátt í því. Mikilvægt er að stjórn, stjórnendur og aðrir starfsmenn meti áhættu og viðeigandi áhættuþætti við ákvarðanatöku eftir því sem eðlilegt er hverju sinni. Frekari upplýsingar um áhættustýringu sjóðsins er að finna í skýringu nr. 22 í ársreikningnum.

Upplýsingastarf

Sjóðurinn birtir í aðdraganda ársfundar auglýsingu í dagblöðum þar sem gerð er grein fyrir starfsemi og afkomu sjóðsins fyrir liðið ár. Sjóðurinn sendir greiðandi sjóðfélögum hálfárslega, í mars og september, yfirlit yfir móttekin iðgjöld ásamt útreikningi á áunnum lífeyrisréttindum. Með yfirlitinu í mars fylgir jafnframt sjóðfélagabréf þar sem greint var frá starfseminni á liðnu ári. Með yfirliti í september, er greint frá samþykktarbreytingum á ársfundi ef einhverjar eru. Á ársfundi sjóðsins á liðnu ári var m.a. gerð grein fyrir skýrslu stjórnar, ársreikningi, fjárfestingarstefnu og tryggingafræðilegri stöðu sjóðsins. Á vefsíðu sjóðsins má nálgast almennar upplýsingar um sjóðinn, starfsemi, eignasafn, iðgjald, lífeyrisrétt og lánareglur.

Áhrif óvissu í ytra starfsumhverfi

Starfsemi sjóðsins var með hefðbundnum hætti á árinu 2017. Ytra starfsumhverfi sjóðsins einkenndist í fyrstu af gjaldeyrishöftum og takmörkuðum fjárfestingarkostum. Í mars 2017 var gjaldeyrishöftum aflétt að mestu. Sjóðurinn nýtti sér þessa breytingu og jók hlutfall erlendra eigna úr 18,4% í upphafi árs í 25,1% í árslok. Eftir sitja þó verulegar takmarkanir á beitingu gjaldeyrisvarna og er erlend verðbréfaeign sjóðsins því óvarin gagnvart gengissveiflum íslensku krónunnar.

Væntanleg þróun sjóðsins og framtíðarhorfur

Festa lífeyrissjóður hefur stækkað hratt á undanförunum árum, ávöxtun eigna hefur verið góð og iðgjaldtekjur hafa vaxið langt umfram vöxt lífeyrisgreiðslna. Gera má ráð fyrir að lífeyrisbyrði sjóðsins fari vaxandi þegar fram í sækir þar sem þjóðin er að eldast. Þá er jafnframt ljóst að auknar lífslíkur þjóðarinnar mun verða Festu sem og öðrum lífeyrissjóðum nokkur áskorun, en þessi þróun hefur mikil áhrif á skuldbindingar lífeyrissjóða. Fyrir liggja tillögur um sinkun tóku lífeyris í skrefum og gera má ráð fyrir að ráðist verði í slíkar breytingar á allra næstu árum.

Atburðir eftir lok reikningsárs

Þann 22. janúar s.l., var óskað gjaldþrotaskipta á fyrirtækinu United Silicon hf., en sjóðurinn hafði fjárfest fyrir um 900 milljónir króna í félaginu. Búið hafði verið að færa þessa eign að fullu niður í bókum sjóðsins og hafði þessi atburður því ekki frekari áhrif á fjárhagsstöðu sjóðsins. Frá lokum reikningsárs fram að áritunardegi hafa ekki orðið atburðir sem gætu haft áhrif á tryggingafræðilega stöðu sjóðsins.

Það er álit stjórnar sjóðsins að allar upplýsingar komi fram í ársreikningnum, sem nauðsynlegar eru til að glöggva sig á stöðu hans í árslok, rekstrarárangri ársins og fjárhagslegri þróun. Stjórn og framkvæmdastjóri sjóðsins staðfesta hér með ársreikninginn með undirritun sinni.

Reykjavík, 22. mars 2018

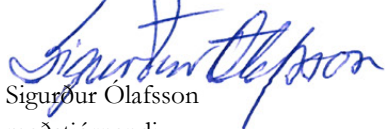
Stjórn

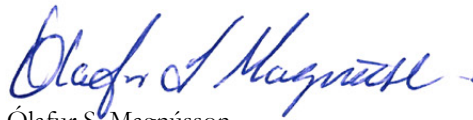
Dagbjört Hannesdóttir
formaður

Halldóra Sigr. Sveinsdóttir
meðstjórnandi

Sigurður Ólafsson
meðstjórnandi

Ólafur S. Magnússon
varaformaður

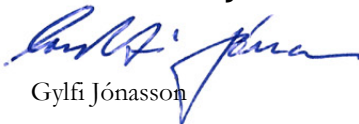

Örvar Ólafsson
meðstjórnandi

Anna Á. Halldórsdóttir
meðstjórnandi

Framkvæmdastjóri

Gylfi Jónasson

Yfirlit um breytingu á hreinni eign til greiðslu lífeyris árið 2017

	Skýr.	2017	2016
Iðgjöld			
Iðgjöld sjóðfélaga	3	2.583.420	2.229.585
Iðgjöld launagreiðenda	3	5.913.954	4.721.848
Réttindaflutningur og endurgreiðslur	3	(33.377)	(44.773)
Framlag ríkisins til jöfnunar örorkubyrði	3	417.116	353.215
		<u>8.881.113</u>	<u>7.259.876</u>
Lífeyrir			
Lífeyrir	4	3.518.062	3.222.482
Umsjónarnefnd eftirlauna	4	(1.185)	(1.873)
Annar beinn kostnaður vegna örorku		13.266	12.730
Framlag í VIRK starfsendurhæfingarsjóð		60.731	54.975
		<u>3.590.873</u>	<u>3.288.314</u>
Hreinar fjárfestingartekjur			
Hreinar tekjur af eignarhlutum í félögum og sjóðum	5	4.756.372	(254.133)
Hreinar tekjur af skuldabréfum	5	4.181.558	3.563.871
Vaxtatekjur og gengismunur af handbæru fé		34.150	(91.525)
Vaxtatekjur af iðgjöldum og öðrum kröfum		45.488	45.039
Ýmsar fjárfestingartekjur		0	10.379
Fjárfestingagjöld	6	(5.343)	(17.421)
		<u>9.012.226</u>	<u>3.256.209</u>
Rekstrarkostnaður			
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður	7,8,9	278.089	238.670
		<u>278.089</u>	<u>238.670</u>
Breyting á hreinni eign til greiðslu lífeyris		14.024.376	6.989.101
Hrein eign frá fyrra ári		<u>119.420.466</u>	<u>112.431.364</u>
Hrein eign í árslok til greiðslu lífeyris		<u>133.444.842</u>	<u>119.420.466</u>

Efnahagsreikningur 31. desember 2017

Eignir	Skýr.	31.12.2017	31.12.2016
Fjárfestingar			
Eignarhlutir í félögum og sjóðum	10,11,12,15	58.973.423	52.175.914
Skuldabréf	13,14,15	71.844.385	65.874.099
Aðrar fjárfestingar		27.082	0
		<u>130.844.891</u>	<u>118.050.013</u>
Kröfur			
Kröfur á launagreiðendur	16	1.239.667	1.030.791
Aðrar kröfur		26.368	22.367
		<u>1.266.035</u>	<u>1.053.158</u>
Ýmsar eignir			
Varanlegir rekstrarfjármunir	17	35.647	36.310
Handbært fé		1.374.396	649.668
Eignir samtals		<u>133.520.969</u>	<u>119.789.149</u>
Skuldir			
Viðskiptaskuldir			
Áfallinn kostnaður og fyrirfram innheimtar tekjur	18	25.008	22.378
Aðrar skuldir	18	51.118	346.304
		<u>76.127</u>	<u>368.683</u>
Hrein eign til greiðslu lífeyris alls		<u>133.444.842</u>	<u>119.420.466</u>
Skipting á hreinni eign til greiðslu lífeyris			
Hrein eign sameignardeildar		133.047.725	119.085.847
Hrein eign séreignardeildar		397.117	334.618
		<u>133.444.842</u>	<u>119.420.466</u>
Skuldbindingar utan efnahags	20		
Aðrar skýringar	21-22		
Kennitölur	23		

Sjóðstreymi árið 2017

	2017	2016
Inngreiðslur		
Iðgjöld	8.656.343	7.156.619
Innborgaðar vaxtatekjur af handbæru fé og kröfum	66.081	56.161
Aðrar inngreiðslur	12.974	0
	8.735.398	7.212.780
Útgreiðslur		
Lífeyrir	3.603.383	3.315.192
Rekstrarkostnaður	241.384	208.118
Fjárfesting í rekstrarfjármunum	2.320	942
Aðrar útgreiðslur	13.753	20.972
	3.860.840	3.545.224
Nýtt ráðstöfunarfé til fjárfestinga	4.874.558	3.667.556
Fjárfestingarhreyfingar		
Innborgaðar tekjur af eignarhlutum í félögum og sjóðum	871.431	1.258.058
Keyptir eignarhlutir í félögum og sjóðum	(29.988.160)	(20.304.904)
Seldir eignarhlutir í félögum og sjóðum	26.850.220	17.082.867
Afborganir höfuðstóls og vaxta skuldabréfa	7.187.404	5.006.576
Keypt skuldabréf	(10.922.579)	(9.475.078)
Seld skuldabréf	1.862.249	3.123.188
Innborgaðar tekjur vegna annarra fjárfestinga	0	729
Gjöld vegna reksturs annarra fjárfestinga	(613)	(2.506)
Keyptar aðrar fjárfestingar	(27.082)	0
Seldar aðrar fjárfestingar	0	34.973
Ráðstöfun alls	(4.167.130)	(3.276.098)
Hækkun (lækkun) á handbæru fé.	707.428	391.458
Gengismunur af handbæru fé.	17.300	(104.436)
Handbært fé í upphafi árs	649.668	362.646
Handbært fé í árslok	1.374.396	649.668

Yfirlit um tryggingafræðilega stöðu samtryggingardeildar 31. desember 2017

Tryggingafræðileg staða	Skýr.	31.12.2017		
		Áfallin skuldbinding	Framtíðar-skuldbinding	Heildar-skuldbinding
	19			
Eignir				
Hrein eign til greiðslu lífeyris		133.047.725	0	133.047.725
Mism. á bókfærðu verði og núvirði skuldabréfa		1.448.051	0	1.448.051
Mism. á bókf. og matsverði skráðra hlutabréfa		(646.047)	0	(646.047)
Núvirði framtíðarfjárfestingarkostnaðar		(245.501)	0	(245.501)
Núvirði framtíðarrekkstrarkostnaðar		(1.848.015)	(3.998.575)	(5.846.590)
Núvirði framtíðariðgjalda		0	142.966.929	142.966.929
Eignir samtals		131.756.214	138.968.354	270.724.567
Skuldbindingar				
Ellilífeyrir		104.156.671	107.496.020	211.652.691
Örorkulífeyrir		20.851.868	25.850.130	46.701.998
Makalífeyrir		5.815.812	5.367.888	11.183.701
Barnalífeyrir		169.826	1.752.952	1.922.777
Skuldbindingar samtals		130.994.177	140.466.990	271.461.167
Eignir umfram skuldbindingar		762.037	(1.498.637)	(736.600)
Í hlutfalli af skuldbindingum í árslok		0,6%	-1,1%	-0,3%
Í hlutfalli af skuldbindingum í ársbyrjun		-1,1%	-3,4%	-2,2%

Tryggingafræðileg staða	31.12.2016		
	Áfallin skuldbinding	Framtíðar-skuldbinding	Heildar-skuldbinding
Eignir			
Hrein eign til greiðslu lífeyris	119.085.847	0	119.085.847
Mism. á bókfærðu verði og núvirði skuldabréfa	3.070.865	0	3.070.865
Mism. á bókf. og matsverði skráðra hlutabréfa	(1.024.119)	0	(1.024.119)
Núvirði framtíðarfjárfestingarkostnaðar	(291.096)	0	(291.096)
Núvirði framtíðarrekkstrarkostnaðar	(1.782.266)	(3.447.950)	(5.230.216)
Núvirði framtíðariðgjalda	0	116.220.620	116.220.620
Eignir samtals	119.059.230	112.772.670	231.831.900
Skuldbindingar			
Ellilífeyrir	95.448.693	88.981.557	184.430.250
Örorkulífeyrir	19.410.178	21.749.929	41.160.107
Makalífeyrir	5.390.458	4.411.248	9.801.705
Barnalífeyrir	163.692	1.586.116	1.749.808
Skuldbindingar samtals	120.413.021	116.728.849	237.141.870
Eignir umfram skuldbindingar	(1.353.791)	(3.956.179)	(5.309.970)
Í hlutfalli af skuldbindingum í árslok	-1,1%	-3,4%	-2,2%
Í hlutfalli af skuldbindingum í ársbyrjun	3,2%	-2,5%	0,5%

Skýringar

1. Starfsemi Festu lífeyrissjóðs

Festa lífeyrissjóður starfar á grundvelli laga nr. 129/1997 um skyldutryggingu lífeyriréttinda og starfsemi lífeyrissjóða og hefur til þess fullt starfsleyfi. Hlutverk sjóðsins er að tryggja sjóðfélögum, eftirlifandi mökum þeirra og börnum lífeyri í samræmi við samþykktir sjóðsins og með hlöðsón af lögum um skyldutryggingu lífeyriréttinda og starfsemi lífeyrissjóða. Megin starfsemi sjóðsins felst í rekstri samtyggingasjóðs, en að auki rekur hann séreignardeild.

Lífeyrissjóðurinn veitir viðtöku iðgjaldi til greiðslu lífeyris vegna elli til áviloka, örorku eða andláts skv. nánari ákvæðum laganna. Skylduaðild er að lífeyrissjóðnum og er kveðið á um iðgjald til sjóðsins í kjarasamningum aðila vinnumarkaðarins.

Séreignardeild Festu Lífeyrissjóðs tekur við viðbótariðgjöldum sjóðfélaga. Sjóðfélögum í samtryggingardeild lífeyrissjóðsins, ásamt öðrum sem þess óska, er frjálst að greiða viðbótariðgjöld í séreignardeild. Séreignardeildin býður upp á eina ávöxtunarleið með vel dreifðu eignarsafni.

Aðildarfélög sjóðsins eru eftirfarandi: Verkalýðs- og sjómannafélag Keflavíkur og nágr., Félag iðn- og tæknigreina, Verkalýðs- og sjómannafélag Sandgerðis, Verkalýðs og sjómannafélag Grindavíkur, Verslunarmannafélag Suðurnesja, Báran stéttarfélag, Efling stéttarfélag, Verkalýðsfélag Suðurlands, Verkalýðsfélag Akraness, Verkalýðsfélag Snæfellinga og Stéttarfélag Vesturlands.

2. Reikningsskilaaðferðir

2.1. Grundvöllur reikningsskila

Ársreikningurinn er gerður í samræmi við lög nr. 3/2006 um ársreikninga og reglur Fjármálaeftirlitsins nr. 335/2015 um ársreikninga lífeyrissjóða. Hér fyrir neðan er gerð grein fyrir helstu reikningsskilaaðferðum við gerð ársreiknings lífeyrissjóðsins fyrir árið 2017.

2.2. Starfsrækslu- og framsetningargjaldmiðill

Ársreikningurinn er settur fram í íslenskum krónum, sem er bæði starfsrækslu- og framsetningar gjaldmiðill lífeyrissjóðsins. Allar tölur eru settar fram í þúsundum króna nema annað sé tekið fram.

2.3. Mat og ákvarðanir

Við gerð reikningsskila þurfa stjórnendur að meta ýmis atriði og gefa sér forsendur um mat á eignum, skuldum, tekjum og gjöldum. Þó svo mat þetta sé samkvæmt bestu vitund stjórnenda geta raunveruleg verðmæti þeirra liða sem þannig eru metnir reynst önnur en niðurstaða samkvæmt matinu. Mat og forsendur eru endurskoðaðar reglulega og eru áhrifin af breytingum færð á því tímabili sem breyting er gerð og jafnframt á síðari tímabilum ef breytingin hefur áhrif á þau. Stjórnendur hafa gefið sér forsendur um og lagt reikningshaldslegt mat á eftirfarandi liði sem hafa veruleg áhrif á ársreikning sjóðsins:

- i) Gangvirði óskráðra eignarhluta í félögum og sjóðum, sjá skýringar 11 og 12.
- ii) Tryggingafræðileg staða, sjá skýringu 19.

2.4. Iðgjöld

Árlegt fjárframlag ríkissjóðs til jöfnunar á örorkubyrði lífeyrissjóða er fært sem sérstakur liður undir iðgjöld. Áætluð óinnheimt iðgjöld ásamt dráttarvöxtum eru færð í efnahagsreikningi undir liðnum kröfur á launagreiðendur. Mat þeirra byggist á reynslu liðinna ára og stuðst er við gögn og greiðslur sem fyrir liggja um skil eftir lok reikningsársins.

2.5. Hreinar fjárfestingartekjur

Undir þennan lið eru færðar allar fjárfestingartekjur sjóðsins að frádrægnum öllum fjárfestingargjöldum. Viðskipti í öðrum gjaldmiðlum en íslenskum krónum eru umreiknuð yfir í íslenskar krónur á gengi viðskiptadags. Gengismunur sem myndast við greiðslu og innheimtu krafna er færður í yfirliti um breytingu á hreinni eign sem og áfallinn gengismunur á eignir í árslok.

a. Hreinar tekjur af skuldabréfum

Þessi liður samanstendur af tekjum af fjárfestingum sjóðsins í skuldabréfum, að frádrægnum gjöldum vegna slíkra fjárfestinga annarra en gjalda sem tilgreind eru í skýringu nr. 6 um fjárfestingargjöld. Hér eru færðar vaxtatekjur, verðbætur og lántökuþóknunir af skuldabréfum, hagnaður og tap af sölu skuldabréfa, breytingar á gangvirði til hækkunar og lækkunar og hlíðstæðar tekjur og gjöld. Hér undir er einnig færð varúðarniðurfærsla skuldabréfa vegna tapshættu sem er fyrir hendi á reikningsskiladegi.

b. Tekjur af eignarhlutum í félögum og sjóðum

Þessi liður samanstendur af tekjum af fjárfestingum sjóðsins í hlutabréfum og hlutdeildarskírteinum, að frádrægnum gjöldum vegna slíkra fjárfestinga annarra en gjalda sem tilgreind eru í skýringu nr. 6 um fjárfestingargjöld. Undir þennan lið falla arðgreiðslur, söluhagnaður og sölutap sem og breytingar á gangvirði. Arðstekjur eru tekjufærðar þegar ákvörðun aðalfundar um arðgreiðslu í viðkomandi félögum liggur fyrir. Í skýringu 5 má sjá hreinar fjárfestingartekjur 20 stærstu fjárfestinga sjóðsins í félögum og sjóðum.

c. Fjárfestingargjöld

Undir þennan lið eru færð fjárfestingargjöld og þóknunir til fjármála fyrirtækja vegna umsýslu og vörslugjalda. Í skýringu nr. 6 er greint frá beinum fjárfestingargjöldum sem greidd eru af sjóðnum, auk áætlaðra og reiknaðra fjárfestingargjalda vegna fjárfestinga sjóðsins í innlendum og erlendum verðbréfum. Slíkur kostnaður er ekki greiddur af sjóðnum sjálfum, heldur þáttaður inn í gengi viðkomandi eigna.

2.6. Rekstrarkostnaður

Allur skrifstofu- og stjórnunarkostnaður lífeyrissjóðsins fellur undir rekstrarkostnað, þ.m.t. launakostnaður starfsmanna sjóðsins. Kostnaðurinn er færður til gjalda þegar hann fellur til. Frá rekstrarkostnaði dregst þóknun til sjóðsins vegna innheimtu gjalda fyrir stéttarfélög.

2.7. Fjárfestingar

Fjárfestingar eru fjármálagerningar samkvæmt skilgreiningu laga um verðbréfa viðskipti nr. 108/2007. Fjárfestingar sjóðsins samstanda af eignarhlutum í félögum og sjóðum, skuldabréfum og öðrum fjárfestingum. Stjórnendur ákvarða flokkun fjárfestinga þegar þær eru færðar í upphafi og endurmeta þessa flokkun á hverjum reikningsskiladegi.

2. Reikningsskilaaðferðir (framhald)

a. Matsaðferðir fjárfestinga

Fjármálagerðingarnar, aðrir en útlán til sjóðfélaga og skuldabréf sem haldið er til gjalddaga, eru metnir á gangvirði í samræmi við settar reikningsskilareglur. Útlán til sjóðfélaga og skuldabréf, sem sjóðurinn tilgreinir að verði haldið til gjalddaga, eru færð á afskrifuðu kostnaðarverði miðað við upphaflega ávöxtunarkröfu og aðferð virkra vaxta. Gangvirði fjármálagerðinga sem skráðir eru á skipulegum verðbréfamarkaði er markaðsverð í árslok, en gan gvirði annarra fjárfestinga (óskráðra) í þessum flokki byggist á verðmatsaðferðum sem lýst er í skýringu nr. 21. Í þeirri skýringu eru jafnframt upplýsingar um stigskiptingu gangvirðis samkvæmt verðmatsaðferðum.

b. Eignarhlutir í félögum og sjóðum

Eignarhlutir í félögum og sjóðum eru hlutabréf og hlutdeildarskírteini verðbréfa-, fjárfestinga- og fagfjárfestasjóða. Þessi flokkur fjárfestinga er færður á gangvirði.

c. Skuldabréf

Undir skuldabréf eru færð öll skuldabréf, bæði verðbréf sem eru á afskrifuðu kostnaðarverði og gangvirði. Undir þennan flokk falla jafnframt útlán. Skuldabréf og útlán eru færð með áföllnum vöxtum, verðbótum og gengismun í árslok. Verðbætur miðast við viðeigandi vísitölu næsta mánaðar eftir lok reikningsárs. Í skýringu nr. 13 er gerð nánari grein fyrir skiptinu skuldabréfa eftir reikningshaldslegri meðhöndlun.

d. Niðurfærsla skuldabréfa og útlána

Við mat á útlánunum og skuldabréfum sem færð eru á afskrifuðu kostnaðarverði er tekið tillit til tapsáhættu vegna óvissu um innheimtu sem kann að vera fyrir hendi á reikningsskiladegi í samræmi við settar reikningsskilareglur. Hér er ekki um endanlega afskrift að ræða heldur er myndaður niðurfærslureikningur til að mæta þeim kröfum sem kunna að tapast. Við niðurfærsluna hafa sérstakar áhættur verið metnar jafnframt því sem reiknuð er almenn niðurfærsla. Niðurfærslureikningurinn er dreginn frá stöðu skuldabréfa og útlána til sjóðfélaga í árslok. Í skýringu nr. 14 er gerð frekari grein fyrir niðurfærslu skuldabréfa og útlána.

e. Aðrar fjárfestingar

Undir aðrar fjárfestingar eru færðar allar fjárfestingar sem ekki falla undir liði sem taldir eru upp hér að ofan. Hér eru meðal annars færðar húseignir og lóðir sem tekin voru yfir til fullnustu greiðslu. Fullnustueignir eru færðar á gangvirði eða kostnaðarverði hvort sem lægra reynist á reikningsskiladegi.

2.8. Kröfur

Kröfur eru færðar á gangvirði við upphaflega skráningu í bókhald. Á hverjum reikningsskiladegi eru kröfur metnar með hlíðsjón af tapsáhættu og fært til lækkunar á kröfunum samkvæmt niðurstöðu slíks mats.

2.9. Varanlegir rekstrarfjármunir og óefnislegar eignir

Fasteignir og aðrir varanlegir rekstrarfjármunir eru færðir á kostnaðarverði að frádregnum afskriftum. Afskriftir eru reiknaðar sem fastur árlegur hundradshluti af kostnaðarverði og greinast þannig: Fasteign undir starfsemi sjóðsins er afskrifuð um 2%, endurbætur á fasteigninni um 6,7%, innréttingar, skrifstofutæki og tölvu- og hugbúnaður um 25%.

2.10. Handbært fé

Handbært fé er fært í efnahagsreikning á gangvirði. Handbært fé samkvæmt sjóðstreymi samanstendur af óbundnum bankainnstaðum í íslenskum krónum og erlendum gjaldmiðlum.

2.11. Umreikningur í íslenskar krónur

Eignir og skuldir í erlendi mynt eru umreiknaðar í íslenskar krónur miðað við opinbert gengi Seðlabanka Íslands í árslok. Notað er kaupgengi fyrir eignir og sölugengi fyrir skuldir.

3. Iðgjöld

	31.12.2017	31.12.2016
Iðgjöld samtryggingardeildar greinast þannig:		
Iðgjöld á tímabilinu.....	8.446.986	6.928.594
Réttindaflutningur og endurgreiðslur nettó.....	(33.284)	(41.676)
	<u>8.413.702</u>	<u>6.886.918</u>
Iðgjöld séreignardeildar greinast þannig ¹⁾:		
Iðgjöld á tímabilinu.....	50.387	22.839
Réttindaflutningur og endurgreiðslur nettó.....	(93)	(3.097)
	<u>50.294</u>	<u>19.743</u>
Framlag ríkisins til jöfnunar örorkubyrði.....	417.116	353.215
Iðgjöld samtryggingar- og séreignardeildar samtals.....	<u>8.881.113</u>	<u>7.259.876</u>

¹⁾ Þar af numu iðgjöld í tilgreinda séreign kr. 23.026 þús.

4. Lífeyrir

Lífeyrir samtryggingardeildar greinist þannig:

	Eftirlaun skv. samþ. sjóðsins	Umsjónarnefnd eftirlauna	Samtals 31.12.2017	Samtals 31.12.2016
Ellilífeyrir	2.216.496	60	2.216.557	1.991.473
Örorkulífeyrir	1.116.804	0	1.116.804	1.056.672
Makalífeyrir	127.305	1.125	128.430	119.966
Barnalífeyrir	41.830	0	41.830	39.940
	<u>3.502.436</u>	<u>1.185</u>	<u>3.503.621</u>	<u>3.208.051</u>

Lífeyrir séreignardeildar greinist þannig:

Innágreiðslur iðgjalda inn á húsnæðislán.....			6.033	7.196
Ellilífeyrir.....			8.213	6.825
Makalífeyrir.....			80	7
Örorkulífeyrir.....			115	402
			<u>14.440</u>	<u>14.431</u>
Lífeyrir samtryggingar- og séreignardeildar samtals.....			<u>3.518.062</u>	<u>3.222.482</u>

5. Hreinar fjárfestingartekjur

Hreinar tekjur af eignarhlutum í innlendum félögum og sjóðum greinast þannig:

	Bókfært verð 31.12.2017	Arður	Gangvirðis- breyting	Hreinar tekjur samtals 2017	Hreinar tekjur samtals 2016
Marel hf.....	4.193.246	29.543	1.007.988	1.037.531	(70.945)
Hagar hf.....	1.425.502	0	(638.043)	(638.043)	420.572
Jarðvarmi slhf.....	1.194.922	0	(133.037)	(133.037)	310.744
Gamma Iceland Fixed Income Fund.....	1.131.358	0	150.945	150.945	82.615
Icelandair Group hf.....	1.027.656	8.070	(624.281)	(616.212)	(797.142)
Reitir fasteignafélag hf.....	1.004.650	15.290	(77.769)	(62.479)	110.462
Fast-1 slhf.....	843.525	0	42.431	42.431	55.795
Lausafjár sjóður Júpiter rekstrarfélag	837.016	142	13.668	13.810	0
Eik fasteignafélag hf.....	832.030	19.619	(35.936)	(16.318)	199.979
HB Grandi hf.....	813.873	23.254	230.525	253.779	(372.589)
Eimskip hf.....	813.267	21.332	(226.104)	(204.772)	261.986
Reginn hf.....	771.528	0	(24.602)	(24.602)	154.135
Aðrar og smærri eignir.....	12.943.660	433.221	1.783.957	2.217.178	1.152.434
	<u>27.832.231</u>	<u>550.469</u>	<u>1.469.743</u>	<u>2.020.212</u>	<u>1.508.047</u>

Hreinar tekjur af eignarhlutum í erlendum félögum og sjóðum greinast þannig:

	Bókfært verð 31.12.2017	Áhrif gjaldmiðils	Gangvirðis- breyting/arður	Hreinar tekjur samtals 2017	Hreinar tekjur samtals 2016
iShares II - MSCI Europe.....	4.958.782	379.909	13.064	392.973	0
BR Global Enhanced Index Fund.....	3.919.654	145.025	352.499	497.524	(234.641)
Katla Global Value Fund.....	2.715.059	45.763	(28.742)	17.021	0
BR Global Dynamic Equity USD.....	2.650.807	(217.839)	493.917	276.078	(186.531)
Morgan Stanley Concentrated Portfolio.....	2.193.594	(134.057)	377.741	243.684	(282.278)
Pimco Income Fund.....	2.089.257	(8.900)	5.857	(3.043)	0
Black Rock USD S&P 500 Index Fund.....	1.449.616	(235.574)	342.522	106.949	(25.229)
Aberdeen Global Emerging Markets.....	1.143.303	(3.028)	91.844	88.816	(50.924)
Morgan Stanley Emerging Leaders Eq. Fund.....	1.110.482	58.700	68.782	127.482	0
Vanguard Global Stock Index.....	1.100.474	48.497	75.456	123.953	16.283
Skagen M2 A.....	1.032.626	(58.620)	81.899	23.279	0
Aðrar og smærri eignir.....	6.777.536	(54.448)	895.158	841.443	(998.858)
	<u>31.141.192</u>	<u>(34.570)</u>	<u>2.769.997</u>	<u>2.736.160</u>	<u>(1.762.179)</u>
Samtals hreinar tekjur af eignarhlutum í félögum og sjóðum.....				<u>4.756.372</u>	<u>(254.133)</u>

Hreinar fjárfestingartekjur (framhald)

Hreinar tekjur af skuldabréfum sundurliðast þannig:

	Vaxtatekjur og verðbætur	Áhrif gjaldmiðils	Breyting á niðurfærslu	Samtals 2017	Samtals 2016
Skuldabréf sem haldið er til gjalddaga:					
Ríkisvixlar og skuldabréf.....	1.505.082	(34.292)	0	1.470.791	1.538.081
Skuldabréf sveitarfélaga.....	771.220	0	238.581	1.009.801	889.120
Skuldabréf og vixlar lánastofnana.....	186.803	0	0	186.803	196.040
Fasteignaveðtrygð skuldabréf.....	296.354	0	12.102	308.455	261.423
Önnur verðbréf.....	930.362	(27.156)	(740.896)	162.310	493.979
	3.689.821	(61.448)	(490.213)	3.138.160	3.378.643
Skuldabréf færð á gangvirði:					
	Gangvirðisbreyting	Áhrif gjaldmiðils	Breyting á niðurfærslu	Samtals 2017	Samtals 2016
Ríkisvixlar og skuldabréf.....	645.874	0	0	645.874	86.139
Skuldabréf sveitarfélaga.....	41.118	0	0	41.118	19.354
Skuldabréf og vixlar lánastofnana.....	212.956	0	0	212.956	64.780
Önnur verðbréf.....	143.451	0	0	143.451	14.955
	1.043.398	0	0	1.043.398	185.228
Samtals tekjur af skuldabréfum.....	4.733.219	(61.448)	(490.213)	4.181.558	3.563.871

6. Fjárfestingargjöld

	Bein fjárfestingargjöld	Áætlun/reiknuð fjárfestingargjöld	Fjárfestingargjöld samtals	Meðalstaða undirliggjandi eigna á árinu	Hlutfall fjárfestingargjalda af meðalstöðu
Árið 2017					
Fjárfestingargjöld					
Innlendir verðbréfa- og fjárfestingarsjóðir.....	0	15.962	15.962	4.570.981	0,35%
Innlendir fagfjárfestingarsjóðir.....	0	212.599	212.599	7.169.930	2,97%
Erlendir verðbréfasjóðir.....	0	188.378	188.378	20.028.419	0,94%
Erlendir fagfjárfestingarsjóðir.....	0	123.814	123.814	4.361.831	2,84%
Kaup og sölubóknanir verðbréfavíðskipta.....	3.598	0	3.598	87.946.301	0,00%
Vörslubóknanir.....	0	0	0	0	0,00%
Umsýslubóknanir útvistunar eignastýringar.....	1.132	1.097	2.229	356.448	0,63%
Önnur fjárfestingargjöld.....	613	0	613	13.541	4,53%
Fjárfestingargjöld samtals.....	5.343	541.850	547.193	124.447.451	0,44%
Skipting fjárfestingargjalda á deildir					
Samtryggingardeild.....	4.211	540.753	544.964	124.091.004	0,44%
Sérceignardeild.....	1.132	1.097	2.229	356.448	0,63%
Fjárfestingargjöld samtals.....	5.343	541.850	547.193	124.447.451	0,44%
Árið 2016					
Fjárfestingargjöld					
Innlendir verðbréfa- og fjárfestingarsjóðir.....	0	23.165	23.165	7.413.492	0,31%
Innlendir fagfjárfestingarsjóðir.....	0	182.273	182.273	6.772.991	2,69%
Erlendir verðbréfasjóðir.....	0	150.556	150.556	14.256.717	1,06%
Erlendir fagfjárfestingarsjóðir.....	0	62.935	62.935	3.819.661	1,65%
Kaup og sölubóknanir verðbréfavíðskipta.....	10.534	0	10.534	76.494.553	0,01%
Vörslubóknanir.....	2.231	0	2.231	4.461.554	0,05%
Umsýslubóknanir útvistunar eignastýringar.....	863	419	1.283	326.381	0,39%
Önnur fjárfestingargjöld.....	3.793	0	3.793	1.066.336	0,36%
Fjárfestingargjöld samtals.....	17.421	419.348	436.769	114.611.685	0,38%
Skipting fjárfestingargjalda á deildir					
Samtryggingardeild.....	16.558	418.929	435.487	114.285.304	0,38%
Sérceignardeild.....	863	419	1.283	326.381	0,39%
Fjárfestingargjöld samtals.....	17.421	419.348	436.769	114.611.685	0,38%

Áætlun og reiknuð fjárfestingargjöld eru ekki greidd af sjóðnum sjálfum, heldur eru þau reiknuð inn í gengi viðkomandi sjóða eða eigna.

Skrifstofu og stjórnunarkostnaður
7. Laun og tengd gjöld greinast þannig:

	31.12.2017	31.12.2016
Laun	118.444	107.092
Launatengd gjöld	26.712	22.934
	<u>145.157</u>	<u>130.026</u>
Meðalföldi starfa	11,3	11,1

Skrifstofukostnaður greinist þannig:

	31.12.2017	31.12.2016
Aðkeypt þjónusta.....	104.164	82.444
Húsnæðiskostnaður.....	13.094	12.536
Annar rekstrarkostnaður.....	43.488	36.459
Afskriftir.....	2.983	2.925
Samtals.....	<u>163.730</u>	<u>134.364</u>
Endurgreiddur kostnaður vegna innheimtu gjalda fyrir stéttarfélög.....	<u>(30.798)</u>	<u>(25.719)</u>
Skrifstofu og stjórnunarkostnaður samtals.....	<u>278.089</u>	<u>238.670</u>

8. Heildarlaun og þóknar til stjórnar og stjórnenda sjóðsins greinast þannig:

	31.12.2017	31.12.2016
Gylfi Jónasson, framkvæmdastjóri 1).....	20.963	20.457
Baldur Snorrason, sjóðstjóri 1).....	15.323	13.612
Sigfús R. Eysteinnsson, skrifstofustjóri.....	13.405	12.036
Harpa Björg Sævarsdóttir, forstöðum. reikningshalds.....	10.591	7.271
Árni Hinrik Hjartarson, fyrrverandi forstöðum. reikningshalds.....	0	3.314
Þráinn Guðbjörnsson, áhættustjóri.....	3.232	0
Anna Ágústa Halldórsdóttir, stjórnarmaður, endurskoðunarnefnd.....	2.153	1.835
Guðmundur S. Guðmundsson, fyrrverandi stjórnarformaður.....	0	779
Ólafur S. Magnússon, varaformaður, endurskoðunarnefnd.....	2.157	1.746
Garðar K. Vilhjálmsson, fyrrverandi varaformaður.....	373	1.285
Halldóra Sigr. Sveinsdóttir, stjórnarmaður.....	1.433	1.060
Dagbjört Hannesdóttir, stjórnarmaður.....	2.221	1.379
Órvar Ólafsson, stjórnarmaður.....	1.678	1.170
Sigurður Ólafsson, stjórnarmaður.....	870	0
Björg Bjarnadóttir, varastjórnarmaður.....	49	49
Einar Steinþórsson, varastjórnarmaður.....	308	412
Sandra Sigurjónsdóttir, varastjórnarmaður.....	0	36
Anna Skúladóttir, formaður endurskoðunarnefndar.....	560	350
	<u>75.316</u>	<u>66.791</u>

1) Auk ofangreindra launa fékk framkvæmdastjóri greiddar kr. 2.679. þúsund fyrir setu í stjórn Landssamtaka lífeyrissjóða og tveggja fjárfestingaráða, sem hann var tilnefndur í af hálfu lífeyrissjóðsins. Jafnframt fékk sjóðstjóri greiddar kr. 90 þúsund fyrir setu í einu fjárfestingaráði. Þessi laun voru ekki greidd af lífeyrissjóðnum sjálfum.

9. Þóknar til endurskoðanda og tryggingastærðfræðings sjóðsins greinast þannig:

	31.12.2017	31.12.2016
Ytri endurskoðandi, endurskoðun ársreiknings, könnun árshlutauppgjör.....	6.488	3.100
Ytri endurskoðandi, önnur þjónusta.....	0	279
Innri endurskoðandi, þóknun fyrir endurskoðun.....	2.655	3.784
Tryggingastærðfræðingur, tryggingafræðileg úttekt.....	1.643	1.513
Tryggingastærðfræðingur, önnur þjónusta.....	1.086	1.029
	<u>11.872</u>	<u>9.705</u>

Eignahlutir í félögum og sjóðum
10. Samantekt innlendra og erlendra félaga og sjóða

	Skráð	Óskráð	Samtals
Eignarhlutar í innlendum félögum	14.854.732	7.174.156	22.028.888
Eignarhlutar í erlendum hlutafélögum	2.986.904	0	2.986.904
Innlend hlutdeildarskírteini og sjóðir.....	2.191.925	3.727.108	5.919.033
Erlend hlutdeildarskírteini og sjóðir.....	25.218.026	2.820.572	28.038.598
	45.251.587	13.721.836	58.973.423

11. Eignarhlutar í innlendum hlutafélögum greinast þannig:

	31.12.2017			31.12.2016		
	Hlutdeild	Kostnaðarverð	Gangvirði	Hlutdeild	Kostnaðarverð	Gangvirði
Skráð félög:						
Marel hf.....	1,77%	1.426.188	4.194.150	1,76%	1.230.834	3.138.621
Hagar hf.....	3,40%	765.521	1.426.789	3,11%	587.680	1.968.993
Icelandair Group hf.....	1,40%	1.536.081	1.027.656	1,44%	1.452.543	1.658.200
Reitir fasteignafélag hf.....	1,62%	773.572	1.004.773	1,33%	704.548	947.184
Eik fasteignafélag hf.....	2,35%	666.680	833.830	2,17%	591.813	803.542
HB Grandi hf.....	1,28%	652.344	813.873	1,52%	773.831	718.622
Eimskip hf.....	1,62%	798.424	814.469	1,47%	612.108	921.374
Reginn fasteignafélag hf.....	1,93%	452.331	772.477	1,64%	323.302	668.338
Hampiðjan hf.....	3,48%	492.420	677.669	3,08%	421.065	522.788
Sjóvá-Almennar tryggingar hf.....	2,35%	429.271	575.527	2,25%	405.743	528.321
Skeljungur hf.....	3,97%	555.174	560.508	2,67%	341.780	379.320
Síminn hf.....	1,39%	387.992	553.107	1,65%	456.659	496.801
Fjaraskipti hf.....	2,65%	402.975	531.568	1,65%	198.973	229.359
Össur hf.....	0,19%	180.559	374.120	0,98%	933.323	1.692.412
Vátryggingafélag Íslands hf.....	1,20%	252.152	310.632	0,60%	116.910	125.811
Icelandic Seafood Int.....	2,08%	145.800	175.230	2,08%	145.800	134.190
Nýherji hf.....	0,90%	79.462	111.040	0,69%	50.709	63.616
Tryggingamiðstöðin hf.....	0,35%	49.529	78.768	1,59%	182.387	317.237
Sláturfélag Suðurlands svf.....	5,98%	33.502	18.546	5,98%	33.502	18.546
N1 hf.....	0,00%	0	0	0,08%	10.633	25.402
		10.079.978	14.854.732		9.574.143	15.358.676

	31.12.2017			31.12.2016		
	Hlutdeild	Kostnaðarverð	Gangvirði	Hlutdeild	Kostnaðarverð	Gangvirði
Óskráð félög og stofnfé:						
Jarðvarmi slhf.....	7,13%	921.781	1.194.922	7,13%	921.781	1.327.958
FAST1 slhf.....	9,54%	637.184	843.525	9,54%	637.184	801.094
SF V slhf.....	3,29%	300.000	768.952	3,29%	300.000	538.410
Horn II slhf.....	3,69%	250.131	555.040	5,27%	356.835	581.285
Eyrir Invest hf.....	1,13%	593.538	521.292	1,53%	400.000	489.846
Framtakssjóður Íslands slhf.....	2,76%	139.489	451.216	2,76%	242.688	702.576
Akur Fjárfestingarfélag slhf.....	6,90%	477.172	371.335	6,90%	235.758	144.920
MF1 slhf.....	15,05%	296.308	327.288	8,01%	155.556	161.151
SF VI slhf.....	5,90%	370.000	302.734	5,89%	370.000	327.968
FÍ Fasteignafélag slhf.....	7,05%	117.389	270.085	8,23%	117.389	145.352
Stoðir hf.....	0,92%	168.401	168.863	0,92%	168.401	174.846
CCP hf.....	0,44%	110.986	138.905	0,44%	110.986	110.980
Önnur og smærri félög.....		1.635.981	1.259.998		1.665.179	1.132.449
		6.018.361	7.174.156		5.681.757	6.638.835

Eignarhlutar í innlendum félögum alls..... 22.028.888 21.997.510

11. Eignarhlutar í erlendum hlutafélögum greinast þannig:

	31.12.2017			31.12.2016		
	Hlutdeild	Kostnaðarverð	Gangvirði	Hlutdeild	Kostnaðarverð	Gangvirði
NWF Group Plc.....	4,93%	712.540	547.822	4,93%	712.540	585.977
Bank Nordik P/F.....	1,38%	384.971	245.488	1,38%	384.971	299.380
Morgan Stanley sérgreint safn.....	*	1.792.801	2.193.594	*	1.579.721	1.736.831
NAXS AB.....	0,00%	0	0	1,57%	90.428	143.905
		2.890.312	2.986.904		2.767.660	2.766.092

* Á ekki við, því um er að ræða sérgreint hlutabréfasafn í eigu sjóðsins

Eignahlutir í félögum og sjóðum (framhald)
12. Hlutdeildarskírteini og sjóðir greinast þannig:

	31.12.2017			31.12.2016		
	Hlutdeild	Kostnaðarverð	Gangvirði	Hlutdeild	Kostnaðarverð	Gangvirði
Hlutdeildarskírteini innlendra skuldabréfasjóða:						
Júpíter lausafjársgjöldur.....	6,92%	825.903	837.016	0,00%	0	0
Skammtímasjóður Í.V.....	5,91%	674.911	700.370	12,62%	2.093.556	2.160.172
Gamma Credit Fund.....	6,59%	500.000	600.285	8,56%	500.000	563.627
Sjóður 7 - löng ríkisbréf	0,00%	0	0	8,92%	582.138	1.776.734
Sjóður 5 - innlend ríkisbréf	0,00%	0	0	7,79%	777.223	1.707.094
Lausafjársgjöldur Virðingar.....	0,00%	0	0	7,49%	453.583	466.105
Gamma Liquid Fund.....	0,00%	0	0	3,80%	313.005	330.314
Aðrir og smærri.....		51.389	54.254		249	161
		<u>2.052.203</u>	<u>2.191.925</u>		<u>4.719.754</u>	<u>7.004.205</u>
Innlendir fagfjárfestastjóðir:						
Gamma Fixed Income Fund.....	15,05%	541.106	1.131.358	14,02%	541.106	980.413
SIA II.....	7,53%	325.554	564.674	7,53%	519.423	745.061
Veðskuldabréfasjóður LÍ slhf.....	17,88%	458.679	458.679	8,02%	205.576	205.576
Gamma Novus.....	7,97%	169.362	408.670	8,00%	200.000	379.400
Almenna leigufélagið.....	3,57%	300.000	381.000	2,95%	300.000	315.000
Gamma Agros.....	5,60%	150.000	254.559	5,74%	150.000	181.912
SÍA III slhf.....	13,66%	210.133	176.805	9,34%	37.356	25.447
Fagfjárfestastjóðurinn TRF.....	11,66%	90.000	100.399	5,74%	50.000	49.410
Alpha hlutabréfasjóður.....	8,95%	75.276	83.635	2,89%	25.275	26.995
Veðskuldabréfasjóður Í.V.....	7,66%	50.000	61.689	6,96%	50.000	56.108
Auður I slhf.....	3,13%	87.575	57.044	3,13%	87.575	114.896
Aðrir og smærri.....		41.246	48.596	7,69%	111.007	237.299
		<u>2.498.929</u>	<u>3.727.108</u>		<u>2.277.319</u>	<u>3.317.516</u>
Innlendir blandaðir sjóðir:						
Séreignarsjóður, sparnaðarleið II.....		0	0		72.487	168.810
		<u>0</u>	<u>0</u>		<u>72.487</u>	<u>168.810</u>
Innlendir sjóðir alls		<u>4.551.132</u>	<u>5.919.033</u>		<u>7.069.559</u>	<u>10.490.531</u>
Hlutdeildarskírteini erlendra hlutabréfasjóða:						
iShares II - MSCI Europe.....	0,80%	4.644.438	4.958.782	0,00%	0	0
BR Global Enh Index Fund.....	19,43%	2.658.069	3.919.654	13,83%	1.842.364	2.606.429
Katla Global Value Fund.....	10,65%	2.698.417	2.715.059	0,00%	0	0
BR Global Dynamic Equity USD.....	4,09%	2.235.273	2.650.807	4,37%	2.838.371	3.062.085
BR S&P 500 Index Fund.....	0,60%	1.303.628	1.449.616	1,06%	2.192.957	2.181.093
Aberdeen Global Emerging	0,20%	1.054.487	1.143.303	0,12%	959.646	817.452
Skagen M2 A.....	6,46%	1.010.445	1.032.626	0,00%	0	0
Vanguard Global Stock Index.....	0,08%	960.239	1.100.474	0,09%	960.239	976.521
Morgan Stanley Emerging L. Eq.....	2,44%	983.000	1.110.482	0,00%	0	0
Vanguard Global Enh Index.....	2,04%	489.024	509.779	1,57%	320.274	282.042
BR Global Dynamic Equity EUR.....	0,00%	0	0	3,39%	1.976.090	2.503.237
BSF System Eur Equity.....	0,00%	0	0	19,41%	419.190	383.130
BR Developed World Index.....	0,00%	0	0	0,03%	294.077	307.297
Katla Scandinavian Fund.....	0,00%	0	0	17,25%	242.563	212.152
Aðrir og smærri sjóðir.....		99.708	110.304		58.207	56.436
		<u>18.136.727</u>	<u>20.700.887</u>		<u>12.103.978</u>	<u>13.387.874</u>

Eignahlutir í félögum og sjóðum (framhald)

	31.12.2017			31.12.2016		
	Hlutdeild	Kostnaðarverð	Gangvirði	Hlutdeild	Kostnaðarverð	Gangvirði
Erlendir fagfjárfestastjóðir, hlutabréf:						
Morgan Stanley PMF VI.....	0,93%	355.382	364.513	0,93%	290.040	265.568
Crown Global Second. III	0,29%	237.423	308.306	0,30%	277.721	343.901
HarbourVest.....	1,15%	282.875	305.970	0,95%	33.832	32.086
Crown Co-Investment Opp.....	1,13%	248.935	292.909	0,85%	224.050	237.418
Crown Asia Pacific PE.....	0,96%	134.423	238.058	1,18%	172.077	314.645
Partners Group Direct Inv.....	0,18%	200.445	231.916	0,20%	232.824	217.942
Morgan Stanley Emerging PM.....	0,82%	113.116	230.257	0,82%	177.962	309.325
Crown European Buyout Opp.....	0,43%	155.222	214.707	0,52%	228.138	249.223
Aðrir og smærri sjóðir.....		1.123.993	1.432.271		831.113	1.273.708
		<u>2.851.814</u>	<u>3.618.907</u>		<u>2.467.758</u>	<u>3.243.817</u>
Erlendir fagfjárfestastjóðir, skuldabréf:						
Standard Life Total Return.....	6,07%	580.750	634.446	0,00%	0	0
Morgan Stanley DCOF I.....	3,31%	228.893	276.000	3,33%	120.655	135.114
Muzinich Eur Private Debt I.....	1,67%	24.508	20.190	0,00%	0	0
		<u>834.151</u>	<u>930.636</u>		<u>120.655</u>	<u>135.114</u>
Erlendir fagfjárfestastjóðir, fasteignir:						
Genesta Nordic Real Est II.....	1,15%	281.236	295.495	0,00%	0	0
LEM Multifamily Sen. Eq.....	1,56%	253.780	256.500	0,00%	0	0
Standard life European Property.....	0,19%	122.166	127.241	0,00%	122.166	115.951
		<u>657.181</u>	<u>679.236</u>		<u>122.166</u>	<u>115.951</u>
Erlendir verðbréfasjóðir, skuldabréfasjóðir:						
Pimco Income Fund.....	0,03%	2.092.305	2.089.257	0,00%	0	0
Morgan Stanley Liquidity Fund.....	0,00%	27.039	19.674	0,00%	225.569	39.024
		<u>2.119.344</u>	<u>2.108.931</u>		<u>225.569</u>	<u>39.024</u>
Erlend hlutdeildarskírteini og sjóðir.....		<u>24.599.217</u>	<u>28.038.598</u>		<u>15.040.127</u>	<u>16.921.780</u>
Hlutdeildarskírteini og sjóðir alls		<u>29.150.349</u>	<u>33.957.631</u>		<u>22.109.686</u>	<u>27.412.312</u>

Kostnaðarverð í töflum hér að framan er skilgreint sem vegið meðalkaupverð þeirra nafnverðseininga félaga og sjóða sem eru í eigu sjóðsins í lok ársins.

13. Skuldabréf

Skuldabréf greinast þannig:

Skuldabréf metin á gangvirði:

	31.12.2017	31.12.2016
Ríkisvixlar og skuldabréf	7.051.304	2.166.791
Skuldabréf sveitarfélaga	658.164	628.327
Skuldabréf og vixlar lánastofnana.....	2.626.035	1.395.369
Skuldabréf félaga.....	2.314.640	811.592
	<u>12.650.143</u>	<u>5.002.078</u>
Skuldabréf haldið til gjalddaga og útlán:		
Ríkisvixlar og skuldabréf.....	26.134.918	26.445.701
Skuldabréf sveitarfélaga	12.559.376	13.129.712
Skuldabréf og vixlar lánastofnana.....	3.175.342	3.763.660
Skuldabréf félaga og fagfjárfestastjóða.....	12.208.684	12.633.276
	<u>54.078.319</u>	<u>55.972.350</u>
Útlán greinast þannig:		
Skuldabréf sjóðfélaga	1.185.077	1.186.156
Önnur útlán.....	3.930.846	3.713.515
	<u>5.115.923</u>	<u>4.899.671</u>
Verðbréf með föstum tekjum alls.....	<u>71.844.385</u>	<u>65.874.099</u>

Markaðsverð skuldabréfa sjóðsins í árslok 2017 er áætlað kr. 78.842 milljónir en bókfært verð þeirra er 71.844 milljónir krón a, eða um 6.997 milljónum kr. lægra en áætlað markaðsverð.

14. Afskriftarreikningur verðbréfa með föstum tekjum

Sum skuldabréf eru færð niður í efnahagsreikningi vegna óvissu um innheimtu. Hér er ekki um endanlega afskrift að ræða heldur er myndaður afskriftarreikningur til að mæta þeim kröfum sem kunna að tapast. Við niðurfærsluna er byggt á bestu fáanlegu upplýsingum í hverju tilviki. Niðurfærslan skiptist þannig að 794 m.kr. eru vegna skuldabréfa fyrirtækja og 254 m.kr. vegna veðskuldabréfa. Niðurfærslan hefur verið dregin frá í fjárhæðum einstakra skuldabréfaflokka í skiptingu skuldabréfaeignar.

Afskriftarreikningur útlána greinist þannig:

	31.12.2017	31.12.2016
Niðurfærslureikningur í ársbyrjun	557.883	1.120.677
Varúðarfærsla endanlega afskrifuð.....	(553)	(513.510)
Hækkun (lækkun) niðurfærslu umfram endanlegar afskriftir.....	490.766	(49.285)
Niðurfærslureikningur í árslok.....	1.048.096	557.883

15. Skipting fjárfestinga eftir gjaldmiðlum

	Í íslenskum krónum	Í erlendum gjaldmiðlum	Samtals
Hlutabréf og sjóðir.....	27.458.111	31.515.312	58.973.423
Skuldabréf.....	65.355.777	1.372.685	66.728.462
Veðlán	5.115.923	0	5.115.923
Aðrar fjárfestingar	27.082	0	27.082
	97.956.893	32.887.997	130.844.890

Hlutfallsleg skipting

	74,9%	25,1%	100,0%

Fjárfestingar skiptast þannig niður á gjaldmiðla:

	31.12.2017	31.12.2016
ISK.....	97.929.811	96.279.033
USD.....	15.864.022	11.654.710
EUR.....	14.771.635	8.990.799
GBP.....	600.106	682.185
Aðrir gjaldmiðlar.....	1.652.235	443.285
	130.817.808	118.050.012

16. Kröfur

	31.12.2017	31.12.2016
Kröfur á launagreiðendur:		
Óinnheimt iðgjöld.....	1.239.667	972.132
Áætluð óinnheimt iðgjöld.....	0	58.659
	1.239.667	1.030.791
Aðrar kröfur		
Aðrar kröfur.....	26.368	22.367
	26.368	22.367

17. Varanlegir rekstrarfjármunir

Varanlegir rekstrarfjármunir greinast þannig:

	Fasteignir	Innréttingar, áhöld og tæki	Samtals
Stofnverð í ársbyrjun.....	18.848	46.338	65.185
Afskrifað áður	(5.101)	(23.774)	(28.875)
Bókfært verð í ársbyrjun.....	13.746	22.564	36.310
Viðbót á tímabilinu.....	0	2.320	2.320
Afskrifað á tímabilinu.....	(339)	(2.644)	(2.983)
Bókfært verð í árslok.....	13.407	22.240	35.647
Afskriftarhlutföll	2%	6,7%-25%	

Afskriftir eru reiknaðar sem fastur árlegur hundraðshluti af kostnaðarverði miðað við eignarhaldstíma á árinu.

Vátryggingamat eigna lífeyrissjóðsins í árslok greinist þannig:

	Fasteignamat	Vátryggingamat	Bókfært verð
Fasteignir.....	17.400	40.330	13.407
Innréttingar, áhöld og tæki		37.114	22.240
	17.400	77.444	35.647

18. Viðskiptaskuldir

	31.12.2017	31.12.2016
Aðrar skuldir greinast þannig:		
Ógreitt vegna uppgjors verðbréfavíðskipta	0	297.485
Ógreitt til stéttarféлага vegna innheimtu félagsgjalda	45.356	44.028
Ógreitt til starfsendurhæfingarsjóðs vegna innheimtu framlags til starfsendurhæfingar	5.763	4.791
	<u>51.118</u>	<u>346.304</u>
Áfallinn kostnaður og fyrirfr. innh. tekjur greinast þannig:		
Launatengd gjöld	11.488	10.223
Aðrar skammtímaskuldir	13.520	12.156
	<u>25.008</u>	<u>22.378</u>

19. Lífeyrisskuldbindingar

Tryggingafræðilegt mat á lífeyrisskuldbindingum sjóðsins:

Samkvæmt niðurstöðu tryggingafræðilegrar athugunar á stöðu lífeyrissjóðsins í árslok 2017, eru endurmetnar eignir 762 millj. kr. hærrí en áunnin réttindi sjóðsfélaga. Heildareignir, þ.e. endurmetnar eignir og núvirt framtíðariðgjöld eru 737 millj.kr. lægri en heildarskuldbindingar, miðað við 3,5% vexti. Skuldbindingar umfram eignir í árslok 2016 nema því 0,3%.

Eignir	31.12.2017	31.12.2016
Endurmetin eign til tryggingafræðilegs uppgjors í árslok	270.724.567	231.831.900
Endurmetin eign til tryggingafræðilegs uppgjors í ársbyrjun	231.831.900	204.298.516
Hækkun endurmetinnar eignar á árinu	38.892.667	27.533.384

Skuldbindingar

Skuldbindingar í árslok	271.461.167	237.141.870
Skuldbindingar í ársbyrjun	237.141.870	203.289.518
Hækkun skuldbindinga á árinu	34.319.297	33.852.352
Breyting á tryggingafræðilegri stöðu á árinu	4.573.371	(6.318.968)

Yfirlit um breytingu á áföllnum lífeyrisskuldbindingum samtryggingardeildar

	31.12.2017	31.12.2016
Áfallnar lífeyrisskuldbindingar í ársbyrjun	120.413.021	107.827.391
Hækkun lífeyrisskuldbindinga vegna vaxta og verðbóta	6.598.571	6.309.466
Hækkun áunninna réttinda vegna iðgjalda ársins	8.446.986	6.928.594
Lækkun vegna greidds lífeyris á árinu	(3.502.436)	(3.206.179)
Hækkun vegna nýrra lífslíknataflna	0	2.040.003
Hækkun (lækkun) vegna annarra breytinga	(961.966)	513.746
Áfallnar lífeyrisskuldbindingar í árslok	130.994.177	120.413.021

Skv. 39 gr. Laga nr. 129/1997, má ekki vera meira en 10% munur á milli eignarliða og lífeyrisskuldbindinga og er þá miðað við mismun í hlutfalli af heildarskuldbindingu. Í sömu grein er einnig kveðið á um að hafi slíkur mismunur haldist meiri en 5% samfellt í fimm ár, beri stjórn sjóðsins að gera viðeigandi breytingar á samþykktum hans.

20. Skuldbindingar utan efnahags

Sjóðurinn hefur gert samninga sem skuldbinda hann til framtíðarfjárfestinga. Með samningunum hefur sjóðurinn skuldbundið sig til að fjárfesta í framtaks- og fasteignasjóðum fyrir ákveðna fjárhæð sem er innkölluð í nokkrum áföngum. Staða skuldbindinga í árslok er sem hér greinir:

	31.12.2017	31.12.2016
Innlendir framtakssjóðir og fasteignasjóðir	3.603.226	4.728.973
Erlendir framtakssjóðir og fasteignasjóðir	6.036.042	4.817.268
	<u>9.639.268</u>	<u>9.546.241</u>

21. Fjármálagæringar

Flokkar fjármálagæringa

Fjárfestingar lífeyrissjóðsins skiptast í eftirfarandi flokka fjármálagæringa

Fjárfestingar 2017	Gangvirði	Útlán	Haldið til gjalddaga	Samtals	Gangvirði
Eignahlutar í félögum og sjóðum.....	58.973.423	0	0	58.973.423	58.973.423
Skuldabréf.....	12.650.143	5.115.923	54.078.319	71.844.385	78.841.561
Aðrar fjárfestingar.....	27.082	0	0	27.082	0
Fjárfestingar samtals.....	71.650.648	5.115.923	54.078.319	130.844.891	137.814.985

Fjárfestingar 2016	Gangvirði	Útlán	Haldið til gjalddaga	Samtals	Gangvirði
Eignahlutar í félögum og sjóðum.....	52.175.913	0	0	52.175.913	52.175.913
Skuldabréf.....	5.002.078	4.899.671	55.972.350	65.874.099	70.249.092
Aðrar fjárfestingar.....	0	0	0	0	0
Fjárfestingar samtals.....	57.177.991	4.899.671	55.972.350	118.050.012	122.425.005

Stigskipting gangvirðis

Taflan hér að neðan sýnir fjárfestingar sem færðar eru á gangvirði, flokkaðar eftir verðmatsaðferð. Matsaðferðum er skipt í þrjú stig sem endurspeglar mikilvægi þeirra forsenda sem lagðar eru til grundvallar við ákvörðun gangvirðis eignanna. Stigin eru eftirfarandi:

Stig 1: Gangvirðismatið byggir á skráðum verðbréfum á virkum markaði fyrir samskonar eignir og skuldir.

Stig 2: Gangvirðismatið byggir ekki á skráðum verðum á virkum markaði heldur á upplýsingum sem eru sannreynanlegar fyrir eignina eða skuldina, annað hvort beint (t.d. verð) eða óbeint (t.d. afleiddar af verðum).

Stig 3: Gangvirðismatið byggir á mikilvægum upplýsingum öðrum en markaðsupplýsingum.

	Stig 1	Stig 2	Stig 3	Samtals
Fjárfestingar á gangvirði í árslok 2017.....	55.642.290	150.780	15.857.578	71.650.648

	Stig 1	Stig 2	Stig 3	Samtals
Fjárfestingar á gangvirði í árslok 2016.....	43.726.598	195.403	13.255.990	57.177.991

Við mat á fjáreignum sem falla undir stig 2 eru notaðar eftirfarandi aðferðir:

Í stig 2 eru færðar fjárfestingar þar sem ekki er virkur markaður. Matið á eignunum ákvarðast af nýlegum viðskiptum ótengdra aðila eða kaupþilboðum frá ótengdum aðilum. Einnig er stuðst við gangvirði annarra sambærilegra fjáreigna.

Við mat á fjáreignum sem falla undir stig 3 eru notaðar eftirfarandi aðferðir:

Við mat á fjárfestingum sem falla undir stig 3 eru notuð gögn eins og verðmat frá rekstraráðilum fjárfestinga- og fagfjárfestasjóða, söluréttur eða verðmat félagsins byggt á afkomu eða samanburði við sambærilegar fjáreignir.

Breytingar sem falla undir stig 3 á tímabilinu eru eftirfarandi:

Staða 1.1.2017	13.255.990
Keypt á árinu	4.101.898
Selt á árinu og arðgreiðslur	(2.633.438)
Matsbreyting	1.133.128
Staða 31.12.2017	15.857.578

22. Áhættuþættir í starfsemi og áhættustýring

Hlutverk stjórnar lífeyrissjóðsins er samkvæmt lögum að hafa eftirlit með starfsemi sjóðsins. Liður í því eftirliti er samþykkt og innleiðing áhættu- og áhættustýringarstefnu. Á grundvelli hennar felur stjórn forstöðumanni áhættueftirlits umsjón með framkvæmd stefnunnar.

Sjóðurinn leggur áherslu á það í störfum sínum að áhættustefnan og framkvæmd hennar sé virkur þáttur í starfsemiinni. Stefnan tekur m.a. mið af reglugerð um eftirlitskerfi með áhættu lífeyrissjóða; nr. 590/2017, reynslu af áhættustýringu og eðli og umfangi reksturs sjóðsins.

Í áhættustefnunni er skipulag sjóðsins skilgreint, mælt fyrir um umsjón og ábyrgð er varðar framkvæmd áhættustýringar, þeir áhættuþættir sem sjóðurinn fylgist með tilgreindir sem og hvernig með þeim er fylgst. Jafnframt er í stefnunni áhættuskrá með yfirliti yfir helstu áhættuþætti.

Áhætta í starfsemi sjóðsins er skilgreind, til samræmis við skilgreiningu í reglugerð Nr. 590/2017, þ.e. hættuna á fjárhagslegu tapi sem leiðir af atburði og fellur undir einn eða fleiri af þeim áhættuþáttum sem sjóðurinn skilgreinir og leiðir ekki til jafn mikillar eða meiri lækkunar skuldbindinga á sama tíma. Nær þessi áhætta bæði til atvika sem lúta að cignum og skuldbindingum sjóðsins sem og rekstrarlegum þáttum.

Helstu áhættuþættir í starfsemi sjóðsins eru fjárhagsleg áhætta (markaðsáhætta), mótaðilaáhætta, lífeyristryggingaráhætta og rekstraráhætta.

Fjárhagsleg áhætta

Fjárhagsleg áhætta felst í hættunni á fjárhagslegu tapi vegna breytinga á vöxtum, gengi gjaldmiðla eða virði verðbréfa. Fjárhagslegri áhættu má skipta í a) vaxta- og endurfjárfestingaráhætta, b) uppgreiðsluáhætta, c) markaðsáhætta, d) gjaldmiðlaáhætta, e) ósamræmisáhætta, f) verðbólguáhætta og g) áhættu vegna cigna utan efnahagsreiknings.

Vaxta- og endurfjárfestingaráhætta

Hættan á að breytingar á vöxtum og lögum vaxtaferils leiði til lækkunar á virði skuldabréfa. Ef vextir hækka getur sjóðurinn þurft að innleysa gengistap við sölu á skuldabréfum sem keypt voru á lægri vöxtum. Þá getur lækkandi vaxtaumhverfi leitt til lægri ávöxtunarkröfu við kaup nýrra skuldabréfa þegar núverandi skuldabréf eru á gjalddaga og þegar fjárfest er fyrir innflæði (endurfjárfestingaáhætta).

Áhættuþættir í starfsemi og áhættustýring (framhald)

Hluti skuldabréfa sjóðsins er færður til bókar á gangvirði og hluti á upphaflegri ávöxtunarkröfu við kaup. Sá hluti sem færður er til bókar á gangvirði er næmur fyrir breytingum á ávöxtunarkröfu á markaði. Hér að neðan má sjá hvaða áhrif breytingar á ávöxtunarkröfu hefur á gangvirði skuldabréfa sem færð eru til bókar á gangvirði, hreina eign og tryggingafræðilega stöðu. Annars vegar er gert ráð fyrir að ávöxtunarkrafa verðtryggðra og óverðtryggðra markaðsskuldabréfa lækki um 100 punkta og hins vegar að ávöxtunarkafan hækki um 100 punkta. 100 punkta breyting samsvarar eins prósentustígs breytingu á ávöxtunarkröfu.

Áhrif á hreina eign samtryggingardeildar til greiðslu lífeyris:

	31.12.2017	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2016
	100 punkta	100 punkta	100 punkta	100 punkta
Breyting á ávöxtunarkröfu:	lækkun	hækkun	lækkun	hækkun
Verðtryggð skuldabréf færð á gangvirði.....	1.225.744	(1.064.551)	489.192	(445.492)
Óverðtryggð skuldabréf færð á gangvirði.....	0	0	1.998	(1.927)
Samtals gangvirðisbreyting.....	1.225.744	(1.064.551)	491.190	(447.419)
Hrein eign til greiðslu lífeyris.....	133.047.725	133.047.725	119.085.847	119.085.847
Breytinga á hreinni eign.....	1.225.744	(1.064.551)	491.190	(447.419)
Hrein eign til greiðslu lífeyris eftir breytt gangvirði.....	134.273.469	131.983.174	119.577.037	118.638.428

Í töflunni hér á eftir er sýnt hver áhrifin eru á tryggingafræðilega stöðu sjóðsins. Tryggingafræðileg staða þann 31.12.17 er -0,3% en var -2,2% þann 31.12.2016.

Áhrif á tryggingafræðilega stöðu samtryggingardeildar:

	31.12.2017	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2016
	100 punkta	100 punkta	100 punkta	100 punkta
Breyting á ávöxtunarkröfu:	lækkun	hækkun	lækkun	hækkun
Verðtryggð skuldabréf færð á gangvirði.....	0,45%	-0,39%	0,21%	-0,19%
Óverðtryggð skuldabréf færð á gangvirði.....	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Samtals áhrif á tryggingafræðilega stöðu.....	0,45%	-0,39%	0,21%	-0,19%
Tryggingafræðileg staða.....	-0,3%	-0,3%	-2,20%	-2,20%
Breyting á tryggingafræðilegri stöðu.....	0,45%	-0,39%	0,21%	-0,19%
Tryggingafræðileg staða eftir breytt gangvirði.....	0,18%	-0,66%	-1,99%	-2,39%

Uppgreiðsluáætla

Hluti af skuldabréfacign sjóðsins er með uppgreiðsluheimild. Það felur í sér uppgreiðsluáættu sem felst í því að skuldabréf verði mögulega greidd upp fyrir lokagjaldþaga og lífeyrissjóðurinn þurfi því að endurfjárfesta á lægri vöxtum.

Markaðsáætla

Markaðsáætla er sú áætla að gangvirði eignarhluta í félögum og sjóðum lækki. Áætla er á lækkun gangvirðis eignarhluta í félögum og sjóðum. VaR (Value at Risk) er notað til að meta líkur á tilteknu tapi miðað við eignasafn sjóðsins og söguleg gögn. Staðalfrávik er notað til að meta flókt/sveiflur eignasafna og með því er unnt að skoða sviðsmyndir til að meta markaðsáættu.

Stór hluti eigna sjóðsins er í markaðsverðbréfum, bæði hlutabréfum og skuldabréfum. Markaðsverðbréf mynda stærsta hluta þeirra eigna sem ætlað er að standa á móti lífeyrisskuldþingingu sjóðsins. Fjárfestingar sjóðsins í eignarhlutum í félögum og sjóðum eru að mestu leyti í skráðum eignum, en þó er hluti af fjárfestingum sjóðsins einnig í óskráðum eignum.

	Fjárhæð	Fjárhæð	Hlutfall af eignum	Hlutfall af eignum
Innlend og erlend hlutabréf og sjóðir:	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016
Innlend hlutabréf, verðbréfa- og fagfjárfestasjóðir á gangvirði.....	27.947.921	32.488.041	21,4%	27,5%
Erlend hlutabréf, verðbréfa- og fagfjárfestasjóðir á gangvirði.....	31.025.502	19.687.872	23,7%	16,7%
Samtals.....	58.973.423	52.175.913	45,1%	44,2%

Áhættupættir í starfsemi og áhættustýring (framhald)

Áhrif 5% og 10% lækkunar á gangvirði eignarhluta í félögum og sjóðum á eignir sjóðsins og tryggingafræðilega stöðu er sýnd hér að neðan. Tekið skal fram að 5% og 10% hækkunar á gangvirði hefur sömu áhrif en í gangstæða átt, þ.e. til hækkunar á hreinni eign til greiðslu lífeyris og til bætningar á tryggingafræðilegri stöðu sjóðsins.

Áhrif á hreina eign samtryggingardeildar til greiðslu lífeyris:	31.12.2017	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2016
Breyting á gangvirði:	-5%	-10%	-5%	-10%
Áhrif á innlend hlutabréf, verðbréfa- og fagfjárfestasjóði.....	(1.397.396)	(2.794.792)	(1.624.402)	(3.248.804)
Áhrif á erlend hlutabréf, verðbréfa- og fagfjárfestasjóði.....	(1.551.275)	(3.102.550)	(984.394)	(1.968.787)
Samtals gangvirðisbreyting.....	(2.948.671)	(5.897.342)	(2.608.796)	(5.217.591)
Hrein eign til greiðslu lífeyris.....	133.047.725	133.047.725	119.085.847	119.085.847
Breyting á hreinni eign.....	(2.948.671)	(5.897.342)	(2.608.796)	(5.217.591)
Hrein eign til greiðslu lífeyris eftir breytt gangvirði.....	130.099.054	127.150.383	116.477.052	113.868.256
Áhrif á tryggingafræðilega stöðu samtryggingardeildar:	31.12.2017	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2016
Breyting á gangvirði:	-5%	-10%	-5%	-10%
Áhrif vegna innl. hlutabréfa, verðbréfa- og fagfjárfestasjóða.....	-0,51%	-1,03%	-0,68%	-1,37%
Áhrif vegna erlendra hlutabréfa, verðbréfa- og fagfjárfestasjóða.....	-0,57%	-1,14%	-0,42%	-0,83%
Samtals gangvirðisbreyting.....	-1,09%	-2,17%	-1,10%	-2,20%
Tryggingafræðileg staða.....	-0,3%	-0,3%	-2,20%	-2,20%
Breyting á tryggingafræðilegri stöðu.....	-1,09%	-2,17%	-1,10%	-2,20%
Tryggingafræðileg staða eftir breytt gangvirði.....	-1,36%	-2,44%	-3,30%	-4,40%

Gjaldmiðlaáætta

Gjaldmiðlaáætta sjóðsins felst í hættu á að sveiflur á gengi íslensku krónunnar annars vegar og erlendra myntkrossa hins vegar geti haft neikvæð áhrif á eignastöðu sjóðsins. Þessari áhættu er hægt að stýra með framvirkum samningum og valréttum en sökum skilyrða í tengslum við gjaldeyrishöft eru möguleikar á því takmarkaðir. Meirihluti eigna sjóðsins í árslok 2017 er í íslenskum krónum en um 25,1% er í erlendum fjáreignum, fjárfestingum og handbæru féi, sem svarar til 32,9 milljarða króna. Hér á eftir eru tilgreindir þeir gjaldmiðlar sem mest áhrif hafa á rekstur sjóðsins. Upplýsingar um gengi og útreikning á flöktu taka tillit til kaupgengis Seðlabanka Íslands.

Mynt	Árslökagengi 2017	Árslökagengi 2016	Meðalgengi 2017	Meðalgengi 2016	Ársflökt 2017
USD.....	104,17	112,55	106,53	120,39	13,9%
EUR.....	124,70	118,8	120,2	133,22	12,9%
GBP.....	140,64	138,57	137,12	163,41	14,2%
				Hlutfall af eignum	Hlutfall af eignum
Skipting eigna eftir myntum:			Fjárhæð	Fjárhæð	31.12.2017
			31.12.2017	31.12.2016	31.12.2016
USD.....		15.864.022	11.654.710	12,12%	9,87%
EUR.....		14.771.635	8.990.799	11,29%	7,62%
GBP.....		600.106	682.185	0,46%	0,58%
Aðrir erlendir gjaldmiðlar.....		1.652.235	443.285	1,26%	0,38%
Samtals.....		32.887.997	21.770.979	25,14%	18,44%

Í töflunni hér fyrir neðan eru sýnd hvaða áhrif 5% og 10% styrking á gengi íslensku krónunnar gangvart viðkomandi gjaldmiðlum hefði á gangvirði eigna í erlendra mynt, hreina eign til greiðslu lífeyris og tryggingafræðilega stöðu miðað við stöðu eigna í viðkomandi erlendum gjaldmiðli á reikningsskiladegi. 5% og 10% veiking á gengi íslensku krónunnar hefði öfug áhrif.

Áhrif á hreina eign samtryggingardeildar til greiðslu lífeyris:	31.12.2017	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2016
Styrking á gengi íslensku krónunnar:	5%	10%	5%	10%
USD.....	(793.201)	(1.586.402)	(582.736)	(1.165.471)
EUR.....	(738.582)	(1.477.163)	(449.540)	(899.080)
GBP.....	(30.005)	(60.011)	(34.109)	(68.219)
Aðrir erlendir gjaldmiðlar.....	(82.612)	(165.223)	(22.164)	(44.329)
Samtals.....	(1.644.400)	(3.288.800)	(1.088.549)	(2.177.098)
Hrein eign til greiðslu lífeyris.....	133.047.725	133.047.725	119.085.847	119.085.847
Breyting á hreinni eign.....	(1.644.400)	(3.288.800)	(1.088.549)	(2.177.098)
Hrein eign til greiðslu lífeyris eftir breytt gangvirði.....	131.403.325	129.758.925	117.997.298	116.908.750

Áhættupættir í starfsemi og áhættustýring (framhald)

Áhrif á tryggingafræðilega stöðu samtryggingardeildar:	31.12.2017	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2016
Breyting á gangvirði:	5%	10%	5%	10%
USD.....	-0,29%	-0,58%	-0,25%	-0,49%
EUR.....	-0,27%	-0,54%	-0,19%	-0,38%
GBP.....	-0,01%	-0,02%	-0,01%	-0,03%
Aðrir erlendir gjaldmiðlar.....	-0,03%	-0,06%	-0,01%	-0,02%
Samtals.....	-0,61%	-1,21%	-0,46%	-0,92%
Tryggingafræðileg staða.....	-0,3%	-0,3%	-2,20%	-2,20%
Breyting á tryggingafræðilegri stöðu.....	-0,61%	-1,21%	-0,46%	-0,92%
Tryggingafræðileg staða eftir breytt gangvirði.....	-0,88%	-1,48%	-2,66%	-3,12%

Ósamræmisáhætta

Ósamræmisáhætta vísar til ósamræmis í breytingum á gangvirði eigna annars vegar og skuldbindinga hins vegar. Dæmi um slíkan áhættupátt er verðtrygging. Lífeyrissjóðir eru verðtryggðar skuldbindingar, en eignir sjóðsins eru hins vegar ekki verðtryggðar að fullu. Ýmsar eignir hafa þó eiginleika óbættar verðtryggingar. Álagsprófum og næmnigreiningum er beitt á eignir og skuldbindingar til þess að meta næmni þeirra fyrir breytingum á vöxtum, verðbólgu og öðrum þáttum sem eru sameiginlegir eignum og skuldbindingum.

Verðbólguáhætta

Verðbólguáhætta er sú hætta að verðbólga valdi hækkun á lífeyrisskuldbindingum umfram raunávöxtun óverðtryggðra eigna. Verðbólguáhætta er viðvarandi í rekstri sjóðsins þar sem skuldbindingar eru að fullu verðtryggðar en eignasafnið er hins vegar að hluta ávaxtað í óverðtryggðum verðbréfum.

	Fjárhæð	Fjárhæð	Hlutfall af eignum	Hlutfall af eignum
Verðtryggðar eignir*	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016
Skulabréf með ábyrgð ríkisins.....	32.704.286	28.093.136	25,0%	23,8%
Skulabréf sveitarfélaga.....	12.928.193	13.452.159	9,9%	11,4%
Skulabréf og vixlar lánastofnana, þ.m.t. sértryggð skulabréf.....	5.778.253	5.069.435	4,4%	4,3%
Fasteignaveðtryggð lán.....	5.115.923	1.899.671	3,9%	1,6%
Skulabréf fyrirtækja og fagfjárfestasjóða.....	13.009.099	11.709.323	9,9%	9,9%
Samtals.....	69.535.754	60.223.725	53,1%	51,0%

*Auk ofangreinds eru verðtryggðar eignir í verðbréfasjóðum. Verðtryggingarhlutfall sjóðsins í heild er 53,6% m.v. 31.12.2017.

Áhætta vegna eigna utan efnahagsreiknings

Hætta á breytingum á undirliggjandi eignum eða skuldbindingum utan efnahags. Framvirkir gjaldmiðlasamningar, afleiður og skuldbindandi samningar um greiðslur í framtakssjóði eru dæmi um eignir og skuldbindingar utan efnahagsreiknings. Ekki eru til staðar opinir og útistandandi framvirkir gjaldmiðlasamningar og afleiður hjá sjóðnum. Upplýsingar um skuldbindingar vegna framtakssjóða er að finna í skýringu nr. 20.

Mótaðilaáhætta

Mótaðilaáhætta er hætta á fjárhagslegu tapi ef gagnaðili fjármálagernings stendur ekki við umsamdar skuldbindingar sínar. Mótaðilaáhætta má skipta í útlánaáhætta, samþjöppunaráhætta, landsáhætta, afhendingaráhætta og uppgjörsáhætta.

Með greiningu á mótaðilaáhætta er leitast við að meta hættuna á því að gagnaðilar fjármálagernings standi ekki við skuldbindingar sínar. Undir mótaðilaáhætta fellur m.a. útlánaáhætta, sem er sú áhætta að mótaðilar standi ekki skil á greiðslum af fjármálagerningum. Dæmi um slíka fjármálagerninga eru skuldbréf, vixlar, skuldavíðurkenningar og innlán, en dæmi um aðra samninga sem geta falið í sér útlánaígildi eru afleiðusamningar. Útlánaáhætta er m.a. metin á grundvelli mats á lánshæfi stærstu útgefenda. Vísað er í skýringu 14 varðandi sundurliðun og breytingar á varúðarfærslum og afskriftum á árinu.

Þeir mótaðilar sjóðsins sem hafa opinbera lánshæfiseinkunn eru ríkissjóður, Arion banki hf., Íslandsbanki hf og Landsbanki hf. Ríkissjóður er með einkunnina AA- hjá Standard & Poor's þegar kemur að langtíma skuldbindingum í innlendri mynt og horfur stöðugar. Arion banki, Íslandsbanki og Landsbanki eru allir með lánshæfiseinkunn BBB frá Standard & Poor's á skuldbindingum til langs tíma og horfur jákvæðar.

	Fjárhæð	Fjárhæð	Hlutfall af eignum	Hlutfall af eignum
Útlánaáhætta, lánshæfismat miðast við 31.12.2017	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016
Skuldbréf með ábyrgð ríkissj., lánshæfismat S&P AA-.....	33.390.661	28.612.492	25,5%	24,2%
Mótaðilar með lánshæfismat S&P, BBB.....	5.853.661	7.300.017	4,5%	6,2%
Aðrir mótaðilar með innlent lánshæfismat 1).....	15.167.743	12.432.199	11,6%	10,5%
Önnur skuldbréf.....	12.316.398	12.629.720	9,4%	10,7%
Útlán til sjóðsfélaga og annarra.....	5.115.923	4.899.671	3,9%	4,2%
Samtals.....	71.844.385	65.874.099	54,9%	55,8%

1) Þessir mótaðilar hafa verið lánshæfismetnir af ALM Verðbréfum hf. á árunum 2015-2017. Lánshæfismat þeirra er á milli B- og A+.

Lífeyrstryggingaráhætta

Lífeyrstryggingaráhætta er hætta á því að lífeyrissjóður geti ekki staðið við lífeyrisskuldbindingar sínar (greitt lífeyrni) að fullu. Lífeyrstryggingaráhætta má skipta í skerðingaráhætta, iðgjaldaáhætta, umhverfisáhætta, lýðfræðilega áhætta og réttindaflutningsáhætta. Til þess að meta lífeyrstryggingaráhætta er m.a. horft á hlutfall lífeyrnis á móti iðgjöldum, aldurssamsetningu sjóðfélaga og fleira.

Áhættuþættir í starfsemi og áhættustýring (framhald)

Með því að framkvæma svokallaðar tölfraðilegar hermanir (e. simulation) á eignum og skuldbindingum sjóðsins miðað við mismunandi forsendur er hægt að meta líkur á að sjóðurinn þurfi að breyta réttindum, samanber nánari ákvæði laga og samþykka sjóðsins.

Sjóðurinn framkvæmir reglulega álagspróf með hliðsjón af leiðbeinandi tilmælum FME nr. 1/2013. Markmið með framkvæmd álagsprófsins er að meta hvort tryggingafræðileg staða sjóðsins verði undir -10% miðað við mismunandi álagsþætti. Þetta er gert þar sem að í 39. gr. laga nr. 129/1997 er kveðið á um að ef heildar tryggingafræðileg staða lífeyrissjóða án ábyrgðar, leiðir í ljós að meira en 10% munur er á milli eignalíða og lífeyrisskuldbindinga er skylt að gera nauðsynlegar breytingar á samþykktum. Með sama hætti þarf að gera breytingar á samþykktum ef munurinn hefur haldist 5% eða meiri síðastliðin 5 ár.

Niðurstöður álagsprófs:	Trygginga-	Trygginga-	Breyting	Breyting
	fræðileg staða	fræðileg staða	trygginga-	trygginga-
	31.12.2017	31.12.2016	fræðilegrar stöðu	fræðilegrar stöðu
			2017	2016
Núverandi staða.....	-0,3%	-2,2%		
Tryggingafræðileg krafa lækkuð úr 3,5% í 3%.....	-9,8%	-11,4%	-9,5%	-9,2%
Líftöflur hliðrast um 2 ár.....	-5,7%	-7,6%	-5,4%	-5,4%
Órorkulíkur auknar um 10%.....	-1,8%	-3,7%	-1,5%	-1,5%
Vísitala neysluverðs hækkun ársins aukin um 0,5%.....	-0,4%	-2,3%	-0,1%	-0,1%
Gengisvísitala lækkar um 10%.....	-1,7%	-3,2%	-1,4%	-1,0%
Veðskuldabréf lækka um 10%.....	-0,7%	-2,5%	-0,4%	-0,3%
Markaðsskuldabréf lækka um 10%.....	-3,0%	-4,7%	-2,7%	-2,5%
Erlend hlutabréf lækka um 10%.....	-1,3%	-2,9%	-1,0%	-0,7%
Innlend hlutabréf lækka um 10%.....	-1,3%	-3,2%	-1,0%	-1,0%

Lausafjánhætta

Lausafjánhætta er hættan á að lífeyrissjóður hafi ekki nægjanlegt laust fé til að mæta greiðsluskuldbindingum. Skipta má lausafjánhættu í seljanleikaáhættu og útstreymisáhættu. Seljanleikaáhætta lýtur að því að ekki sé unnt að selja tiltekna fjármálagerninga innan tiltekins tíma. Stærsti hluti eigna sjóðsins eru skuldabréf með ábyrgð ríkissjóðs og skráð verðbréf sem almennt teljast til seljanlegra eigna.

Hlutfall innlána, skuldabréfa með ábyrgð ríkissjóðs og skráðra verðbréfa af eignum:

	2017	2016
Innlán	1,0%	0,5%
Skuldabréf með ábyrgð ríkissjóðs	25,0%	24,0%
Innlend skráð hlutabréf	11,1%	12,9%
Skráð skuldabréf sveitarfélaga, lánastofnana og fyrirtækja	21,3%	24,3%
Erlend skráð hlutabréf	2,2%	2,3%
Innlend skráð hlutdeildarskírteini í verðbréfasjóðum (lög nr. 30/2003)	1,7%	5,9%
Erlend skráð hlutdeildarskírteini í verðbréfasjóðum (lög nr. 30/2003)	18,9%	11,2%
Samtals	81,3%	81,1%

Útstreymisáhætta vísar hins vegar til hættunnar á því að ekki sé unnt að standa við greiðslur vegna lífeyrisskuldbindinga eða uppgjörs samninga sem sjóðurinn hefur undirgengið, t.d. vegna verðbréfavíðskipta.

Til að lágmarka útstreymisáhættu er fylgst með útstreymi greidds lífeyris og innstreymi iðgjalda og afborgana/ardgreiðslna af verðbréfum. Ef hlutfall milli lífeyris og iðgjalda er minna en 100% þýðir það að það er meira innstreymi af iðgjöldum til sjóðsins heldur en sjóðurinn greiðir út í lífeyri, þ.e. nettó innstreymi fjármagns til sjóðsins.

Hlutfall lífeyris af iðgjöldum samtryggingardeildar*:

	2017	2016
Lífeyrir	3.576.433	3.273.884
Iðgjöld	8.830.819	7.240.133
Lífeyrisbyrði	40,5%	45,2%

*Lífeyrisbyrði séreignardeildar er sýnd í skýringu 24.

Pólitísk áhætta

Pólitísk áhætta er skilgreind sem áhættan af því að aðgerðir eða aðgerðarleysi stjórnvalda auki lífeyrisbyrði sjóðsins eða skerði eignir hans, auk annarra neikvæðra áhrifa sem óvissa um mögulegar stjórnvaldsaðgerðir kann að skapa. Undir þetta falla t.a.m. breytingar á lögum eða reglum um starfseminna eða túlkun þeirra sem valda verulegum breytingum á starfseminni. Þetta kunna t.d. að vera breytingar á lögum um lífeyrissjóði, uppgjörsreglum, skattalögum, lögum um aðra aðila sem hafa áhrif á starfsemi sjóðsins, eftirliti og eftirlitsreglum og heimildum til fjárfestinga.

Rekstraráhætta

Rekstraráhætta er hættan á fjárhagslegu tapi vegna ófullnægjandi innri verkferla, starfsmanna, kerfa eða vegna ytri atburða í rekstrarumhverfi lífeyrissjóða. Skipta má rekstraráhættu í starfsmannaáhættu, áhættu vegna svika, áhættu vegna upplýsingataekni, orðsporsáhættu, skjalaáhættu, áhættu vegna útvistunar og upplýsingaáhættu.

Skilvirkar leiðir til að takmarka rekstraráhættu eru skýrar innri reglur, starfslýsingar, verkferlar sem skilgreina verklag við helstu verkþætti og skýrt skipurit.

23. Kennitölur

Samtryggingardeild

Fimm ára yfirlit	2017	2016	2015	2014	2013
Fjárhagsstaða skv. tryggingafræðilegri úttekt:					
Hrein eign umfram heildarskuldbindingar.....	-0,3%	-2,2%	0,5%	-2,6%	-3,8%
Hrein eign umfram áfallnar skuldbindingar.....	0,6%	-1,1%	3,1%	-1,3%	-3,0%
Ávöxtun:					
Hrein nafnávöxtun	7,15%	2,64%	10,40%	7,83%	9,40%
Hrein raunávöxtun	5,33%	0,53%	8,24%	6,73%	5,54%
Meðaltal hreinnar raunávöxtunar:					
Síðustu 5 ára.....	5,24%	5,38%	5,65%	4,42%	1,99%
Síðustu 10 ára.....	0,91%	0,67%	1,68%	1,60%	1,70%
Hlutfallsleg skipting fjárfestinga:					
Skráðir eignarhlutir í félögum og sjóðum.....	33,98%	34,01%	33,89%	28,68%	27,30%
Skráð skuldabréf.....	51,04%	53,00%	50,62%	55,15%	58,90%
Óskráðir eignarhlutir í félögum og sjóðum.....	11,07%	10,17%	11,39%	12,48%	10,46%
Óskráð skuldabréf.....	3,89%	2,82%	4,08%	3,68%	3,32%
Aðrar fjárfestingar	0,02%	0,00%	0,01%	0,02%	0,02%
Hlutfallsleg skipting fjárfestinga eftir gjaldmiðlum:					
Eignir í íslenskum krónum	74,88%	81,56%	82,37%	83,37%	84,40%
Eignir í erlendum gjaldmiðlum.....	25,12%	18,44%	17,63%	16,63%	15,60%
Fjöldi:					
Fjöldi virkra sjóðfélaga	13.055	12.285	11.405	10.697	10.232
Fjöldi sjóðfélaga í árslok.....	92.429	88.739	85.692	83.265	81.209
Fjöldi lífeyrisþega.....	7.238	6.744	6.323	5.895	5.494
Stöðugildi.....	11,3	11,1	11,1	10,3	10,9
Hlutfallsleg skipting lífeyris:					
Ellilífeyrir	63,26%	62,08%	61,31%	60,11%	61,98%
Örorkulífeyrir.....	31,88%	32,94%	33,41%	34,03%	32,00%
Makalífeyrir.....	3,67%	3,74%	3,93%	4,22%	4,63%
Barnalífeyrir.....	1,19%	1,24%	1,36%	1,63%	1,39%
Lífeyrisbyrði samtryggingardeildar.....	40,5%	45,2%	50,5%	52,9%	53,4%
Fjárhæðir á föstu verðlagi:					
Iðgjöld alls.....	8.881.113	7.385.732	6.282.438	5.617.571	5.089.719
Lífeyrir alls.....	3.590.873	3.345.319	3.175.625	2.994.046	2.729.569
Hreinar fjárfestingatekjur alls.....	9.012.226	3.312.659	11.067.943	7.724.030	8.325.385
Skrifstofu og stjórnunarkostnaður alls.....	278.089	242.808	216.632	204.810	196.200
Hækkun á hreinni eign.....	14.024.376	7.110.262	13.953.584	10.134.279	10.479.118
Aðrar kennitölur:					
Skrifstofu og stjórnunarkostn. í % af iðgjöldum	3,1%	3,3%	3,4%	3,6%	3,9%
Hreinar fjárfestingatek. í % af meðalstöðu eigna	7,1%	2,9%	10,3%	8,2%	9,9%
Skrifstofu og stjórnunarkostn. í % af meðalst. eigna	0,22%	0,21%	0,20%	0,22%	0,23%

Skilgreiningar:

Nafnávöxtun

Ávöxtun á meðaltali hreinnar eignar í upphafi og lok ársins.

Raunávöxtun:

Ávöxtun sjóðsins umfram verðlagsbreytingar samkvæmt vísitölu neysluverðs.

Hrein raunávöxtun:

Raunávöxtun þegar kostnaður við rekstur sjóðsins hefur verið dreginn frá

Fjöldi virkra sjóðfélaga:

Meðaltal fjölda sjóðfélaga sem greiddi iðgjöld á árinu

Fjöldi lífeyrisþega:

Meðaltal fjölda lífeyrisþega sem fengu greiddan lífeyri á árinu.

Kennitölur (framhald)
Séreignardeild

	2017	2016	2015	2014	2013
Ávöxtun:					
Hrein nafnávöxtun	7,67%	1,01%	10,65%	5,77%	9,72%
Hrein raunávöxtun	5,83%	-1,07%	8,39%	4,58%	5,73%
Meðaltal hreinnar raunávöxtunar:					
Síðustu 5 ára.....	4,64%	4,40%	5,18%	5,20%	5,06%
Síðustu 10 ára.....	2,62%	2,01%	3,00%	2,83%	2,90%
Hlutfallsleg skipting annarra fjárfestinga:					
Skráðir eignarhlutir í félögum og sjóðum	53,21%	51,21%	50,14%	47,00%	48,00%
Skráð skuldabréf	46,79%	48,79%	49,86%	53,00%	52,00%
Aðrar fjárfestingar	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Hlutfallsleg skipting annarra fjárfestinga eftir gjaldmiðlum:					
Eignir í íslenskum krónum	71,22%	81,90%	80,04%	77,27%	79,41%
Eignir í erlendum gjaldmiðlum	28,78%	18,10%	19,96%	22,73%	20,59%
Fjöldi:					
Fjöldi virkra sjóðfélaga í almennri séreign	87	72	85	120	125
Fjöldi virkra sjóðfélaga í tilgreindri séreign	380	0	0	0	0
Fjöldi lífeyrisþega	3	3	3	12	12
Lífeyrisbyrði séreignardeildar	28,7%	73,1%	56,7%	164,5%	87,5%

Skilgreiningar:
Nafnávöxtun

Reiknað er daglegt gengi á eignir séreignardeildar. Ávöxtun hennar tekur því mið af breytingu á gengi á árinu.

Raunávöxtun

Ávöxtun sjóðsins umfram verðlagsbreytingar samkvæmt vísitölu neysluverðs

Hrein raunávöxtun

Raunávöxtun þegar kostnaður við rekstur sjóðsins hefur verið dreginn frá

Fjöldi virkra sjóðfélaga

Meðaltal fjölda sjóðfélaga sem greiddi iðgjöld á árinu

Fjöldi lífeyrisþega

Meðaltal fjölda lífeyrisþega sem fengu greiddan lífeyri á árinu

Deildaskiptur ársreikningur 2017

Deildaskipt yfirlit um breytingu á hreinni eign til greiðslu lífeyris árið 2017

	Skýr.	Samtryggingar- deild	Séreignar- deild	Samtals
Iðgjöld				
Iðgjöld sjóðfélaga	3	2.568.122	15.298	2.583.420
Iðgjöld launagreiðanda	3	5.878.864	35.089	5.913.954
Réttindaflutningar og endurgreiðslur	3	(33.284)	(93)	(33.377)
Sérstök aukaframlög	3	417.116	0	417.116
		<u>8.830.819</u>	<u>50.294</u>	<u>8.881.113</u>
Lífeyrir				
Lífeyrir	4	3.503.621	14.440	3.518.062
Umsjónarnefnd eftirlauna	4	(1.185)	0	(1.185)
Annar beinn kostnaður vegna örorku		13.266	0	13.266
Framlag í VIRK starfsendurhæfingarsjóð		60.731	0	60.731
		<u>3.576.433</u>	<u>14.440</u>	<u>3.590.873</u>
Hreinar fjárfestingartekjur				
Hreinar tekjur af eignarhlutum	5	4.743.295	13.078	4.756.372
Hreinar tekjur af skuldabréfum	5	4.166.776	14.782	4.181.558
Vaxtatekjur og gengismunur af handbæru fé		33.979	172	34.150
Vaxtatekjur af iðgj. og öðrum kröfum		45.378	111	45.488
Ýmsar fjárfestingartekjur		0	0	0
Fjárfestingargjöld	6	(4.211)	(1.132)	(5.343)
		<u>8.985.217</u>	<u>27.009</u>	<u>9.012.226</u>
Rekstrarkostnaður				
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður	7,8,9	277.725	364	278.089
		<u>277.725</u>	<u>364</u>	<u>278.089</u>
Hækkun á hreinni eign á tímabilinu		13.961.878	62.499	14.024.376
Hrein eign frá fyrra ári		<u>119.085.847</u>	<u>334.618</u>	<u>119.420.466</u>
Hrein eign í árslok til greiðslu lífeyris		<u>133.047.725</u>	<u>397.117</u>	<u>133.444.842</u>

Deildaskiptur efnahagsreikningur 31. desember 2017

Eignir	Skýr.	Samtryggingar- deild	Séreignar- deild	Samtals
Fjárfestingar				
Eignarhlutir í félögum og sjóðum	10,11,12,15	58.769.522	203.901	58.973.423
Skuldabréf	13,14,15	71.665.051	179.335	71.844.385
Aðrar fjárfestingar		27.082	0	27.082
		<u>130.461.655</u>	<u>383.236</u>	<u>130.844.891</u>
Kröfur				
Kröfur á launagreiðendur	16	1.235.624	4.043	1.239.667
Aðrar kröfur		16.852	9.516	26.368
		<u>1.252.476</u>	<u>13.559</u>	<u>1.266.035</u>
Ýmsar eignir				
Varanlegir rekstrarfjármunir	17	35.647	0	35.647
Handbært fé		1.373.904	492	1.374.396
		<u>1.409.551</u>	<u>492</u>	<u>1.410.043</u>
Eignir samtals		<u>133.123.682</u>	<u>397.287</u>	<u>133.520.969</u>
Skuldir				
Viðskiptaskuldir				
Áfallin kostnaður og fyrirframminnheimtar tekjur	18	25.008	0	25.008
Aðrar skuldir	18	50.948	170	51.118
		<u>75.957</u>	<u>170</u>	<u>76.127</u>
Skuldir		<u>75.957</u>	<u>170</u>	<u>76.127</u>
Hrein eign til greiðslu lífeyris alls		<u>133.047.725</u>	<u>397.117</u>	<u>133.444.842</u>

Deildaskipt yfirlit um sjóðstreymi 2017

	Samtryggingar- deild	Séreignar- deild	Samtals
Inngreiðslur			
Iðgjöld	8.608.938	47.405	8.656.343
Vaxtatekjur	65.824	257	66.081
Aðrar inngreiðslur	10.766	2.209	12.974
Inngreiðslur	8.685.527	49.871	8.735.398
Útgreiðslur			
Lífeyrir	3.588.943	14.440	3.603.383
Rekstrarkostnaður	241.020	364	241.384
Fjárfesting í rekstrarfjármunum	2.320	0	2.320
Aðrar útgreiðslur	3.598	10.155	13.753
Útgreiðslur	3.835.881	24.960	3.860.840
Nýtt ráðstöfunarfé til fjárfestinga	4.849.646	24.912	4.874.558
Fjárfestingarhreyfingar			
Innb. tekjur af eignarhl. í félögum og sjóðum	871.382	48	871.431
Keyptir eignarhlutir í félögum og sjóðum	(29.922.884)	(65.275)	(29.988.160)
Seldir eignarhlutir í félögum og sjóðum	26.809.535	40.685	26.850.220
Afborganir höfuðstóls og vaxta skuldabréfa	7.174.196	13.207	7.187.404
Keypt skuldabréf	(10.902.031)	(20.548)	(10.922.579)
Seld skuldabréf	1.858.615	3.634	1.862.249
Uppgjör afleiðusamninga	0	0	0
Innborgarðar tekjur vegna annarra fjárfestinga	0	0	0
Gjöld vegna reksturs annarra fjárfestinga	(613)	0	(613)
Keyptar aðrar fjárfestingar	(27.082)	0	(27.082)
Seldar aðrar fjárfestingar	0	0	0
Ráðstöfun alls	(4.138.882)	(28.248)	(4.167.130)
Hækkun (lækkun) á sjóði og handbæru fé	710.765	(3.337)	707.428
Gengismunur af handbæru fé	17.300	0	17.300
Handbært fé í upphafi árs	645.839	3.829	649.668
Handbært fé í árslok	1.373.904	492	1.374.396

Annual Report 2017

Independent Auditor's Report

To the Board of Directors and Members of Festa lífeyrissjóður

Opinion

We have audited the financial statements of Festu lífeyrissjóðs, which comprise the directors report, financial position as at December 31, 2017, and the statement of changes of changes in net assets for pension payments, statement of cash flow and statement of actuarial position for the year then ended, and notes to the financial statements, including a summary of significant accounting policies.

In our opinion, the financial statements give a true and fair view of the financial position of the Fund as at December 31, 2017, and its financial performance and its cash flows for the year then ended, in accordance with rules on annual accounts of pension funds.

Basis for Opinion

We conducted our audit in accordance with the International Standards on Auditing (ISAs). Our responsibilities are further described in the Auditor's Responsibilities for the Audit of the Financial Statements section of our report. We are independent of the Fund in accordance with the ethical requirements that are relevant to our audit of the financial statements in Iceland, and we have fulfilled our other ethical responsibilities in accordance with these requirements. We believe that the audit evidence we have obtained is sufficient and appropriate to provide a basis for our opinion.

Responsibilities of Managing Director and Board of Directors for the Financial Statements

The Board of Directors and the Managing Director are responsible for the preparation and fair presentation of the financial statements in accordance with the rules on annual accounts of pension funds and for such internal control as they determine is necessary to enable the preparation of financial statements that are free from material misstatement, whether due to fraud or error.

In preparing the financial statements, the Board of Directors and Managing Director are responsible for assessing the Fund's ability to continue as a going concern, disclosing, as applicable, matters related to going concern and using the going concern basis of accounting unless management either intends to liquidate the Fund or to cease operations, or has no realistic alternative but to do so.

The Board of Directors are responsible for overseeing the Fund's financial reporting process.

Auditor's Responsibilities for the Audit of the Financial Statements

Our objectives are to obtain reasonable assurance about whether the financial statements as a whole are free from material misstatement, whether due to fraud or error, and to issue an auditor's report that includes our opinion. Reasonable assurance is a high level of assurance, but is not a guarantee that an audit conducted in accordance with ISA will always detect a material misstatement when it exists. Misstatements can arise from fraud or error and are considered material if, individually or in the aggregate, they could reasonably be expected to influence the economic decisions of users taken on the basis of these financial statements.

As part of an audit in accordance with the International Standards on Auditing (ISAs), we exercise professional judgment and maintain professional skepticism throughout the audit. We also:

- * Identify and assess the risks of material misstatement of the financial statements, whether due to fraud or error, design and perform audit procedures responsive to those risks, and obtain audit evidence that is sufficient and appropriate to provide a basis for our opinion. The risk of not detecting a material misstatement resulting from fraud is higher than for one resulting from error, as fraud may involve collusion, forgery, intentional omissions, misrepresentations, or the override of internal control.
- * Obtain an understanding of internal control relevant to the audit in order to design audit procedures that are appropriate in the circumstances, but not for the purpose of expressing an opinion on the effectiveness of the Fund's internal control.
- * Evaluate the appropriateness of accounting policies used and the reasonableness of accounting estimates and related disclosures made by management.
- * Conclude on the appropriateness of management's use of the going concern basis of accounting and, based on the audit evidence obtained, whether a material uncertainty exists related to events or conditions that may cast significant doubt on the Fund's ability to continue as a going concern. If we conclude that a material uncertainty exists, we are required to draw attention in our auditor's report to the related disclosures in the financial statements or, if such disclosures are inadequate, to modify our opinion. Our conclusions are based on the audit evidence obtained up to the date of our auditor's report. However, future events or conditions may cause the Fund to cease to continue as a going concern.
- * Evaluate the overall presentation, structure and content of the financial statements, including the disclosures, and whether the financial statements represent the underlying transactions and events in a manner that achieves fair presentation.

We communicate with those charged with governance regarding, among other matters, the planned scope and timing of the audit and significant audit findings, including any significant deficiencies in internal control that we identify during our audit.

Report on the Board of Directors report

Pursuant to the legal requirements of Article 104, Paragraph 2 of the Icelandic Financial Statement Act no. 3/2006, we confirm that, to the best of our knowledge, the report of the Board of Directors accompanying the financial statements includes the information required by the Icelandic Financial Statement Act if not disclosed elsewhere in the financial statements.

Reykjavík, 22nd of March 2018

Árni Snæbjörnsson
State Authorized Public Accountant

Ernst & Young ehf.
Borgartúni 30
105 Reykjavík

Report of the Board of Directors and Managing Director

Fund's purpose

Festa Pension Fund operates according to law no. 129/1997 regarding mandatory pension coverage. The Pension Fund operates offices in three locations. The main office is in Reykjanesbær and additional offices are in Akranes and Selfoss. The fund employs 13 staff members, filling 11,3 full time positions.

Rules governing annual financial statements

The Pension Fund's annual financial statements have been prepared in accordance with rules issued by the Financial Supervisory Authority No. 335/2015, regarding the Annual Financial Statements of Pension Funds.

Number of fund members, employers and premiums received

The Fund has three divisions, a mutual pension scheme and two private pension schemes with different pay-out rules. During the year 2017, a total of 2,453 employers paid contributions to the mutual scheme on behalf of 19,068 participants. Active participants, i.e. those contributing every month of the year were 13,055. Contribution income amounted to ISK 8,414 million, representing a 22.2% increase on the previous year. Fund participants at year end were 92,429.

A total of 335 employers paid contributions to the private schemes on behalf of 640 participants in 2017. Contributions income amounted to ISK 50,3 million, representing a 155% increase year-on-year. Fund participants at year end are 5,289.

Number of pensioners and pension payments

Benefit payments during the year amounted to ISK 3,504 million for the mutual scheme, representing a 9.2% increase on the previous year. Beneficiaries were 8,972, of which 5,388 received retirement benefits, 2,496 received disability benefits and 1,088 received survivors benefits (including surviving spouse and children). Some participants receive more than one type of benefit payments.

Net investment income

Net investment income was ISK 9,012 million, compared with ISK 3,256 million the previous year. Operating expenses were ISK 278,1 million in 2017 compared to ISK 238,7 million the year before. Operating expenses as percentage of average asset position was 0.22%, similar to the year before. Staff position numbered 11.3. Salaries totalled ISK 118,4 million and salary-related expenses ISK 26 million.

Net assets for pension payments

Net assets for pension payments for the pension fund was ISK 133,445 million, compared with ISK 119,420 million at the end of 2016, representing an increase of 11.7%. The Fund's investments were 74.9% in ISK and 25.1% in foreign currency. Holdings in companies and funds represented 41.5% of investments and bonds and cash represented 58.5% of investments.

Return on investment

The Icelandic Central bank lowered interest rates three times during the year, from 5.0% to 4.25%, after having cut rates during 2016. Return on both indexed and non-indexed bonds was good, ranging from 3-12%, with the longer duration bonds in both categories outperforming the shorter bonds. The domestic equity market was mixed. OMXI8 was down 3.4%, while the overall index was up 6.2%.

Global equity finished the year up by 9.8%, as measured in ISK. The Icelandic krona strengthened against the dollar by 7.5%. The krona strengthened during the year, as measured against a trade weighted index, ending up by 0.7%.

The real rate of return, net of costs, for the mutual scheme was 5.3% when adjusted by the consumer-price index. The five year rolling average of real rate of return is 5.2%. The real rate of return for the private scheme was 5.8% when adjusted by the consumer-price index. The five year rolling average of real rate of return is 4.6%. All bonds in the private scheme are priced at market value at year end. Inflation for the year was 1.7%.

Actuarial assessment

An actuarial assessment was undertaken on the Fund's assets and liabilities as of year-end 2017. Assets compared with total liabilities are negative by 0,3%. The premise of the assessment is that the Fund's return on assets over the coming decades will be 3.5% above the rise in the Consumer Price Index. Further information can be found in the Fund's statement of actuarial position.

Statement on corporate governance and risk management

The Pension Fund emphasises good corporate governance in formulating policy and in the everyday management of the Fund. By applying good corporate governance the Fund intends to promote increased transparency in its operation. In developing its statement of good corporate governance, the Fund took note of generally accepted principles and guidance regarding good corporate governance policies.

Its statement on corporate governance provides Fund members, premiums payers, public bodies, employees and other stakeholders with information on how the Pension Fund is governed. The statement is furthermore intended to support good management practices by the Fund and ensure its sound operation.

The Board of Directors has adopted a risk policy for the Fund with the aim of increasing the security of its operations. This policy is based on statutory requirements, FME guidelines and the Fund's formulated policy. The risk policy is based on defining risk management, which involves setting up a surveillance system enabling the Fund to analyse, measure, monitor and manage the risk in its operation wherever possible. The Board of Directors emphasises making the risk policy an active part of the Fund's activities. It is discussed each year by the Board and, as appropriate, reviewed in part or in full. Emphasis is placed on ensuring that the Board and management have good insight into the Fund's principal risk factors and that the Fund's employees are knowledgeable of their role in the process of risk management and supervision and take an active part in it. It is important that the Board of Directors, management and other employees assess risk and relevant risk factors in taking decisions as appropriate in each instance.

Publicity

In the wake of the Annual General Meeting each year, the fund publishes a report in the press on its activities during the previous year. Every six months, in March and September each year, the Fund sends its members a statement of their premiums payments, together with a calculation of their accrued pension rights. The summary in March is also accompanied by a letter to Fund members, containing information on activities over the previous year. The summary in September will include information on changes to the Articles of Association at the Annual General Meeting if any. At the Annual General Meeting last year, the board of director's report, annual accounts, investment policy and actuarial valuation was presented. Information about the Fund and details of its activities, investments, asset allocation and liabilities, premiums, pension rights and loan rules can be found on its website.

Impact of uncertainty on external occupational setting

The Fund's operation was conventional during 2017. Its external occupational setting at the beginning of the year was bounded by foreign exchange restrictions and limited investments opportunities. In March 2017, currency controls were lifted to a large degree. The fund reacted swiftly and increased its foreign currency assets from 18.4% at the beginning of the year to 25.1% at year end. There still are limitations to foreign exchange dealings, the Fund cannot apply currency hedging, and thus the Fund's foreign securities holdings are exposed to fluctuations in the exchange rate of the Icelandic króna (ISK).

The Fund's future development and prospects

Festa Pension Fund has grown rapidly in recent years. Return on investments has been good, and the increase in contribution income has far exceeded the increase in pension benefits payments. In the future we can expect the pension pay-out ratio to increase as the population ages. A bigger challenge is the increased life expectancy, and the impact this has on the fund's obligations. Proposals have been made regarding the gradual postponement of the pension age and we expect these to be implemented within a few years time.

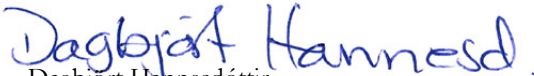
Events after the conclusion of the financial statements

On the 22nd of January 2018, United Silicon Inc. was declared bankrupt. The fund had made investments in the company, approximately ISK 900 million. These assets had already been written off in the fund's books and hence, this event had no further impact on the fund's financial position. Since the end of the financial year and until the date of endorsement of the statements no events have occurred that have a significant impact on the Fund's actuarial position.

In the estimation of the Fund's Board of Directors all the information necessary to obtain a clear picture of its position at year-end, performance during the year and financial development is provided in the annual financial statements. The Board of Directors of Festa Pension Fund and its Managing Director hereby confirm the Financial Statements by means of their signatures.

Reykjavík, March 22nd 2018

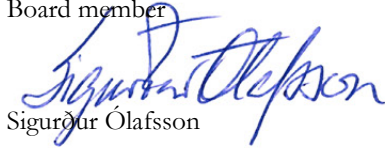
Board of Directors

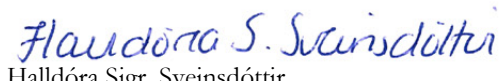

Dagbjört Hannesdóttir
Chairman

Ólafur S. Magnússon
Vice-Chairman

Anna Halldórsdóttir
Board member

Örvar Ólafsson
Board member

Sigurður Ólafsson
Board member

Halldóra Sigr. Sveinsdóttir
Board member

Managing Director

Gylfi Jónsson

Statement of Changes in Net Assets for Pension Payments 2017

	2017	2016
Premiums		
Members	2.583.420	2.229.585
Employers	5.913.954	4.721.848
Transfer of rights and repayments	(33.377)	(44.773)
Special supplementary contributions	417.116	353.215
	<u>8.881.113</u>	<u>7.259.876</u>
Pensions		
Total amount of pensions	3.518.062	3.222.482
Received from the Retirement Committee	(1.185)	(1.873)
Direct expenses from disability pensions	13.266	12.730
Contribution to Rehabilitation Fund	60.731	54.975
	<u>3.590.873</u>	<u>3.288.314</u>
Net investment income		
Net income from holdings in companies and funds	4.756.372	(254.133)
Net income from bonds	4.181.558	3.563.871
Interest income from bank deposits	34.150	(91.525)
Interest income from premiums and other claims	45.488	45.039
Other investment income	0	10.379
Investment expenses	(5.343)	(17.421)
	<u>9.012.226</u>	<u>3.256.209</u>
Operating expenses		
Office and management expenses	278.089	238.670
	<u>278.089</u>	<u>238.670</u>
Increase in net assets	14.024.376	6.989.101
Net assets from previous year-end	119.420.466	112.431.364
Net assets for pension payments at year-end	<u><u>133.444.842</u></u>	<u><u>119.420.466</u></u>

Balance sheet as of December 31, 2017

	31.12.2017	31.12.2016
Assets		
Investments		
Holdings in companies and funds	58.973.423	52.175.914
Bonds	71.844.385	65.874.099
Other investments	27.082	0
	130.844.891	118.050.013
Claims		
Claims on employers	1.239.667	1.030.791
Other claims	26.368	22.367
	1.266.035	1.053.158
Other assets		
Operational assets	35.647	36.310
Cash equivalents	1.374.396	649.668
Total assets	133.520.969	119.789.149
Liabilities		
Trade creditors		
Cost incurred and income collected in advance	25.008	22.378
Other liabilities	51.118	346.304
	76.127	368.683
Net assets for pension payment at year-end	133.444.842	119.420.466
Divison of net assets for pension payments		
Mutual pension fund	133.047.725	119.085.848
Private pension fund	397.117	334.618
	133.444.842	119.420.466

Statement of Cash Flows 2017

	2017	2016
Inflow		
Premiums	8.656.343	7.156.619
Received interest income on cash equivalents and claims	66.081	56.161
Other inflow	12.974	0
	8.735.398	7.212.780
Outflow		
Pensions	3.603.383	3.315.192
Operating expenses	241.384	208.118
Investment in operating assets	2.320	942
Other outflow	13.753	20.972
	3.860.840	3.545.224
New disposable resources for investments	4.874.558	3.667.556
Investment transactions		
Received income from holdings in companies and funds	871.431	1.258.058
Investments in holdings in companies and funds	(29.988.160)	(20.304.904)
Sold holdings in companies and funds	26.850.220	17.082.867
Installments on bond principals and interest	7.187.404	5.006.576
Purchased bonds	(10.922.579)	(9.475.078)
Sold bonds	1.862.249	3.123.188
Received income on other investments	0	729
Paid cost on other investments	(613)	(2.506)
Purchased other investments	(27.082)	0
Sold other investments	0	34.973
Total appropriation	(4.167.130)	(3.276.098)
Increase (decrease) in cash equivalents	707.428	391.458
Exchange rate difference on cash equivalents	17.300	(104.436)
Cash equivalents at beginning of year	649.668	362.646
Cash equivalents at year-end	1.374.396	649.668

Statement of Actuarial Position

	31.12.2017		
	Accrued Liabilities	Future liabilities	Total liabilities
Net Assets			
Net assets for pension payments	133.047.725	0	133.047.725
Diffr. in book value and net present value of bonds	1.448.051	0	1.448.051
Diffr. in book value and valuation of listed companies	(646.047)	0	(646.047)
Net present value of future investment expenses	(245.501)	0	(245.501)
Net present value of future operating expenses	(1.848.015)	(3.998.575)	(5.846.590)
Net present value of future premiums	0	142.966.929	142.966.929
Total net assets	131.756.214	138.968.354	270.724.567
Liabilities			
Retirement benefits	104.156.671	107.496.020	211.652.691
Disability benefits	20.851.868	25.850.130	46.701.998
Spouse's benefits	5.815.812	5.367.888	11.183.701
Children's allowance	169.826	1.752.952	1.922.777
Total liabilities	130.994.177	140.466.990	271.461.167
Net assets in excess of liabilities	762.037	(1.498.637)	(736.600)
Ratio of net assets to liabilities at year-end	0,6%	-1,1%	-0,3%
Ratio of net assets to liabilities at the beginning of year	-1,1%	-3,4%	-2,2%
	31.12.2016		
	Accrued Liabilities	Future liabilities	Total liabilities
Net Assets			
Net assets for pension payments	119.085.847	0	119.085.847
Diffr. in book value and net present value of bonds	3.070.865	0	3.070.865
Diffr. in book value and valuation of listed companies	(1.024.119)	0	(1.024.119)
Net present value of future investment expenses	(291.096)	0	(291.096)
Net present value of future operating expenses	(1.782.266)	(3.447.950)	(5.230.216)
Net present value of future premiums	0	116.220.620	116.220.620
Total net assets	119.059.230	112.772.670	231.831.900
Liabilities			
Retirement benefits	95.448.693	88.981.557	184.430.250
Disability benefits	19.410.178	21.749.929	41.160.107
Spouse's benefits	5.390.458	4.411.248	9.801.705
Children's allowance	163.692	1.586.116	1.749.808
Total liabilities	120.413.021	116.728.849	237.141.870
Net assets in excess of liabilities	(1.353.791)	(3.956.179)	(5.309.970)
Ratio of net assets to liabilities at year-end	-1,1%	-3,4%	-2,2%
Ratio of net assets to liabilities at the beginning of year	3,2%	-2,5%	0,5%

 FESTA LÍFEYRISSJÓÐUR

Krossmói 4a
260 Reykjanesbæ
Sími: 420 2100
Fax: 420 2101

Austurvegi 56
800 Selfossi
Sími: 420 2100
Fax: 482 2945

Kirkjubraut 40
300 Akranesi
Sími: 420 2100
Fax: 431 2841

festa@festa.is
www.festa.is
Kt.: 571171-0239